איש השנה

בר־לב

מפקד

רק״ח
קיבלה הפעם בהסתדרות
למעלה מ־13 אלף קולות

לעומת 8,369 ב־1965

תוספת גדולה זו של 60% באה מעמלים שהצביעו ו׳ בתל־אביב ובנצרת, בחיפה ובטירה ובישובים רבים אחרים בארץ.

אלפי עמלים נוספים: יהודים וערבים, נתנו אמונם ברק״ח כנציגתם בהסתדרות.

הפירסומים החלקיים ממקורות המערך בוועדת הבחירות המרכזית הם מגמתיים וממעיטים את גידול כוחה של רק״ח.

ו

חיזוקה של רק״ח – חיזוק עניין העמלים.
חיזוקה של רק״ח – חיזוק עניין השלום.

מהצלחת רק״ח בבחירות להסתדרות — להצלחת רק״ח

בבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות!

שיער בריא עם וולה

שנה טובה לכל בית ישראל מבית „וולה״ בירושלים

מכתבים

שנה טובה

שנת הצלחה וגידול נוסף לעתונכם (הן ב־כמות והן בתוכן).

שנת שיגשוג והצלחה.

מהר יוסף, כרמיאל

שנה טובה ומבורכת.

נעמי ומאיר פיליבה, חיפה

...מי יתן ותהא השנה הבאה עלינו, על עם ישראל, מדינתנו ועיתונכם המכובד — שנת שלום, שיגשוג והתרחבות.

ולכם באופן מיוחד: חיזקו ואימצו!

צבי דינר, בת־ים

שנה טובה — הצלחה וגידול לעיתונכם.

רוני גרוס, חיפה

גרוס

● מערכת העולם הזה מודה גם לכל שאר הקוראים ששלחו ברכותיהם, ומאחלת להם ולכל בית ישראל שנה טובה.

יוסקו המסקנות בשרות השידור!

המחדלים של הטלויזיה הישראלית והשביתה ברשות השידור הם סימנים מובהקים של חוסר כושר ניהול, גמישות ושכל ישר של המנהלים. הם תוצאה ישירה של אופן מינוי המנכ״ל, מר אלמוג, ושל מינוי חברי הועד המנהל בשיטה שאין לה כל סמכות דמוקרטית ומוסרית.

מסקנות השביתה מוליכות רק לפיתרון אחד — חילוף המנכ״ל וחבר הממונים, ו־יפה שעה אחת קודם.

אין ספק שמנהל בעל סמכות מיקצועית ומוסרית היה מונע את ההתפתחות שממנה סובל הציבור כולו. יוסקו המסקנות ושרותי השידור שלנו יעלו על הדרך הנוכנה.

דן גלעדי, בת־ים

מהבוץ לאבק עפר

כפרנו נועז ואין דומה לו במדינתנו. ה־כפר מנותק בכלל מקשרי־חוץ, כלומר בלי כביש ובלי כבלי הטלפון והחשמל.

הכפר שוכן לרגלי הר עצמון המקיף את בקעת עמק בית נטופה, במרחק של שבעה קילומטרים מהכביש הראשי שבין נצרת ל־שפרעם.

מאז מלחמת השיחרור ועד עתה מצבנו ה־חברתי לא שונה, בחורף אין יוצא ואין נכנס, המצור הטבעי אוסר עלינו זאת, כלי התחבורה אשר הוכנו מכבר לחציית הבוץ בקועים גם הם בשעת נסיעה, חולינו מתים מרוב כאבים בבתיהם, נשינו יולדות במיטותיהן, וכולנו נשארים בלי תזונה, ובקייץ מעלה גלגל המכונית האבק הטוב לנשימה.

„נא הדורש נאה מקיים״. כולנו ממלאים „נאה דורש נאה מקיים״. כולנו ממלאים את חובתנו, ומקיימים את המוטל עלינו.

פנינו למשרד העבודה ב־1967 בבקשה לסלול כביש שיחבר את הכפר עם כביש נצרת—שפרעם, נדרשנו לשלם את חלקנו — שילמנו והמשרד התחיל בעבודה. העבודה הופסקה — פנינו שנית, אז הבטיחו לקיים, וטרם התחילו בעבודה.

אנו תושבי הכפר פונים בקריאה נמרצת ועזה למצפונם של אנשי משרד העבודה כדי לחלצנו מהטרגדיה האנושית אשר אנו חיים בה חיים קשים עד לבלי נשוא. אנו זקוקים מאוד לכביש כעורק חיים.

תקוותנו שייסלל הכביש ויושיע אותנו מן הבוץ והעפר גם יחד.

נכבדי כפר מנדא, 23 חתימות

קוראים השולחים מכתבים מתבקשים לנסח אותם בקצרה. עדיפות תינתן למכתבים קצרים.

זכות קדימה תינתן למכתביהם של קוראים המצרפים תצלומיהם למכתבים.

הם יושבים פה
יותר משנתיים
מיום שקנינו טלביזיה „זניט" — הם יושבים פה. כן, כל השכנים!
בכל ערב של שידור הם מופיעים כאן, ולא זזים עד שמנגנים את ה„תקוה" כשמסתיימת התכנית האחרונה.
אין טעם אפילו לקוות שהטלביזיה תתקלקל. רק פעם אחת במשך השנתיים האחרונות היה צריך לכוון את המקלט ואנשי השרות של „זניט" באו עוד באותו היום וכוונו את המכשיר, ובערב הם שוב היו כאן כרגיל, כל השכנים.
ZENITH
"זניט"- מקלט מצויין, שרות נאמן

תשקיף

מבול של רשימות קטנות

כבר עתה ברור כי שורה שלמה של רשי־מות קיקיוניות תתייצב בבחירות לכנסת השביעית.

בין הקיקיונים: „ישראל הצעירה", תושב מבת־ים, וכמה אנשים תימהוניים.

הקרב על הטלוויזיה

מחלוקת חמורה תפרוץ בועדת הבחירות המרכזית, המורכבת מנציגי המפלגות, בקשר עם חלוקת הזמנים בטלויזיה.

הרשימות הקטנות דרשו לפצל את הזמן המועט העומד לרשותן, כדי לאפשר להן הופעות רבות ככל האפשר. הרוב בוועדה, המורכב מן המפלגות הגדולות, סיכל תוכ־נית זו.

ויכוח אחר יפרוץ בקשר עם ההופעה ביום האחרון, ערב הבחירות. גם כאן ניתנה עדיפות למפלגות מסו־יימות, בעוד שאחרות יצטרכו לשדר את שידורן האח־רון חמישה ימים לפני הבחירות.

בקר מארגן תמיכה בעצמו

מזכיר ההסתדרות היוצא, אהרן בקר, רוצה מאוד כי תחודש כהונתו.

למרות שהודיע על התפטרותו מתפקיד זה, מנסים כמה מתומכיו לארגן בשבילו מסע־תמיכה בין ועדי עובדים, שידרשו ל־השאירו בתפקיד. הסיכויים: קרובים מאוד לאפס.

כי גם אם יוחלט שיצחק בן־אהרן לא יהיה המזכיר הבא של ההסתדרות, אין צמרת המערך רואה בבקר מועמד מתאים לתפקיד שיהיה בעל חשיבות מכרעת בתקופה הקרובה.

רבים על ערביי המערך

יהושע חבושי, שקיבל את מקומו של אמנון לין כראש המחלקה הערבית של מע"י, דורש לעצמו גם את תפקיד ראש מטה הבחירות של המערך בסקטור הערבי.

תפקיד זה נמצא עתה בידיו של יעקב כהן, ראש המחלקה הערבית של ההסתדרות, הנהנה מתמיכתו של היועץ לעניינים ערביים שמואל טולידאנו. יגאל אלון, יו"ר המחלקה הערבית של מע"י, הוא ידידו של חבושי, אך אינו יודע כיצד להיחלץ מן העניין.

ייתכן כי כישלון המערך בין המצביעים הערביים יוצג לאחר־מעשה כתוצאה של מריבה פנימית זו.

שינויים בפלג הליברלי של גח"ל

ברשימת המועמדים בפלג הליברלי של גח"ל לכנסת השביעית יחולו שינויים. הפ־

עם לא יופיע, כנהוג, מטעם פלג זה, נציג ספרדי.

ח"כ ברוך עוזיאל, שמילא בכנסת השישית תפקיד זה, נפסל, ואילו מועמדותו של אליעזר מטלון, בספק.

מפא"י — במיעוט בעיריית באר־שבע

שר־העבודה יוסף אלמוגי וח"כ שרגא נצר נזעקו השבוע לבאר־שבע, בנסיון להשתלט על האנדרלמוסיה שפרצה במפלגת־העבודה שם, בעיקבות התוצאות החמורות של הבחירות להסתדרות. הבעיות שעמדו בפני השניים:

● **אולטימאטום מצד ראש העירייה אליה נאווי, כי לא ירוץ לבחירות הקרובות ל־ראשות־העירייה אם לא ייבחר פה־אחד לראשות הרשימה.**

● לפי ההסכם בין מפא"י לאחדות־העבודה ורפ"י, חייבת מפא"י להקציב מנדט לכל אחת מהשתיים — מתוך חמשת המנדטים שלה במועצת העירייה. מאחר שלמפ"ם ארבעה מנדטים, תאבד מפא"י בעיקבות כך את הרוב שבידה. זוהי גם הסיבה לכך שנאווי עומד על התנאי שהציב.

הסיכויים: תביעתו של נאווי תיענה — מחוסר ברירה.

גישושים שנערכו בימים האחרונים אצל דויד טוב־הו, ראש־העיר הקודם, לא העלו תוצאות, לאחר שטוביהו סירב לחזור לפעילות פוליטית עקב גילו הגבוה.

הדתיים משתלטים על התאחדות הסטודנטים

צפה לגילויים על השתלטות הדתיים בהסתדרות ה־סטודנטים, בעיקבות מאבק משפטי העומד להתחולל סביב מועדון הסטודנטים בר־אתון.

לאחר הבחירות האחרונות להסתדרות הסטודנטים, בה זכו המערך וגח"ל למיספר דומה של קולות, הפכו הדתיים ללשון המאזניים, זכו בעיקבות כך במישרה נוספת שנוצרה במיוחד עבורם — סגנות ליו"ר.

צעדו הראשון של הסגן הדתי החדש, פינחס רותם, היה סגירת „בר־אתון" בערבי שבת, על־אף התנגדותם החריפה של הסטודנטים. רותם וחבריו לא הסתפקו ב־הישג זה, ניצלו השבוע את ההזדמנות, ש־יו"ר ההסתדרות עמוס אהרוני היה במי־לואים, סגרו את המועדון לגמרי.

הטענה החדשה: אמנון צבן, בעל הזכיון להפעלת המועדון, הירשה, בניגוד לחוזה, כניסת לא־סטודנטים.

לדעת חוגים יודעי דבר, מסתתר גורם מאיד לא שמימי מאחרי מסע־הצלב נגד צבן: לאחר שזה הצליח להפוך את בר־אתון המנומנם לעסק משגשג, יוכלו עתה ראשי־ההסתדרות, אם יסלקו את צבן, לקבל מיורשו דמי־זכיון גבוהים יותר.

וזה מה שיקרה בשנה הבאה...

מה צפוי בתש"ל? שלושה חוזי־עתידות עונים על כך.

★ ליובה קנצ'וק, אסטרולוגית

● **פינחס ספיר:** ראש־הממשלה הבא. ה־שנה הזאת נראית בשבילו מוצלחת במיוחד. הכוכבים שלו הם ביחס הרמוני לכוכבים של מדינת־ישראל, למרות שיש איזה אספקט קטן של סכנה. תקוותי שזה לא עניין של בריאות.

● **גולדה מאיר:** סוף ספטמבר נראה לי מסוכן בשבילה. אז היא נוסעת לארצות־הברית. עד כמה שאני לא יכולה לתאר לעצמי שאפשר לרמות את גולדה, בכל זאת היא צריכה להיזהר.

● **משה דיין:** מתחילת השנה הייתי משוכנעת שלא יוכל להיות ראש־ממשלה, כי המאדים שלו היה סתום. מלבד זאת המאדים והוונוס שלו לא עמדו בהרמוניה. בקונסטלציה כזאת אי־אפשר להצליח. בשנה הבאה הסטורן מתרחק מהנקודה המסוכנת הזאת, אולי אז יהיו לו אפשרויות גדולות יותר. אבל לפי כללי האסטרולוגיה, הוא מוכרח להיות צדיק גמור כדי להגיע לראשות הממשלה.

● **שלום עם הערבים:** לא נראית הת־פתחות מעודדת בצבא השמיים. על שלום אין בכלל מה לדבר.

● **משק ופיננסים:** יהיה פיחות. רמזים לפיחות, עד סוף השנה, הם ברורים מאוד לפי הקונסטלציה של הכוכבים. לא רק אצלנו. אנחנו נהיה מושפעים מהלירה סטרלינג, שירידתה תביא בעיקבותיה את הפיחות גם אצלנו.

● **מלחמת־עולם שלישית:** אין מה להיבהל. לא תתרחש לא השנה ולא בשנה הב־אה. אולם השנים 1972—73 הינן מסוכנות.

★ שלום שאול, כירומן

● **פינחס ספיר:** ראש־הממשלה הבא של ישראל, למרות שבינתיים גולדה ממשיכה. דיין לא יהיה ראש־ממשלה כי לא יהיה לו זמן לזה. גם ליגאל אלון אין הרבה סיכויים.

● **שלום עם הערבים:** אין סימנים טובים. מלחמה אפשרית בחודשים אוקטובר 69, פברואר ומרץ 1970.

● **תקופת הבחירות:** עלולה להיות תקופה קשה מאוד. אני עדיין לא בטוח אם הבחירות תתבצענה כמתוכנן.

★ פרופסור בלאק, אסטרולוג וטלפאט

● **ראש־הממשלה הבא:** שמו מתחיל באות א' — אלון. לאדם ששמו מתחיל ב־א', ושנולד במזל מאזניים, יש סיכויים טובים.

משה דיין: עתיד טוב, שיהיה טוב עוד יותר, אבל בתור ראש־ממשלה אין לו סיכוי.

● **השטחים:** שינויים מסויימים, אם כי לא קיצוניים. נחזיר חלק קטן מן הגדה. ירו־שלים תישאר מאוחדת. גבולות מדינת־ישראל לא יחזרו להיות מה שהיו.

● **שלום:** לא תהיה מלחמה בינינו לבין שכנינו. השלום עשוי לבוא לפני סוף השנה.

● **תקופת הבחירות:** סוף אוקטובר והתחלת נובמבר תהיה תקופה מסוכנת בש־בילנו. לא ממש מלחמה, אך מתיחות רבה יותר.

● **פיחות:** לא מופיע בכוכבים של מדי־נת־ישראל. יהיה רק מחוץ לגבולות ישראל.

● **מלחמת עולם שלישית:** לא לפני 1972.

קנצ'וק

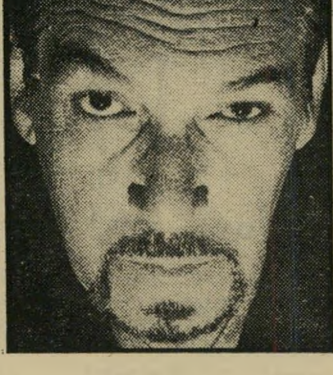

בלאק

שאול

רווי את צמאון פניך

SKIN DEW — טיפוח מוסיף לחות

אחד השעורים הראשונים אותו למדה היטב הלנה רובינשטיין בלמדה את תורת העור, הוא כי פני אשה חיים באופן מתמיד בסביבה עויינת: אוויר, שמש, רוח והאוירה המסוגרת של חיים עירוניים, כל אלה פוגמים ביופי העור.

„אנו גילינו כי עור צורך מים" — כתבה הלנה רובינשטיין, „אם תגלי את פניך — ללא הגנה — לחום השמש, ליובש הרוח, לקור החורף, סימני הפגיעה לא יאחרו לבוא".

הגנה זו, לחות זו, הוגשה על-ידי הלנה רובינשטיין לכל נשות העולם כשיצרה את הקרמים ללילה המפורסמים המאפשרים הזנת העור על-ידי הוספת לחות חיונית בשעות השינה. אך מאחר והעור צורך גם הגנה במשך שעות היום, חיפשנו אחר שיטה המאפשרת זאת, ומצאנו כאשר יצרנו את Skin Dew Emulsion.

SKIN DEW תחליב שקוף, מוסיף לחות לעורך, מגן עליו מיובש ומלווה את פניך במשך כל היום מתחת לאיפור. נסי SKIN DEW. אז תביני במהרה מדוע הוא התחליב הראשון במעלה בעולם כולו.

וכעת נוספו לסדרת SKIN DEW שלושה תכשירים חדשים — המשלימים את הטיפוח מוסיף-לחות:

Skin Dew Emollient Cleanser תכשיר ניקוי עדין לעור הפנים, מיוצר מתרכיבים ספציפיים המטפחים את העור בעדינות ומשחררים את נקבוביות העור משיירי איפור ולכלוך.

Skin Dew Herbal Lotion טוניק ללא אלכוהול, מוסיף לחות, מרכך ומרגיע את העור, משלים את פעולת ניקוי פניך. מומלץ במיוחד לעור עדין ויבש. השתמשי בו גם במשך היום לרענון פניך ועינייך.

החיפוש היה קשה. כצעד ראשון היה עלינו לגלות דרך להפיכת היסודות העשירים של הקרמים שלנו לשקו-פים ובלתי נראים — וכך גילינו את התחליב.

לאחר מכן היה עלינו למצוא את היסוד הבסיסי אשר יבטיח לתחליב החדש שלנו את תכונותיו המוסיפות לחות. ושוב מצאנו. הם קיימים בחלב בלבד וזהו ה-"Lait Ferment" הנמצא ב-SKIN DEW אשר עוזר לעורך לשמור על איזון אידיאלי של הלחות.

Skin Dew Eye Cream קרם קל ומזין מאד לעור העדין מסביב לעיניים. נלחם ביובש העור, עוזר להעלמת הקמטים העדינים ושומר על מראה חלק וצעיר.

הצעה מיוחדת לתקופה מוגבלת:

באריזה מיוחדת: 3 מוצרים במחיר של מוצר 1.

Skin Dew Emulsion 2 oz. — IL. 13.80
Skin Dew Emollient Cleanser 1 oz. — ח י נ ם
Skin Dew Herbal Lotion 1 oz. — ח י נ ם

Skin Dew
Helena Rubinstein

11.12.68 : השתלת־הלב הראשונה ב־ישראל נעשתה ליצחק סולם — ונכשלה.

1.1.69 : אחרי תקיפת מטוס „אל־על" באתונה — פשיטת צה"ל על ביירות.

15.1.69 : בא הקץ לשילטון הנשיא שרל דה־גול — הוא הפסיד בקלפי.

5.2.69 : משפט־ראווה בבגדאד —

קורא יקר.

"חברה, הבאתם לנו עתון?" – זאת היתה השאלה הראשונה שהומטרה על חוליית־הכיסוי של העולם הזה, כאשר נכנסה לבונקר ליד התעלה, בשבוע שבילתה בין חיילי צה"ל בקו־האש הדרומי.

נדמה שאין עתון פופולרי יותר בין חיילים אלה מאשר השבועון המסויים. (השנה, ביום הבחירות בהסתדרות, זה הוכח שוב, כאשר נתנו חיילי צה"ל לתנועת־האחות של השבועון אחוז הגדול פי שניים מן האחוז שקיבלה בציבור האזרחי.)

זרים, השומעים על תופעה זו, אינם מבינים אותה. איך זה יכול להיות שעתון המטיף ללא־הפסק למדיניות־שלום, החוקף בשצף־קצף כל גילויי השוביניזם והקיטש הלאומני, אהוד כל־כך דווקא על החיילים?

יש לכך, כמובן, הרבה סיבות. אחת מהן היא שזהו עתון צעיר, הפונה לאנשים צעירים, בלשונם של אנשים צעירים.

סיבה שניה היא שהעולם הזה עשה מאמצים מיוחדים כדי ללוות את חיילי צה"ל – בשרות חובה, מילואים וקבע – בדרכם, בתלאותיהם, בחוויותיהם. ב־52 הגליונות של תשכ"ט, הוקדשו 25 שערים לפעולות צה"ל ולאתגרים שצה"ל מתמודד איתם.

אך הסיבה העיקרית היא – כך נדמה לי – שהעולם הזה חושב ומדבר בלשון הגיונית, עניינית, תמציתית, ללא מליצות. זוהי שפתו של צה"ל, שפה התואמת את דרכי־המחשב הנלמדות בבית־הספר של צה"ל.

באחד מגליונות השנה פירסמנו "מכתב לחייל". כאשר הוצאנו מכתב זה בחוברת מיוחדת, הדפסנו בראש החוברת את הסיסמה: "כל הארץ חזית, כל העם צבא – כל חייל ח ו ש ב!"

מובן שלא רק על צה"ל דיווחנו השנה, ולא רק אל הבונקרים של התעלה הגיעו חוליות־הכיסוי שלנו. צלם של המערכת התחפש לאח, חדר לחדר־ההתאוששות בו שכב האיש הראשון שנשתל לו לב בישראל, חזר משם עם תצלומים ששיתפו את הארץ כולה במאבקו על חייו. חולייה שלנו התנדבה להחתים עוברים־ושבים על העצומה "משה דיין לראשות הממשלה", כדי לעמוד מקרוב על תגובות הקהל. אחד מאיתנו גורש משכם, כאשר אסף את החומר ששימש בסיס לכתבה פוקחת־העיניים על שביתת הנשים בשכם. צלמינו ליוו את הזוג הראשון שהתחתן בלב־ים, מול שארם־אל־שייך. וכאשר רבו השמועות הסותרות על יוזמת־השלום של ארבע המעצמות, הטילה המערכת עלי לנסוע לאמריקה, להתראות עם כל אנשי־הצמרת שהשתתפו במיבצע דיפלומטי גורלי זה בארצות־הברית ובבריטניה, ולדווח לך על כך.

כמו בכל שנה, ניהלנו מערכות ציבוריות רבות, החל במערכה קצרה ויעילה לשיפור הטיפול הרפואי בבתי־הסוהר, וכלה במערכה הממושכת להסעת חיילים – מערכה שהניבה סוף־סוף פירות. וגם השנה גרמה הופעת אנשי השבועון המסויים בהלה בכל מקום שבו היה מה להסתיר, להעלים, לגנוז.

לא קופח, כמובן, גם החלק הקל של השבועון המסויים. נוספו בו שני מוספים חשובים – האחד, לוהט ולהיט, לדור־הקצב; השני, עולם האשה, לנשות העולם הזה, שהיו תמיד קצת מקופחות בעתון גברי זה. מוספים אחרים, הנמצאים בשלבי היכנון וביצוע, בוודאי יתחילו להופיע בחש"ל.

בפרוס השנה החדשה, נוף חיינו הוא נוף המלחמה. רבים מעמודינו מוקדשים לחללים – ומי לא יבכה בלבו למראה פנים צעירות אלה? איש־השנה הוא חייל.

העולם הזה שייך לנוף הזה. הוא מוסד ישראלי, והוא מתגאה בכך. לטובה או לרעה, אין דומה לו בשום מקום בעולם. הוא ייאשר כזה בשנה הבאה – עתון לוחם, עתון שיקיף את כל שטחי החיים, ושילווה באהבה מיוחדת את אלה הקוראים גליון זה במוצבי התעלה, הירדן והגולן.

לא נלאה מללחום למען השלום, כדי שיחזרו הביתה. ובינתיים נאחל להם ולכל משפחת העולם הזה, שותפינו הישנים והחדשים למאבק –

שנה טובה!

אורי אבנרי

26.2.69 : בהתקפה על מטוס „אל־על" בציריך נולד גיבור חדש: מרדכי רחמים.

28.2.69 : לוי אשכול, איש־הפשרות הגדול, נפטר. מירוץ חירושה החל.

23.7.69 : האנושות פרצה אל היקום. שלושה אנשים ראשונים על הירח.

27.5.69 :

רחל קרטה
מזל טלה

איש השנה תשכ"ט

מאת אורי אבנרי

שנת תשכ"ט תיכנס להיסטוריה בזכות רגע גדול אחד, בו התגשמו החלומות של מאות בשנים.

רגלו של האדם הראשון דרכה על אדמת הירח.

נצחון כביר זה של המוח האנושי — נצחון כה כביר עד כי האדם של תשכ"ט התקשה לתפוס את מלוא משמעותו — יכול היה לסמן מיפנה בתולדות המין האנושי. הוא יכול היה לסמן את המעבר משילטון היצרים האפלים אל שילטון ההגיון הצרוף, משילטונם של דמגוגים ורודנים לשילטונם של בעלי המוח הצלול.

אולם תשכ"ט לא הביאה מיפנה כזה.

להיפך: היה נדמה כאילו יצאה השנה מגידרה ממש כדי להדגים כי האדם לא התקדם במאומה, שבעודו שולח את ידיו אל גופי־שמיים רחוקים, נשארו רגליו קשורות למישקלות המושכים אותו לביצה של אינסטינקטים פרימיטיביים.

מלחמת העולם השלישית

שנת תשכ"ט כימעט נכנסה להיסטוריה כשנה בה התחילה מלחמת־העולם השלישית — המלחמה בין ענקי הקומוניזם הצהוב והקומוניזם הלבן.

אכן, בסוף תשכ"ט האמינו רבים מן הפרשנים כי מלחמה זו כבר

איש החלל

החלה, כי הניצוצות הראשונים כבר הותזו, וכי הם עלולים להצית בכל רגע מצבור של חומר־נפץ שיקטול מיליונים.

היה משהו מדכא במיוחד בהתפרצות זו של הרי־געש שוביניסטיים בארצות הדוגלות רשמית באחוות־עמים ובגאולת־העולם, בחסול הלאומנות ובחברה של צדק. כישלונו המונומנטלי של הקומוניזם בלט לאורך הגבול הסובייטי—סיני אף יותר מאשר בחוצות פראג הכבושה, שם חגג הדיכוי הלאומי את נצחונו הציני.

גנרלים סובייטיים וסיניים הכינו תוכניות־חירום להתקפות־פתע גרעיניות. נואמים סובייטיים וסיניים השמיעו איומים מסמרי־שיער זה נגד זה — וכל זה מתחת לתמונותיו של קארל מארכס, היהודי חסר־המולדת וחסר־הלאום שהבטיח כי הפטריוטיזם יעבור מן העולם יחד עם הניצול הבורגני, מכיוון שלפרולטריון אין מולדת.

הצארים האדומים בקרמלין, שהגנו על כיבושי האימפריאליזם של הצארים הקודמים, סמכו על הלאומנות של נתיניהם המדוכאים לא פחות מן הקיסרים האדומים בפקינג, שהצטרפו במעלליהם לקיסרי סין.

האימפריאליזם, שהתעטף באדרת האדומה של הקומוניזם, היה עדות עגומה לנחשלות המין האנושי. אך אנאכרוניזם זה היה כאין וכאפס לעומת תופעה נוראה שבעתיים: חידוש מלחמות הדת של ימי־הביניים.

זה לא קרה במחשכי אפריקה, או בין הרי ההימאלאיה. זה קרה

על הארץ: שוטר בוער בעת הפגנה באירלנד הצפונית

על הירח: איש החלל הראשון דורך על אדמת הלבנה

באחד ממרכזי התרבות המערבית המתקדמת ביותר — בבריטניה.

באירלנד הצפונית, מחוז שקט ותרבותי, עלו לפתע היצרים הקדומים על גדותיהם. בני עם אחד, בני דת אחת, המאמינים באותו שילוש מקודש, השייכים לשני זרמים דתיים שונים, אשר הגבול ביניהם מובן רק לחכמי־דת מיקצועיים — החלו לפתע הורגים, פוצעים ומענים זה את זה, כפי שעשו בני אירופה כולה לפני ארבע מאות שנה.

אם חשב מישהו כי הקנאות הדתית החשוכה שייכת לעבר, וכי האנושות התגברה לפחות על מחלה ממארת זו, הרי התעורר מאשלייה זו בתשכ"ט.

הלהבות שפרצו מגג מיסגד „אל־אקצה" בירושלים, כמו הלהבות שכילו בתים בלונדונדרי ובבלפאסט, הוכיחו כי מסעי־הצלב ומלחמות־הקודש אינם נחלת העבר. האדם המודרני בן דורו של ניל ארמסטרונג, מוכן להרוג וליהרג למען קנאות דתית בדיוק כמו אבות־אבותיו, שלבשו שריון והרימו חרב בקוראם „אלוהים רצה בזאת!"

אי קטן בים הדם

אילו נחתו השנה אסטרונאוטים מבני המאדים או נוגה על הכוכב הקטן ששמו ארץ, היו מקבלים רושם מחריד על הנעשה בו.

אנשים הרגו זה את זה בשם דוקטרינות קומוניסטיות, בשם דוגמות

והאדם הקדמון

נוצריות, בגלל צבע־עור, בגלל ערים קדושות. שום מליצה לא היתה שדופה מדי, שום תירוץ לא היה מגוחך מדי, כדי לשפוך למענו דם.

אותם אסטרונאוטים, אם היו ניחונים בכושר־אבחנה, היו גם מגלים כי בכל רחבי תבל קמו טובי האנושות נגד השתוללות זו. בכל ארץ, משני עבריו של כל מיתרס, משני הצדדים של כל חזית, היו שהשתדלו לשמור על השכל האנושי, שקמו נגד המלחמה.

אנשים אלה עמדו במירוץ נואש עם הזמן. מדענים מפוכחים ניבאו כי יש למין האנושי רק סיכויים מעטים להגיע אל סוף המאה ה־20, מבלי לעבור שואה שאולי תשים קץ לעצם קיומו. תוך שנים מעטות יהיה הנשק האטומי בהישג ידה של כל קבוצת־מטורפים פרטית, מבחינת מחירו וגודלו. נשק־השמדה כימי ובקטריולוגי מצטבר בידי כל הצבאות, ובכלל זה צבאות של ממשלות בלתי־שפויות.

שאלת־המתח של סוף תשכ"ט היתה: מי ינצח במירוץ גורלי זה של סוף המאה ה־20? ניל ארמסטרונג — או האדם הקדמון?

כל סימני־השאלה הגדולים, המרחפים על המין האנושי, ריחפו בתשכ"ט גם על ישראל — ובצורה בולטת עוד יותר.

המדינה היתה נתונה במלחמה, יותר מכל ארץ אחרת בעולם. בעודה עומדת על קווי הפסקת־האש וסובלת מהקזת־דם מתמדת, נערך בה מאבק נואש בין ההגיון ובין קנאות לאומית ודתית. גרוע יותר: הפסימיות, שפשתה בעולם כולו, הפכה בישראל למצב־רוח לאומי.

הישראלי של תשכ"ט לא הרים את עיניו אל החלל החיצון. המאורע ההיסטורי של השנה — הנחיתה על הירח — נראה לרוב הישראלים כמאורע חסר־תכלית, כתעלול קל־דעת של מעצמה חסרת־אחריות ושוחרת־מותרות. ניל ארמסטרונג לא היה איש־השנה של ישראל. כי באותן השעות בהן חרד העולם כולו לגורל כובשי־הירח, היתה חרדת ישראל נתונה לגורל חייליה, שכבשו אי קטן במיפרץ סואץ.

החייל הישראלי עמד במרכז אירועי השנה, במרכז התודעה הלאומית, במרכז כל הדאגות. לעומתו החווירו הפוליטיקאים. לעומת מעשיו — ומעשי אוייביו — נעלמו האירועים הפנימיים במדינה. ישראל דמתה למצודה במצור, ועובדה פשוטה זו קבעה יותר מכל.

איש השנה של תשכ"ט היה החייל הראשון של ישראל — האיש שפיקד על המצודה.

ענת רוזן
מזל שור

איש השנה תשכ"ט

קל היה לקבוע מי לא היו אנשי־השנה של תשכ"ט: הפוליטיקאים.

מעולם לא נחלה המדיניות הישראלית והאנטי־ישראלית כאחת כישלון כה חרוץ, כמו בשנה זו. קשה לומר שהיתה זו שנה של מדיניות כושלת. היתה זו שנה של חוסר־מדיניות בכלל.

יותר מזה: המדינאים משני הצדדים התפארו בכך שאין להם מדיניות, תיארו את חוסר־המדיניות כתכונה עילאית ונשגבת, כי סמל של כוח וביטחון עצמי.

מאחורי החומה החיה

הגנרל הגרמני קארל פון־קלאוזביץ טבע את האימרה המפורסמת: „המלחמה אינה אלא המשך המדיניות באמצעים אחרים."

בדרך כלל מפרשים אימרה זו שלא כראוי, כאילו רצה

חי

לא

הגנרל לטעון כי המלחמה היא מכשיר מדיני רצוי. כוונתו היתה כמעט הפוכה: להנחיל לקצינים המיקצועיים את ההבנה כי הזרוע הצבאית צריכה לשרת מדיניות.

מלחמה שאינה משרתת מדיניות ברורה, היא חסרת־תכלית, וכישלונה מובטח מראש.

היו ימים כאשר ניתן להשיג יעדים באמצעות מלחמה — כי ערך היעדים היה גדול ממחיר המלחמה. כיום, בעידן כלי־ההרס ההמוניים, אין מטרה מדינית שכדאי לפתוח למענה במלחמה. ההרס עולה תמיד על כל רווח אפשרי. יש רק יעד אחד המצדיק מלחמה: ההגנה העצמית.

לכן יש יעד עליון לכל מדיניות בימינו: מניעת מלחמה.

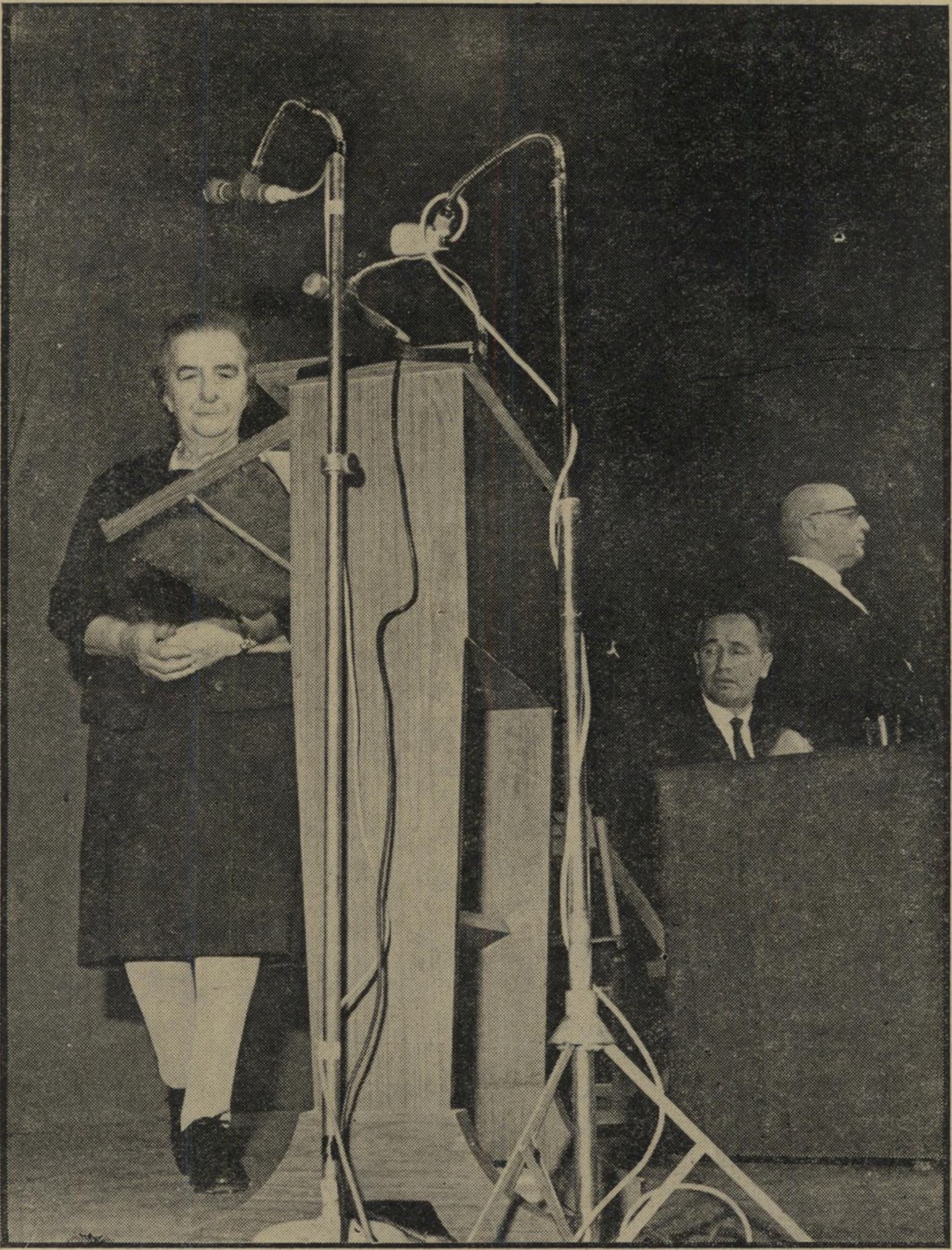

גולדה מקבלת תפקיד ראש־הממשלה: ספיר שולט, פרס שולח מבט נוגה

כאשר פורצת מלחמה, היא מסמלת תמיד את כישלונה של המדיניות. מלחמה הנמשכת ללא סוף, היא תעודת כשיטת־רגל של המדינאים המעורבים בה.

כל המנהיגים המדיניים במרחב הישראלי־ערבי היו פושטי־רגל מבחינה זו, פושטי־רגל שלקחו אשראי בבנק הדם ושחשבון הפסדיהם נרשם בבתי־הקברות.

אילו היה קם מנהיג מדיני אחד בישראל, שהיה מצליח לקרב את המדינה אל השלום, או שהיה מנסה לפחות להצביע על כיוון לשלום — היה הופך אוטומטית לאיש־השנה. אך לא היה אף מדינאי אחד כזה. ההכרה שהשלום אינו אפשרי או אינו רצוי, הפכה נחלתם המשותפת של כל המדינאים. בכך ויתרו מראש על כל נסיון לשנות את המצב.

המחשבה המדינית שבתה בישראל של תשכ"ט שביתה מוחלטת. המעשים המדיניים היו מכוונים לעניינים של מה בכך. צה"ל הבטיח את הביטחון השוטף של המדינה ליד קווי־האש הרחוקים, ומאחורי חומה חיה זו יכלו הפוליטיקאים להשתעשע במישחק הפוליטי של תשכ"ט: הרדיפה אחרי הכיסא העליון.

ההשתתפות במישחק זה לא יכלה להעלות שום איש לדרגת איש־שנה. להיפך: כל המשתתפים היו פסולים מראש.

האנטי־גיבור: האמלט

האנטי־גיבור של השנה היה, ללא ספק, **משה דיין**. בתקופה הראשונה שלאחר מלחמת ששת־הימים האמינו רבים כי דיין, איש המלחמה, יתגלה עתה כאיש־השלום.

דיין עצמו טיפח אמונה זו, פיזר רעיונות־שלום מעורפלים, גיבש את תדמיתו כאדם „המסוגל לדבר עם הערבים".

אילו הלך בדרך זו, היה קונה את עולמו, פשוטו כמשמעו. אך דיין אינו מסוגל לכך.

מבחינת אופיו, דיין הוא אדם שכל מחשבתו נתונה לבעיות מעשיות בטווח קצר. הוא דומה לטכנאי גאוני המתקן קילקולים במנוע, תוך כושר־אילתור רב. אבל אין הוא דומה לממציא המסוגל ליצור מנוע חדש.

עיקר כשרונותיו של דיין היו מוקדשים, בשנת תשכ"ט, למאבק על השלטון הפנימי. גם בזירה זו לא דמה לגיבור, המוכן לסכן את הישגיו, אלא להאמלט, המתלבט בלי סוף. הוא לא רצה לוותר על מה שיש לו — משרד הביטחון — כדי להמר על מה שאין לו — משרד ראש־הממשלה.

כך, בעוד המדינה מתרחקת מדי יום מן היעד המדיני הגורלי — השלום — החזיק דיין את המדינה כולה במתח רצוף במלחמתו הפרטית על השילטון, כשהוא מסתובב במעגלים סביב עצמו ואינו מסוגל להחליט.

בשנת תשכ"ט הופיעו 52 גליונות של העולם הזה. לעומת 25 שערים שהיו מוקדשים לענייני מלחמה, צבא וטרור — היו מוקדשים 14 למשה דיין ולבני־משפחתו, כשכמעט כולם עסקו במאבק זה על הכיסא.

בסוף תשכ"ט היה דיין נתון במצב עגום למדי. הוא היה אחד המנהיגים של מפלגה שנחלה זה עתה תבוסה בבחירות (בהסתדרות), בה נמנעו רבים מאוהדיו מהצבעה, ורבים אחרים הצביעו בעד ממשיכי המפלגה הפרטית שלו, שהיא עצמו פנה לה עורף.

תוך כדי מאבקים אלה, כהכנה לפרישה שלא באה, יכחיזוק לעמדתו במפלגה שהוא מאס בה, שינה דיין גם את עמדותיו המדיניות, נגרר לקו סיפוחיסטי קיצוני.

הוא הפך לדובר ה„התנחלות", השחיר את

בן בשיחה נלהבת בוועדת המפלגה

ניקי בורשטיין
מזל תאומים

(המשך מעמוד 10)

פני עצמו בעולם, וגיבש לעצמו את התדמית שהוא עצמו רצה להתרחק ממנה: התדמית של הנץ מיספר 1 של ישראל, איש־המלחמה המובהק, שאינו יכול לשגשג ולהצליח אלא באווירה של מלחמה.

בראשית תשכ"ט בוודאי לא חלם דיין כי זה יהיה מצבו בסופה.

האיש שלא מצא חן

כשלונו של דיין היה יכול להיות ערובה להצלחתו של יריבו הגלוי: **יגאל אלון**. אבל הגיון זה לא התגשם במציאות.

כישלונו של אלון אף עלה על כישלונו של דיין. אם היה דיין נתון בסוף השנה במצב עגום, היה אלון במצב אומלל.

כשלונו של דיין נובע מאופיו: אי־יכולתו ליצור מדיניות לטווח־ארוך, נטייתו הטבעית להסתפק בתגובה על אתגרים מיידיים. גם כשלונו של אלון נבע מאופיו. רצונו למצוא חן בעיני הכל, להגיד לכל אחד את אשר הוא רוצה לשמוע, מביא לכך שלבסוף אינו מוצא חן בעיני הרוב.

ההזדמנות ההיסטורית של אלון באה כאשר התגבש דיין סופית כאיש־המלחמה. אילו הפך אלון את עצמו לאיש־השלום, כאדם המסוגל לתכנן ולבצע מעשים מדיניים לשינוי פני הדברים, היה יכול להיות אלטרנטיבה לדיין.

הגעגועים הרבים לשלום, הקיימים בישראל, יכלו להתמקד סביב דמותו של האלוף הפלמ"חאי, כשם שהתחושות המלחמתיות התמקדו סביב האלוף בעל הרטייה השחורה.

אלון פחד מפני תפקיד זה. כמו כל הפוליטיקאים, האמין כי הסיפוח הוא פופולארי, וכי החתירה לשלום היא בלתי־פופולרית.

כדי להתחרות בדיין, ניסה לעבור על פניו, להיות סופר־נץ. היה זה נסיון חסר־תוחלת, כי דיין הוא סוף־פסוק בשטח שלו. בישראל אין צורך בסופר־דיין, ברב־דיין, בדיין שני.

בסופו של דבר הרגיז יגאל את כולם: את הסיפוחיסטים, שראו בו בן־ברית של **פינחס ספיר** היונה; את שוחרי־השלום, שסלדו מדרישותיו הצורמניות להתנחלות חפוזה; את אנשי־הביטחון, שהפלירט שלו עם מתנחלי חברון העלה את חמתם הנסתרת.

ככל שגבר המרחק בינו ובין דיין, כן גברה המתיחות של אלון, שדמתה בסוף לפאניקה. וכמו כל אדם הפועל במצב־רוח כזה, הירבה לעשות שגיאות, איבד גם את כישרונו המובהק למצוא חן.

בסוף תשכ"ט היה אלון רחוק מאוד מלהיות מועמד ל־איש־השנה.

הגננת של המדינה

לכאורה, היה איש־השנה צריך להיות אשה. כי בריב בין דיין ואלון, ניצחה השלישית: **גולדה מאיר**. הצלחתה של גולדה בזירה הפנימית דומה לאגדה. יום לפני שנפטר **לוי אשכול** היתה אחד מבני־האדם הבלתי־פופולריים ביותר במדינה. ראו בה אשה מפלגתית קנאית, אכולת שינאה, חורשת מזימות.

כאשר מת אשכול, לא קיבלה גולדה אפילו אחוז אחד בסקר דעת־הקהל, בו נשאל הציבור באיזה יורש הוא רוצה. כעבור כמה שבועות כבר קיבלה גולדה 80%.

לא היתה זאת רק תוצאת השמרנות המדהימה של הציבור הישראלי, המחייב כל דבר שישנו, מתנגד לכל דבר היכול להיות. גולדה הצליחה גם בזכות עצמה — באשר היא ביטאה בדיוק נמרץ את מצב־הרוח הלאומי.

כמנהיגה ההולכת לפני המחנה, המגלה פיתרונות חדשים, היוצרת מעש מדיני חדש, היתה ונשארה גולדה מאיר אפס גמור. אך כמגלמת את הדיעות השגורות ביותר של המחנה, פשוט אין כמוה.

על גולדה נאמר כי "יש לה חצי תריסר רעיונות, ואוצר של כמאתיים מילים כדי לבטא אותם." אולם דווקא בזה טמון כוחה: היא מסוגלת לחזור עד אין־סוף על אותם חצי־תריסר סיסמות, בעברית לקויה ופרימיטיבית, ולשכנע את הכל בכנותה הגמורה. **אבא אבן**, לעומת זאת, בעל שפע רעיונות ואוצר־מילים בלתי־מוגבל, לעולם לא שיכנע.

כפוליטיקאית וכעסקנית, הצליחה גולדה מעל לכל המשוער. היא הגיעה לשילטון בנקל, למרות גילה ומצב־בריאותה. היא מנעה פילוג במפלגתה, הכניעה את דיין הנוראי ואת חבר מרעיו, שלטה במפלגה ובמדינה כגננת בגן־הילדים. כמו גננת, היתה משוכנעת שהיא צודקת תמיד. כמו גננת, דיברה רק במליצות.

בשעה שהשתלט בציבור מצב־רוח של אי־תזוזה פוליטית וצבאית, של נוקשות וקשיחות, היתה גולדה המנהיגה האידיאלית. אולם בהשוואה לתפקידו האמיתי של ראש־הממשלה בישראל — להזיז מחדש את המצב הקפוא, לקרב את השלום המתרחק, לרכוש ידידים בעולם ולהצליח בחברה המרחבית — היתה גולדה כושלת.

גרוע מזה: היא בכלל לא הכירה בקיומו של התפקיד.

היא לא יכלה להיות איש־השנה של תשכ"ט.

גיבורים לשעה ולשנה

במשך השנה צצו כמה שמות, ישנים וחדשים, חלקם חיוביים וחלקם שליליים.

אחד החיוביים ביותר, שיכול היה להתקרב לדרגת איש־השנה אילו המשיך בדרכו, היה **טדי קולק**, ראש עיריית ירושלים. הוא היה אחד האנשים המעטים מאוד בישראל שהיה מוכן לסכן את הקאריירה שלו למען מילוי נכון של תפקידו. בהציעו פיתרונות סבירים לבעיית ירושלים, ובגלותו הבנה בלתי־רגילה לרגשות הערבים בעיר המזרחית המסופחת, הפתיע אף את ידידיו, שהכירוהו כעסקן יבש.

אולם בסיסו הפוליטי של קולק חלש מדי, ומעמדו פגיע מדי, מכדי שיכול היה להילחם עבור דיעותיו עד הסוף. הוא נסוג במיקצת, התחפר, הצליח בקושי לשמור על עמדתו.

בדרך הפוכה הלך חברו־למפלגה, **שמעון פרס**. תפקידו לא היה מפואר. לעיני כל, כמעט ללא הסוואה, לחם למען פילוג מפלגת־העבודה עד לרגע בו הובטח לו תפקיד של שר בממשלה הבאה.

אנשי־המחשבה שהתרוממו מעל לשיגרה הכללית — אנשים כמו ההיסטוריון **יעקוב טלמון** והאלוף בדימוס **מתי פלד** — לא תרגמו את מחשבותיהם לשפה של מעשה פוליטי, וממילא לא הפכו מועמדים.

נשארו רק הדמויות המיקריות, שהפכו גיבורי־היום בזכות מעשים חד־פעמיים: אנשים כמו איש־הביטחון **מרדכי רחמים**, שגרם לסנסציה עולמית כשתקף את תוקפי מטוס אל־על בציריך; ולהבדיל — הקנאי האוסטרלי התמהוני, **דניס רוהן**, שהדליק מלחמת־קודש כאשר הצית את אל־אקצה, המיסגד השלישי בקדושתו לאיסלאם.

המלזזמה השיגרתית

מעשהו של רוהן בא למנהיגי ערב כתירוץ אידיאלי לחיפוי על כישלונם להשיג "הסדר מדיני".

אין ספק כי **גמאל עבד־אל־נאצר** היה זקוק לשלום, כדי לבצר, ואולי אף כדי להציל, את עצם קיום מישטרו. אולם הנשיא המצרי לא היה מסוגל להחלטה של מדינאי. הוא נקרע בין הנסיון לפייס את הקיצוניים בארצו ובין הצורך להגיע להסדר, דבר שגרם למדיניות מגומגמת, רבת־סתירות, שהחזירה אותו לבסוף לקו השיגרתי.

בסוף השנה דיבר כאחד "האחים המוסלמים", קרא למלחמת־קודש.

המלך חוסיין היה אמיץ קצת יותר, עשה מאמץ רציני להגיע לשלום, אך היה חלש מדי מכדי לתת לו תוקף של ממש. מול עלייתם של הפידאיון הפלסטיניים ונוכח העמדה הקשוחה של מדינאי ירושלים, שהתחרו ביניהם על כתר מלך הניצים, החזיק בקושי מעמד.

היו רגעים כשהיה נדמה כי הפריצה המכרעת בחומת השיגרה המלחמתית במרחב תבוא דווקא מבחוץ. עם כניסתו של **ריצ'ארד ניכסון** לבית הלבן, עבר הטיפול האמריקאי בענייני המרחב לידי צוות חדש. אנשים כמו **יוסף סיסקו** במשרד־החוץ **וצ'ארלס יוסט** במשלחת האמריקאית באו"ם באו מראש בכוונה להשיג שלום, ובמיקרה הצורך אף לכפותו. הם מצאו בן־ברית בראש המשלחת הבריטית, **הלורד קאראדון**, מי שהתפרסם בשמו הקודם, יו פוט, מושל מחוז שכם ומייסד נתניה. הסובייטים שיתפו פעולה לפחות מאחורי הקלעים, בנסיון להזיז את עבד־אל־נאצר לעמדה סבירה יותר.

בסוף תשכ"ט היה נדמה כי נסיון זה — אולי הנסיון החשוב האחרון להשיג שלום במרחב, לפני המלחמה הבאה — עלה על שירטון.

אם כן, אחראים לכך לא רק מנהיגי מדינות־ערב וישראל, אלא גם הנשיא ניכסון, שגילה חוסר־החלטה, חולשה ופחדנות בשטח זה, כמו בכל השטחים האחרים. גם הוא לא הפך לאיש־השנה של תשכ"ט.

כאשר נכשלים המדינאים, עובר התפקיד לידי החייל. איש־השנה של תשכ"ט לבש מדים.

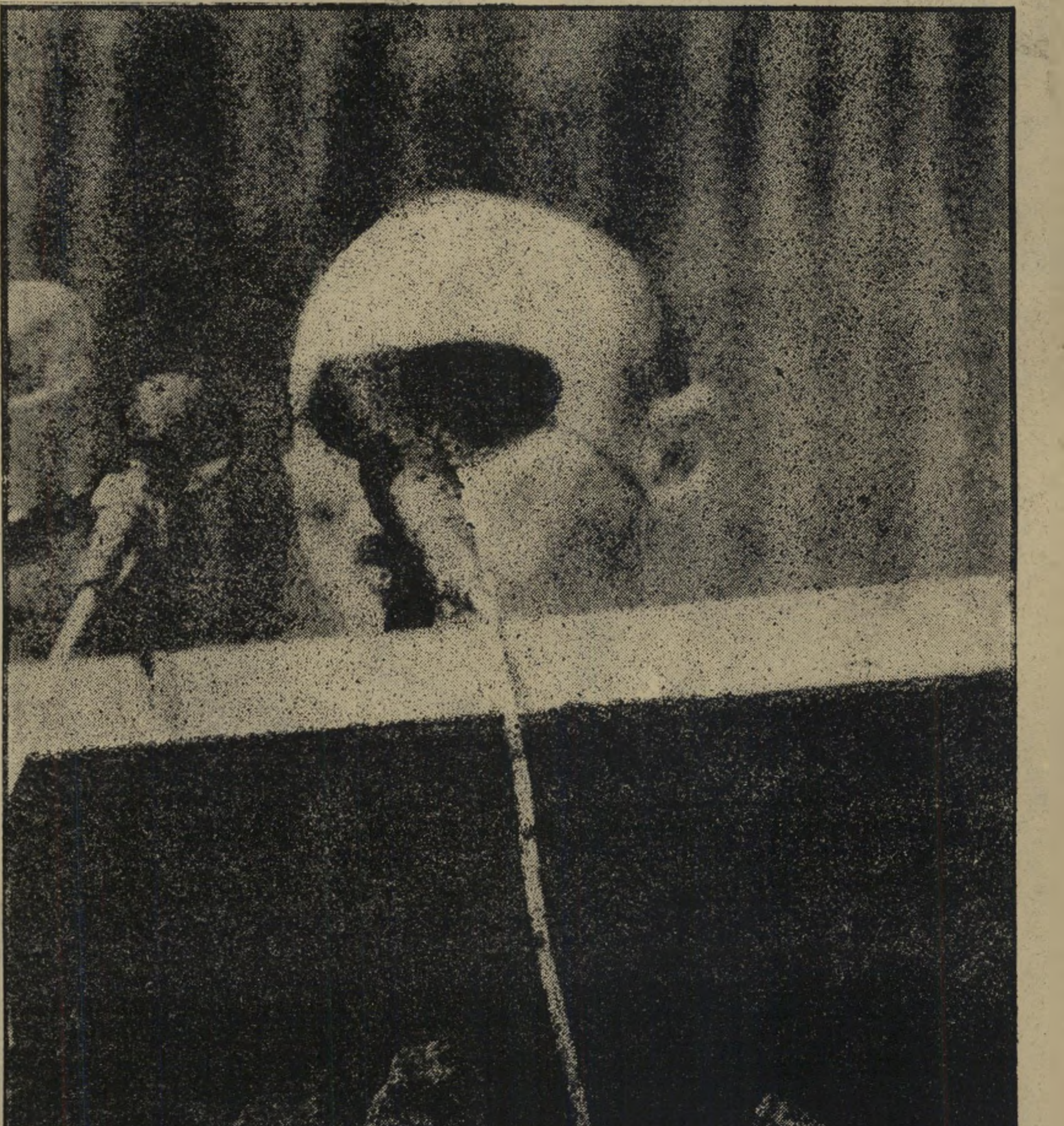

משה דיין נואם בוועידת מפלגת העבודה: האולם נשאר בחיק המשפחה

אילנה ברום
מזל סרטן

איש אינו יודע איך נולד השם „קו בר־לב". הוא לא ניתן על־ידי צה"ל, ואין הוא קיים רשמית. לפתע, כאילו מעצמו, נולד. העיתונאים דיברו עליו, גמאל עבד־אל־נאצר השתמש בו בנאומיו.

אך לולא נוצר השם מעצמו, היה צורך להמציא אותו. כי יש הגיון מוחלט בכך ששמו של איש־השנה יתנוסס על מערכת־הביצורים, שעמדה במרכז אירועי השנה, במרכז התודעה הלאומית.

קו בר־לב סימל את שנת תשכ"ט לגבי ישי־

מצודת ישראל

ראל — מבחינה צבאית, מדינית ונפשית כא־חת. כי בתשכ"ט הפכה ישראל, סופית, ל־מצודה.

הגנה על החומה

עוד לפני שלוש שנים, בעת התגברות מעשי־הטרור במיגזר הסורי, התנגד צה"ל בתוקף לרעיון הקמתו של קו־ביצורים לאורך הגבול. לוי אשכול עצמו אמר זאת, ב־שיחה פרטית, לעורך העולם הזה, כאשר זה הביא בפניו את ההצעה לאטום את הגבול ב„קו מגן־דויד", מערכת־אטימה אלקטרונית, המוגנת על־ידי חיל־פרשים אווירי, מוטס במסוקים.

הרעיון של הגנה סטאטית על הגבול סתר אז לחלוטין את דרכי־המחשב של צה"ל. צה"ל לא רצה להידפק ב„פסיכולוגיה של קו מז'ינו". תחת זאת העדיף את הדוק־

בונקר בקו בר־לב: להקה מופיעה בפני החיי"לים הלוחמים מתחת לאדמה

טרינה התוקפנית של פעולות־התגמול, התקפת־הנגד וה־מלחמה המונעת.

איש לא היה יכול לחלום אז כי תוך זמן קצר יתבסס צה"ל בקו־ביצורים סטאטי, כמו מדי־נת־הצלבנים בשלב השני של קיומה.

אך זה היה המצב בישראל בתשכ"ט:

● **במישור הטאקטי,** עבר צה"ל לא פעם להתקפה. הוא הלם ביריב על הקרקע ובאוויר, חדר כמה פעמים עמוק לתוך שיטחו, ערך פעולות־תגמול בלבנון, בירדן ובמצריים. אך עיקר הכובד ניתן למערכת הגנתית מובהקת.

● **במישור האיסטראטגי,** שלטה דוקטרינה של מיגננה. איש לא רצה במיתקפה.

● **במישור של איסטראטגיה־רבתי,** המישור בו מתורגמים היעדים הלאומיים לשפה של יעדים צבאיים בסיסיים, שלטה המיגננה שילטון מוחלט. על צה"ל הוטל להחזיק במה שיש, בכל מטר מרובע של שטח כבוש — מבלי לצרף אליו אף מטר מרובע אחד נוסף.

כך הפך הקו — קו „הפסקת־האש" שהיה לקו־האש — חומה של מצודה. המצודה היתה במצור טוטאלי. לא פעם פשטו המגינים מבין החומות, כדי להנחית מכה על הצרים עליה.

אך איש לא הישלה את עצמו כי פשיטות אלה יחסלו את המצור.

ההגיון של ההגנה הצמודה

קו בר־לב לא נולד בלי ויכוח נוקב. היו פרשנים שהתנגדו בחריפות להקמתו — אם כי ויכוח זה לא היה פומבי ולא הגיע לאוזני הציבור.

מבחינה צבאית טהורה, היה הגיון רב בטע־נות המתנגדים.

אפשר לסכמן כך:

● במלחמה, ההגנה חזקה תמיד מן ההתקפה, כי התוקף זקוק לעוצמה הגדולה פי כמה מעוצמת המגן. אך המכשיר החזק ביותר היא התקפת־הנגד. אחרי שהאוייב ביזבז את כוחו במיתקפה ומתרחק מבסיסיו, תופסת אותו מיתקפת־הנגד המוכנה־מראש, ומחסלת אותו.

● מאז מלחמת ששת־הימים, יש לצה"ל בפעם הראשונה מרחב־תימרון של ממש, שטחים גדולים שאפשר להיסוג מהם כדי לתפוס את האוייב במלכודת של התקפה נגדית.

● אם כן, מדוע לבצר את התעלה? מדוע להציב שם כוח רציני? מדוע לא להסתפק במסך דקיק של כמה יחידות קטנות, ניידות, שאי־אפשר לפגוע בהן פגיעה המורה?

● אם יעברו המצרים את התעלה במיתקפה רצינית, ויפרצו דרך המסך הראשון הזה, ימתין להם בעורף כוח־המחץ המרכזי של צה"ל, יבלום את התקדמותם, יכתר אותם בלב המידבר הצחיח וישמיד אותם בנקל.

מבחינה צבאית טהורה, זוהי תיאוריה נכו־נה לחלוטין. אולם במחצית השנייה של המ־אה ה־20, ובמרחב הישראלי—ערבי בפרט, פשוט אין בחינה צבאית טהורה.

השיקולים המדיניים חודרים לשטח הצבאי, מעוותים ומ־סלפים את הגיונו הצרוף, כופים עליו הגיונות שונים לח־לוטין. החייל המודרני הוא אדם פוליטי, ואין הוא יכול לשכוח את המציאות הפוליטית אף לרגע.

חיים בר־לב הוא דוגמה מובהקת של חייל פוליטי — חייל שכל דרכי־מחשבתו הצבאיות כפופות ומשועבדות לסיכויים ולסכנות הנוב־עים מן המציאות הפוליטית.

קו בר־לב הוא התגלמות המחשבה הפוליטית הזאת.

מחשבה זו אומרת: אין ישראל יכולה להרשות את פלישתו של הצבא המצרי לתוך מרחבי סיני — אפילו אם הדבר מבטיח מטרה נוחה להתקפה נגדית, עד כדי חיסולו הגמור של הצבא המצרי, כמו ביוני 1967.

כי אחרי שהכוח המצרי יתפוס את הגדה המערבית של התעלה ויתקדם לתוך המלכודת המוכנה לו, עלולה לבוא התערבות בינלאומית להפסקת האש. אולטימטום סובייטי, ואפילו אולטימטום אמריקאי, עלולים למנוע את ה־התקפה הנגדית המוחצת. המצב של אותו רגע יכול לקפוא — כשהצבא המצרי בתוך סיני והתעלה כולה בידיו.

התוצאה הפשוטה תהיה שקו הפסקת־האש יזוז כמה עשרות קילומטרים מזרחה, ללא כל תמורה לישראל. וב־מלחמה קצרה כזאת, עלול המחיר בדם להיות גבוה.

בסוף תשכ"ט לא יכול היה להיות כל ספק בככך שהדוקטרינה של בר־לב היתה נכונה.

הקו לא זז אף במילימטר אחד. לאורך התעלה נפלו קורבנות יקרים — בממוצע כימעט אחד ביומיים — אך הם היו פחותים בהרבה ממיספר הצעירים שהיו נקטלים בתשכ"ט לולא קו־בר־לב.

המלחמה שלא באה

אותה מחשבה הדריכה את המטכ"ל של בר־לב גם כשפסל את אחד הרעיונות המעניינים שהושמעו השנה.

הוגה־דיעות צבאי פורה, האלוף (מיל.) מתי פלד, שפרש אחרי מלחמת ששת־הימים והלומד עתה מדעי־המיזרח בקאליפורניה, הפתיע את המדינה בכמה מחשבות בלתי־שיגרתיות. בין השאר הציע שישראל תאפשר את פתיחת תעלת־סואץ, בלי שום תנאים פוליטיים.

ההגיון שהיה טמון בהצעה זו קבע, שאם תיפתח התעלה, מבלי שישראל תיסוג מסיני, יפחת הלחץ הבינלאומי והרוסי למען נסיגת ישראל, והסטאטוס־קוו ייכנס לשיגרה.

את בר־לב ויועציו הדריכה האפשרות ההפוכה: שאו־ניות סובייטיות יעברו את התעלה, ושצחתות סובייטיים יחמקמו לאורך התעלה, כדי להגיש להן שרותים. הדבר היה כובל את יכולת־התגובה של צה"ל, במיקרה של התקפה ארטילרית מצרית מעל לתעלה. הטייסים והתות־חנים של ישראל היו צריכים לחשוש בכל רגע, שאם ישיבו אש, יפגעו במטרות סובייטיות — ויגרמו למשבר בינלאומי הרה־סכנות, שיהיה כולו לרעת ישראל.

כך, בגלל שיקולים מדיניים בעיקרם, נתקבל בקו ה־דרומי עיקרון של הגנה סטאטית, ללא תזוזה אחורה או קדימה, מלבד פשיטות קלות.

השאלה היתה: האם תימשך סטאטיות זו? האם לא תפרוץ מלחמה חדשה בין ישראל ומצריים? במשך כל תשכ"ט חזרה ועלתה שאלה זו, ובפרוס תש"ל היא נשאלת לגבי השנה הבאה.

התשובה היא: מלחמה יכולה לפרוץ רק במיקרה. אף אחד משני הצדדים אינו מעוניין בה.

מבחינה מצרית, אין שום יכולת לפתוח ב־מיתקפה אל מעבר לתעלה — וגם לא תהיה יכולת כזאת למשך זמן רב. חציית התעלה בכוח ניכר, ללא עליונות גמורה באוויר, אינה אלא התאבדות המונית.

גם אילו יכלו המצרים לקוות לעליונות כזאת — למ־של בגלל אי־אספקת מטוסים לישראל — לא יכלו לקוות לנצחון. עליונות אוירית, בידי צבא בעל כושר לקוי, אינה מבטיחה הצלחה מול צבא בעל כושר גבוה הרבה יותר, המבוצר בעמדותיו.

בסוף תשכ"ט היתה העליונות המצרית באוויר בגדר חלום. הפאנטומים הראשונים הגיעו לישראל, ובאוויר היה מצבו של צה"ל טוב אף יותר מאשר על הקרקע. מרכזי ישראל רחוקים משדות־התעופה המצריים, וכמחצית המטוסים של מצריים כלל אינם יכולים להגיע למרכזים אלה, בגלל טווח הקצר. אחרים, שהיו יכולים להגיע, לא יוכלו לשהות מעל למטרות בישראל, מאותה סיבה.

לעומת זאת, היו מטוסי חיל־האוויר הישראלי סמוכים למרכזי מצריים, בטווח של פגיעה קצרה ויעילה.

אם שליטי קאהיר לא יכלו לחלום ברצינות על פתיחת מלחמה, הרי גם מצד ישראל היה כל רעיון כזה בגדר טירוף.

לישראל לא היה מה להרוויח במלחמה. היא יכלה לכבוש את קאהיר. אך כל התקדמות מעבר לתעלה היתה מביאה את צה"ל לתוך מרכזי האוכלוסייה הצפופה של מצריים, עם כל הבעיות המדיניות העצומות הכרוכות בכך. מבחינת צה"ל, קו־התעלה הוא קו־החזית האידיאלי, עד להשכנת שלום של ממש.

בפרוס תש"ל, היה ברור כי מערכת־הביצו־רים של איש־השנה תישאר על כנה.

בחזית הירדן אין כל חדש

כל חייל מיקצועי צופה לעבר האוייב הפוטנציאלי המרכזי שלו. תשומת־ליבו לאוייב מישני מועטה.

בשביל צה"ל, האוייב הפוטנציאלי העיקרי

(המשך בעמוד 16)

ציפי לוין
מזל אריה

(המשך מעמוד 14)

הוא מצריים. מצד הערבים לא תיתכן מלחמה שבה לא תישא מצריים בעיקר המאמץ.

איש־השנה של תשכ"ח היה אל"מ אריק רגב, שסימל את המלחמה בביקעת הירדן. אין זה מיקרה כי איש־השנה של תשכ"ט הוא האדם שעל שמו נקרא הקו מול מצריים. כי השנה תפס הקו הירדני, עם כל בעיותיו, מקום שני־במעלה במחשב של צה"ל.

כמו התעלה בדרום, כן הירדן הוא במיזרח קו־חזית אידיאלי בתנאי מלחמה. אולם התנאים בו שונים מאשר בתעלה. אין מאחוריו מידבר ריק, אלא אזור מיושב, ובו אוכלוסייה גדולה ועויינת. הוא חשוף לפעולות־גרילה. הוא קרוב יותר למרכז ישראל.

אולם מיגרעות אלה אינן שקולות כנגד ה־מעלה העיקרית: בחזית המיזרחית אין מול צה"ל אוייב מסוכן.

החושב על החזית המצרית, מוכרח לתת את דעתו על אפשרות של פלישה. החושב על החזית הירדנית, פטור מן הבעייה הזאת. לעומת זאת נתונה דעתו לדאגה אחרת — אירגוני־הפידאיון הפלסטיניים.

אירגונים אלה אינם יכולים לסכן את המ־

דומה המצב בגבול הלבנוני. גם שם פועלים החבלנים, וגם הם עלולים באחד הימים להפוך את המצב מ„נסבל" ל„בלתי־נסבל". גם שם יש רק דרך אחת להגן על היישובים: לכבוש את השטח ממול כיבוש־קבע. וגם שם אין צה"ל שש לקראת אפשרות זו.

דווקא במיגזר הסורי של החזית היו העניינים בתשכ"ט שקטים ביותר. כי השילטון הסורי, בעל הקול הרם, הוא זהיר למדי במעשיו.

דמשק קרובה מאוד לקו־החזית — ואין איש בדמשק שוכח זאת לרגע.

הגורם הדינאמי: הפלסטינים

למראית־עין היה מאזן הביטחון של ישראל, בסוף תשכ"ט, מרגיע למדי. המדינה הפכה מצודה, ערוכה להגנת היקפית. מצביאיה לא חששו שתפריץ מלחמה חדשה בקרוב. מבחינה שיטחית, אפשר לומר כי מצב זה יכול להימשך הרבה־הרבה זמן, כפי שקבע משה דיין. אפשר היה לחשוב, כמו דיין, כי מצב זה רצוי יותר מכל מצב אפשרי של שלום.

אולם היה זה מבט שיטחי בלבד. למצודת ישראל, עם כל כושרה הצבאי, צפויות סכנות

פלסטינית הוא ביטחוניסט מובהק, איש צמרת צה"ל עד לא מכבר — אותו אלוף (מיל.) מתי פלד.

הגורם המביא אנשים כמוהו לחיפוש פיתרונות־שלום עם הפלסטינים דווקא אינו ריבוי מעשי־טרור בשטחים המוחזקים או בישראל — אלא הפוטנציאל העצום של הפלסטינים לחולל מהפכה בעולם הערבי עצמו.

יכולת זו היא הגורם הדינאמי העיקרי במצב הביטחוני של ישראל, לעומת הסטאטיות של קו־האש ויחסי־הכוחות. החיילים הפוליטיים רואים זאת במצב מפוכח יותר מן הפוליטיקאים.

למשל: אם יתפוס יאסר עראפאת בשנת תש"ל את השילטון בעמאן, יחול שינוי דראסטי במצב. בפני ישראל תעמוד אז אופציה ברורה: לכבוש את עבר־הירדן במלחמה מונעת, או לפתוח במשא־ומתן לשלום עם עראפאת. בתום תשכ"ט עמדה אפשרות תיאורטית זו לנגד עיני הוגי־דיעות רבים.

הרעיון שישראל תנהל משא־ומתן עם הטרוריסטים — רעיון ששום פוליטיקאי או עיתונאי אינו מעז להעלותו בפומבי — אינו מפחיד ואינו מבעית את החיילים. איש כמו האלוף (מיל.) חיים הרצוג העלה בתשכ"ט לא פעם

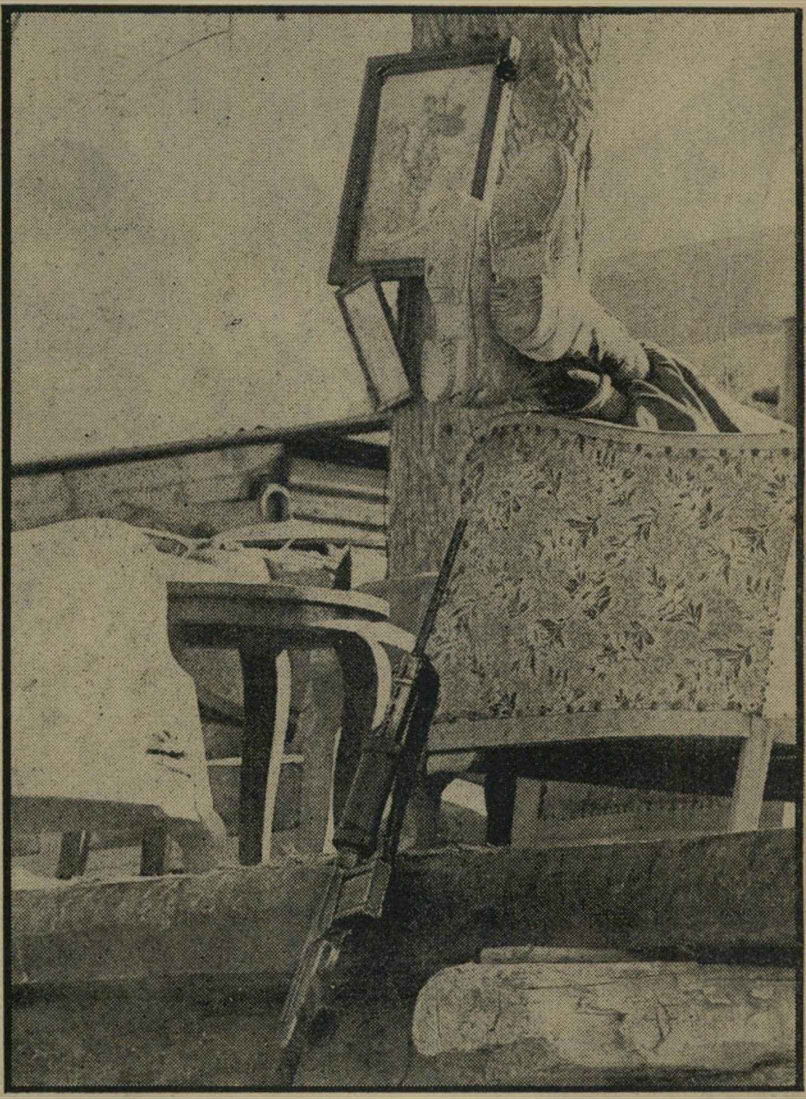

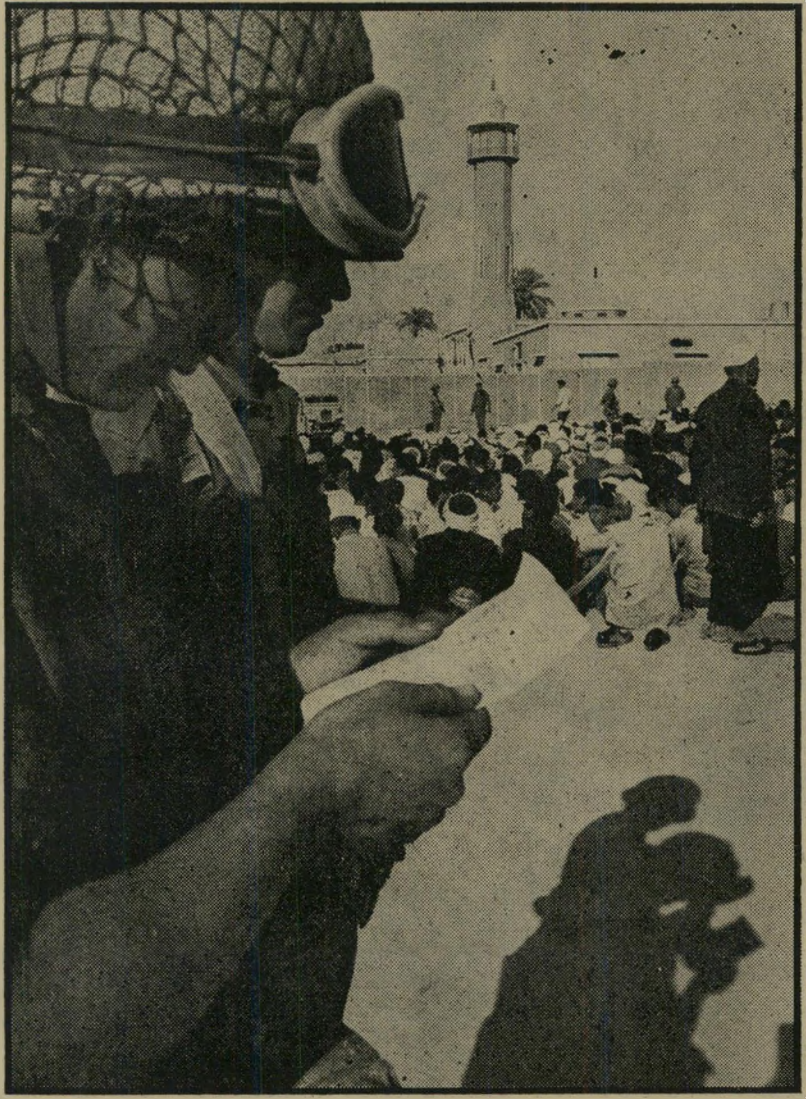

בחזית: חייל חוטף מנוחה קלה במעוז בהפסקה בין הפגזות בעורף: חייל קורא מכתב מהבית במצוד אחר חבלנים בעזה

דינה מבחינה צבאית. אולם הם יכולים לגרום להסתבכות צבאית בדרך אחרת.

במשך כל השנה הלמו החבלנים במיגזר היחידי של החזית בו סמוכים יישובים ישראליים לקו־האש. עמק בית־שאן ועמק הירדן נשארו שדה־קרב.

התנאים בשדה־קרב זה הם כולם לרעת צה"ל. רוב הפגיעות שם באות מעבר לגבול. המרגמות והקטיושות ממוקמות בגדה המיזרחית של הירדן. אין כל אפשרות לשתק אותן אלא לשעה קלה.

כל פרשן צבאי מבין זאת היטב: הדרך היחידה להגנה במיגזר זה, בהעדר שלום, היא לכבוש את השטח שמעבר לירדן, כדי להרחיק את מוקדי־ההתקפה ממטרותיהם.

מבחינה צבאית זהו מיבצע קל. אולם אופייני לצה"ל של בר־לב שאינו שש לקראת אפשרות זו. הוא מבין כי היא עלולה לגרום להסתבכויות פוליטיות בינלאומיות חמורות.

כל עוד הפגיעות והאבידות הן בגדר ה„נסבל", אין איש לוקח בחשבון ברצינות אפשרות של פלישה כזאת. השאלה היא — היכן גבול ה„נסבל"?

קרוב לוודאי שלא תיקבענה לכך הנחיות מראש. הדבר הוא עניין של מצב־רוח לאומי, של גיבוש הדיעות בצמרת המדינית המנהלת את המדינה. בסוף תשכ"ט נראתה האפשרות של חידוש המלחמה רחוקה למדי.

שאינן בתחום הצבאי הקלאסי. איש כמו חיים בר־לב יודע זאת היטב.

אחד התהליכים המסוכנים הוא עצם הגברת העומס הביטחוני. שיעור האבידות גדל והולך. חלקו של תקציב הביטחון בהכנסה הלאומית הולך יגדל משנה לשנה, הגיע מזמן לאחוז מדאיג. גם שאר המשאבים הלאומיים המוקדשים לביטחון — זמן־העבודה של אנשי־המילואים, השפעת הביטחון על שיטחי־חיים אחרים — גדלים.

המהפכה הפלסטינית הולכת ומכה גלים בעולם הערבי הסובב את ישראל. כוחה הצבאי אינו מסכן את קיום ישראל, אך אין איש בצה"ל המזלזל בו.

בדברם על הפידאיון, משתמשים קציני צה"ל בסיגנון שונה לגמרי מאשר הפוליטיקאים והעיתונאים בעורף.

צה"ל אחראי על השטחים המוחזקים. לכן אין הוא מזלזל — שוב בניגוד לפוליטיקאים ולעיתונאים — בכוחה של האומה הפלסטינית. הקצינים הבכירים יודעים שיש ישות פלסטינית, והם מתחשבים בכך בחישוביהם הצבאיים. גם כשאינם מנסחים פיתרונות פוליטיים, הם מכירים בצורך למצוא פיתרון כזה. „אין אפשרות לחסל את הטרור עד אשר יימצא הסדר ופיתרון לפלסטיניים," הכריז חיים בר־לב יותר מפעם אחת.

אין זה מיקרה שאחד המטיפים העיקריים להקמת מדינה

דבר זה באופן מפוכח ובלתי־ריגשי, כאחת האפשרויות המעשיות במצב מסויים.

„מי זה צה"ל?"

מה יקרה אם לא יושג השלום, אם תישאר ישראל במצב של מצודה־במצור במשך זמן רב? האם יש חשש בפני מיליטאריזציה רוחנית ומעשית של המדינה, הפיכת המדינה לספרטה או לפרוסיה חדשה?

בעייה זו עוררה חששות בתום תשכ"ח, וחששות כבדים עוד יותר בתום תשכ"ט.

אדם אחד שלא חשש היה חיים בר־לב — והוא עצמו הוא אחת העובדות שיש בהן כדי להרגיע את החששות.

„איני רואה כל סכנה כזאת," אמר בר־לב בסוף השנה במיבטאו המדוייק והאיטי. „מי זה צה"ל? צה"ל זה כל העם. כל אחד משרת במילואים. בעלי כל הדיעות, כל המפלגות, משרתים בצה"ל."

היה זה אחד הפלאים של תשכ"ט, ואולי הפלא העיקרי, שהמדינה־המצודה, הנתונה במצור מתמיד, שמרה על שיווי־מישקלה הנפשי.

ולא היה אדם פחות מיליטאריסטי מהאיש שפיקד על המצודה: חיים בר־לב עצמו.

טבעונה זכרוני
מזל בתולה

המפקד

קבוצה של קציני צה"ל בכירים ביקרה בשדה־תעופה צבאי אי־שם. כאשר ראה אחד מהם את ה־פאנטומים, ניכר היה עליו, כי כמו שאר הנוכחים באותו מעמד, אף הוא אחוז התרגשות.

אלא שלגביו היתה זו תופעה יוצאת־דופן. כי הרמטכ"ל, רב־אלוף חיים בר־לב, מוכר כמי שאינו מגלה סימני הת־רגשות לעולם. „קר רוח", „חזק כחלמיש", „בעל עצבי פלדה", אלו הן ההגדרות שמגדירים אותו העובדים במחי־צתו. יחד עם זאת הם יודעים שאין היא הטיפוס של „המ־פקד הקשוח". הוא רגיש, ולפעמים אפילו רגיש מאוד. אלא שבשליטתו העצמית הוא אינו מניח לרגישותו ולהתרגשותו להיראות כלפי חוץ.

אם הפעם, בעת בואם של הפאנטומים הראשונים, חרג חיים בר־לב מגידרו, ודאי היתה לו סיבה טובה לכך. כאיש הממונה על הביצוע, הלכה למעשה, של המושג „ביטחון ישראל", הוא הטיב אולי לדעת יותר מכל אדם אחר, עד כמה חיוניים מטוסים אלה להשגת מטרה זו.

תפקידו של רב־אלוף בר־לב כרמטכ"ל השמיני של צה"ל — שונה במהותו ובאופיו, באופן קיצוני, מאשר כל מה שידעו קודמיו בתפקיד זה. לא רק שהוא מפקד על צבא גדול יותר הפרוש על פני שטחים רחבים פי כמה מאשר בימיהם של קודמיו — עובדית שדי בהן בלבד למלא תוכן חדש לתפקיד הרמטכ"ל — אלא שהוא הרמטכ"ל הראשון של צה"ל שכל תקופת כהונתו היא תקופת מלחמה בלתי פוסקת.

העומס, המאמץ הנפשי והגופני והמתח, שהיו מנת חלקם של רמטכ"לים כמשה דיין בימי מיבצע קדש וכיצחק רבין במלחמת ששת־הימים, נמשכים אצל חיים בר־לב מאז הת־מנה כרמטכ"ל ב־31 בדצמבר 1967.

מאז מלחמת ששת־הימים גדל צה"ל פי כמה, הגבולות התרחבו פי כמה. כדי לעשות את מה שעשו קודמיו בתפ־קיד בזמנם — היה דרוש כיום לרמטכ"ל פי שניים זמן. מאחר שגם התנאים, הנסיבות והמשימות המוטלות על צה"ל השתנו, אין עוד כימעט מקום להשוואה.

קצב הדיווחים שמקבל כיום הרמטכ"ל, כמות ההחלטות שעליו לקבל, מיספר התוכניות שעליו לבדוק ולאשר, הסיו־רים והביקורים שעליו לערוך — אינם עומדים בשום יחס למה שידעו קודמיו. די לציין שבתקופת כהונתו של בר־לב כרמטכ"ל בוצעו יותר פעולות־תגמול ופשיטות מעבר לג־בול, כאלה שפורסמו וכאלה שטרם פורסמו, מכל מה שביצע צה"ל ממלחמת־העצמאות ועד למלחמת ששת־הימים.

אילו היה תפקיד הרמטכ"ל בצה"ל תפקיד מינהלי ואיס־טראטגי בלבד, שניתן לבצעו במשרד; אילו ניתן היה לנהל את המלחמה על גבי מפות, בעזרת תזכירים ומכשירי־קשר, גם אז היה המאמץ הנדרש קשה ומפרך. אבל הרמטכ"ל אינו מסתגר בלישכתו. הוא גומא בשבוע אחד יותר קילומטרים מכל חייל אחר בצה"ל. אין שבוע בו אינו מסייר לפחות פעם אחת בקו החזית בתעלת־סואץ ולסירוגין בקוי החזית בביקעת הירדן וברמת־הגולן. אין תקרית או פעולה רצינית אחרת, מבלי שיהיה נוכח במקום בשעת הפעולה או אחריה.

שיטה זו, של בדיקת כל דבר במו עיניו, אינה המצאתו של חיים בר־לב. זוהי האחירה יהשיטה הכללית בחבורת הפיקוד של צה"ל. הרמטכ"ל, כמפקד העליון, חש כי זוהי גם חובתו, למרות העומס המוטל עליו.

★ ★ ★

האיש ששינה את התפקיד

מצב זה מכתיב את אורח החיים של הרמטכ"ל. לעיתים, כשהוא חוזר בשעות הלילה המאוחרות ללישכתו, מציעים לו שם כרית ושמיכה והוא חוטף תנומה על הספה המוצבת שם. בשבע בבוקר מעירים אותו. הוא מת־קלח ומתגלח במשרד ומתחיל את היום עם כוס קפה בחלב, כאילו שום דבר לא אירע.

כל הדיווחים על מה שקורה בצה"ל ולצה"ל, מגיעים אליו. כשזה קורה בלילה, שעה שהוא ישן, ממיינים עוז־ריו את הדיווחים לפני שהם מחליטים אם להעיר אותו. לפעמים חבל להם לגזול משעות השינה הקצרות שלו, והם מחליטים לדחות כמה דיווחים לבוקר. אבל לילות של פעולות הם לילות של חוסר־שינה כימעט מוחלט לרמטכ"ל.

זוהי צורת חיים המכלה כוחותיו של אדם, המותחת את עצביו. אבל לא אצל חיים בר־לב. 20 החודשים בהם הוא שרוי במתח זה, כימעט ולא שינו אותו. הוא נשאר כפי שהכירוהו ב־27 שנות שירותו הצבאי מאז התגייס לפלמ"ח: אב־טיפוס של אדם קר־מזג, נוח לבריות, טוב־לב, בעל דיבור איטי שאינו צועק לעולם, בעל חוש הומור מיוחד במינו — מעודן ובלתי פוגע.

אפילו כשהוא עייף עד כלות הכוחות אחרי לילה ללא שינה, הוא לא ייכנס ללישכתו מבלי לעבור על פני חדרי המזכירות ולומר להן: „בוקר טוב, ילדות, מה נשמע?" והוא לא יעזוב בלילה את הלישכה, ואין זה משנה באיזו שעה, מבלי לברך את הפקידות ב„לילה טוב" ולהתעניין אם יש להן תחבורה הביתה.

אם התפקיד לא שינה את האיש, הצליח האיש לשנות את התפקיד. חיים בר־לב כרמטכ"ל, אינו רק המצביא העל־יון של צה"ל. הוא אינו רק האיש המתכנן ובודק תוכניות אופרטיביות, מאשר או פוסל ונותן פקודות, ומשאיר את כל שאר העניינים לעוזריו או למפקדים האחראים.

הוא הרבה יותר מזה. אם בשנתיים האחרונות חלה מה־פכה עצומה בצה"ל בכל מה שנוגע לדאגה לחייל כפרט, למלוי צרכיו ולהתחשבות בדרישותיו כאדם, הרי זה במידה רבה בזכותו של הרמטכ"ל.

כשהוא יורד ליחידות ולקוי־החזית ופוגש בחיילים, אין הרמטכ"ל שומר על דיסטאנס. הוא מדבר עם החיילים ומת־עניין בבעיותיהם. העממיות שבאישיותו, והחיוך המלבב השמור עימו תמיד בזוית פיו, מסירים מייד כל מחיצות.

השאלות שהוא שואל הן שגרתיות אולי: „מתי היית בחופש בפעם האחרונה?", „מתי כתבת בפעם האחרונה הבי־תה?", „האם יש לכם מיקלחות?", או „האם יש במוצב מספיק מכשירי רדיו?"

★ ★ ★

מה עומד מעל הכל?

המפקדים הזוטרים בצה"ל חיים תמיד, ובייחוד בתקופה הנוכחית, בתחושה שהמשימה המוטלת עליהם היא מעל לכל. אם חופשה של חייל עלולה להידחות בשל המשימה שעל היחידה לבצע — אין הדבר נורא בעיניהם.

בעיני הרמטכ"ל עומדת חופשתו של חייל, הנמצא בקו־החזית, מעל הכל. זה נשמע באוזני מפקדים רבים ככפירה בעיקר. קשה לשכנע אותם שאין דבר חשוב יותר מחופשה לחייל אחת לכמה שבועות. צריך לחולל ממש מהפכה נפשית בנפשם אחרי ששנים חינכו אותם ברוח אחרת. לא אחת, כשיחידה יוצאת ממחזור החזקת הקו בחזית ונכנסת לסידרת אימונים מפרכת, צריך הרמטכ"ל לקחת על עצמו את האחריות שייפגעו אימוני היחידה, ובלבד שהחיילים ייצאו לחופשה.

„בדיקת הטרנזיסטורים" במוצבי החזית, הפכה לסיוט למפקדים בקוים הקידמיים. אם יגלה הרמטכ"ל שבמוצב מסויים לא קיים מכשיר רדיו טרנזיסטור, יודע המפקד שהוא צפוי למיקלחת, שקטה, אבל חודרת. „איך ייתכן שאין במוצב טרנזיסטור, שהוא הקשר של החייל עם העולם החיצון?" ישאל בר־לב, והמפקד המקומי יודע שזה לא יסלח לו אם לא ישלים מייד את החסר.

(המשך בעמוד 20)

הרמטכ"ל בר־לב בקו בר־לב *

* למטה: ראש אג"ם עזר וייצמן. מימין: דב שיאון, בעלה של יעל דיין.

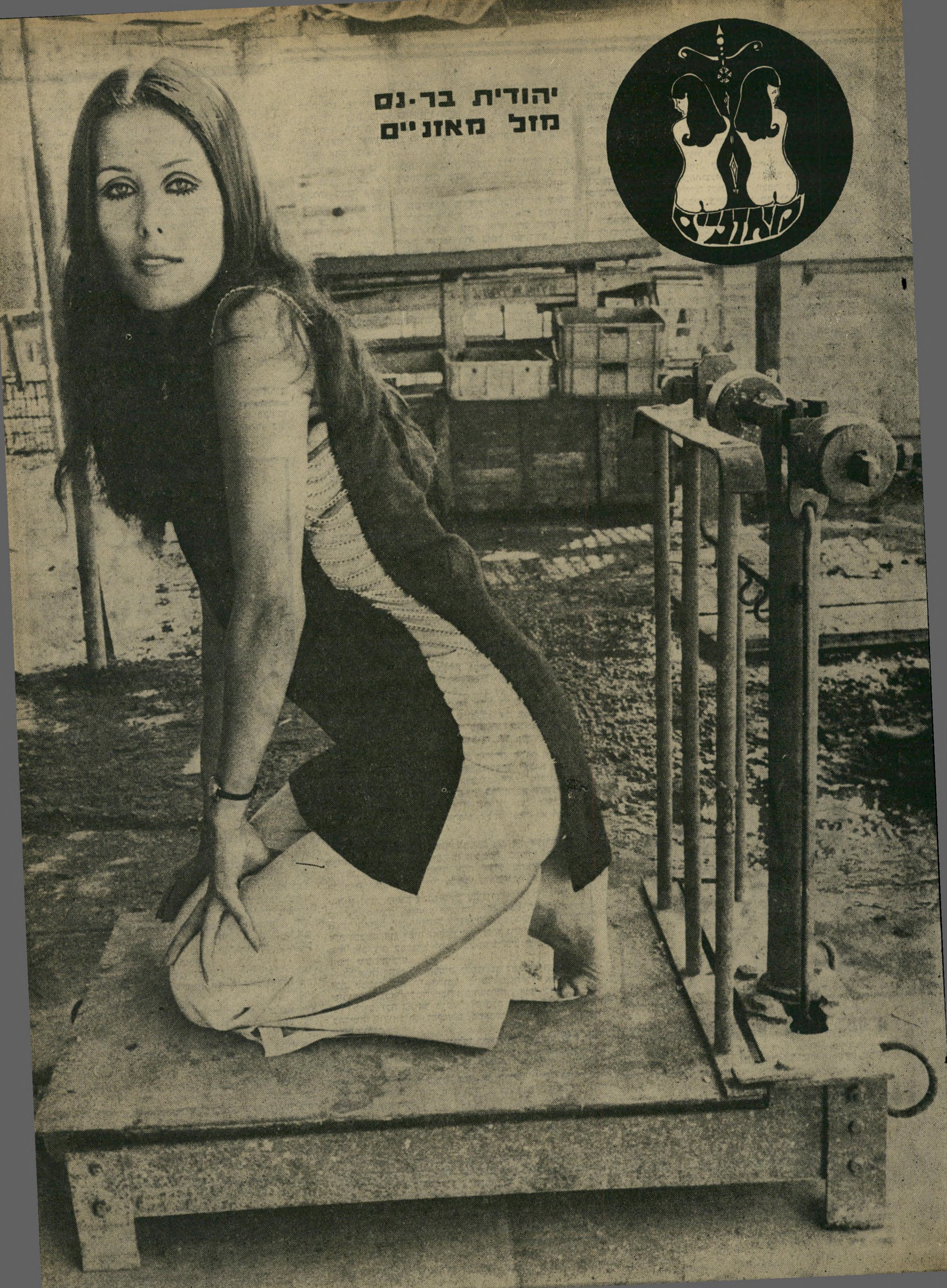
יהודית בר-נס
מזל מאזניים
מאזניים

איש השנה תשכ"ט

(המשך מעמוד 18)

זוהי אחת הבעיות המטרידות ביותר את הרמטכ"ל: איך להקל את שירותם של חיילי צה"ל?

לא מכבר סייר בר־לב באחד המעוזים בתעלה. הוא ישב ושוחח עם החיילים. בתום הביקור פנה אל המפקד, סגן צעיר, ואמר לו: „תגיד, יש לך איזו בעייה שאני יכול לעזור לך בה?"

„לא, המפקד," השיב סגן, „אין שום בעיות."

„בכל זאת," אמר בר־לב, „לא בכל יום מבקר רמטכ"ל אצלך במוצב, אולי אני יכול לעשות משהו?"

„לא, המפקד, באמת," אמר הסגן, „אנחנו לא צריכים שום דבר."

אבל כשהוסיף הרמטכ"ל ולחץ עליו, אמר הסגן בביישנות: „יש לי בקשה אחת, לא נעימה כל־כך?"

„תאמר," שמח בר־לב על הבקשה.

„אם אפשר, לקבל עוד מיקלע בינוני אחד למוצב."

„תקבל," השיב הרמטכ"ל.

כשיצאו מהמוצב אמר הרמטכ"ל לראש־לישכתו: „לא יודע איך, אבל תסדר שמחר הוא יקבל שני מקלעים נוספים."

למחרת נשלחו במטוס ארקיע לסיני שני המקלעים, שלא על חשבון החקן של היחידה.

★ ★ ★

המלחמה על פיאות־הלחיים

דאגה לחייל ולתנאי שירותו, המתבטאת גם בחקירה מתמדת של תנאי שירות חיילי המילואים, אינה באה על חשבון ההקפדה והמשמעת. כאשר פשטה בין חיילי

בר־לב עם הילדים בירדנה אחרי הפגזה

צה"ל אופנת גידול פיאות־הלחיים הארוכות, העומדת בניגוד לחוקת מטכ"ל, יצא בר־לב למלחמה בתופעה זו.

בין אלפי המכתבים המתקבלים בלישכתו התקבל גם מכתב של אם המתלוננת כי בנה, שבא לחופשה קצרה מהתעלה, נעצר בידי שוטרים צבאיים על שגידל פיאות־לחיים. מזכירתו של הרמטכ"ל, המשיבה על המכתבים, כתבה לאם בשמו, כי הוא מצטער על התקרית. אבל בר־לב אינו חותם על המכתבים לפני שהוא קורא אותם. כשהגיע לניסוח „מצטער" מחק את הפיסקה.

„איזה מצטער?" אמר בר־לב, „אני לא היית־ בסדר, או החייל לא היה בסדר? אם החופשה חשובה לו, שיגלח את הפיאות."

אחר־כך קרא לקצין המתאים והורה לו: „או שישנו את פקודות המטכ"ל בנושא זה או שאנחנו נעמוד בהם עד הסוף."

מציק לו כשהוא רואה שמישהו נשחק בגלגלי הביורוקרטיה. יום אחד, בעת שביקר אצל חיילים פצועים בבתי־חולים, נפל על צוארו אב, שהפסיק את עבודתו כדי להיות כל הזמן ליד מיטת בנו הפצוע. מבחינת החוק אין האב זכאי לשום תגמול כספי, כיוון שיש לו מקום עבודה. אבל בר־לב הזדעזע מהמיקרה. כשיצא מבית־החולים, הורה לשלוח לאב סכום כסף מ„קרן הרמטכ"ל" — קרן שנתרמה על־ידי מיליונר צרפתי ושהרמטכ"ל רשאי להוציא את הכנסותיה כראות עיניו. כשיצא מבית־החולים היה הסכום אותו הורה לשלוח 1000 ל"י. כשהגיע ללישכתו כבר גדל הסכום פי כמה.

אבל אולי יותר מאשר על אווירת הדאגה לחייל, הטביע בר־לב את חותמו האישי על עצם אופייה של המלחמה שמנהל צה"ל מאז מלחמת ששת־הימים.

★ ★ ★

אין „בכל מחיר"

בכל תדריך, כשהוא מדבר אל החיילים העומדים לצאת לקרב, חוזר הרמטכ"ל על נושא אחד.

„חבר'ה," הוא אומר להם, „זאת לא בדיוק מלחמה, במלחמה יש פקודה של ‚בכל מחיר.' במלחמה לא שואלים כמה זה יעלה בדם. כאן אין ‚בכל מחיר.' אם תחזרו לי עם כמה חבר'ה הרוגים על אלונקות, כל העסק הזה לא שווה לצה"ל. אפילו אם תהרגו 50 חיילי אוייב זה לא שווה בחור אחד שלנו."

הנושא הזה, של חללים וקורבנות, מעיק עליו יותר מכל. כל הרוג כואב לו. כשנהרגים מיספר חיילים תוך תקופה קצרה, ניכר עליו שהוא מדוכא.

קשה למצוא בעולם אנשי־צבא מיקצועיים בדרג זה ששיקולים מסוג זה יקבעו לגביהם. אבל זהו אולי אחד מסודות כוחו וגדולתו של צה"ל. דרוש אומץ אישי רב ואישיות חזקה כדי להכליל שיקול אנושי כזה בנטל האחריות.

דוגמה מוחשית למעמסת האחריות הזו ניתנה לפני חודשים מיספר, כאשר יחידת קומנדו־ימי של צה"ל פשטה על מוצב חוף מצרי במיפרץ סואץ, בנמל אל־עדביה.

היה זה אחד המיבצעים הגדולים שחיל־הים היה צריך לבצע מאז מלחמת ששת־הימים, ואולי הגדול ביותר מאז מלחמת העצמאות. חשיבותו למוראל של חיל־הים היתה ברורה.

כאשר יצאו הפושטים לדרכם, הם התמהמהו להגיע אל נקודת ההסתערות.

חיים בר־לב הבחין במתיחות של המפקדים שנכחו במוצב הפיקוד, ואז נתן לכוח הפועל שהות נוספת כדי להסתער. אולם, גם תוספת זו לא הספיקה לכוח. על פניו של בר־לב ניכר המאבק הפנימי שהתחולל בו. קציני חיל־הים ציפו לשמוע מפיו את הוראת הביטול. הוא הוסיף עוד חמש דקות לשעת השי"ן. כשחלפו חמש הדקות והכוח הפושט דיווח על תחילת הסתערותו, נשמו כולם לרווחה. הם לא הבחינו כיצד הרמטכ"ל עצמו נשם נשימה אחת ארוכה, כאילו אבן נגולה מעל ליבו.

★ ★ ★

תוכניות על בסיס ריאלי

לבטים דומים פקדו את הרמטכ"ל כאשר היה צריך להחליט על הפעלת חיל־האויר בגיזרת תעלת־סואץ. „יש לי הרגשה של מתאגרף שיש לו מכה ימנית לא נורמלית, אבל כל הזמן הוא מכה שמאליות," אמר בר־לב לפני שהחליט.

כרמטכ"ל הוא חייב לראות לא רק את הבעייה הטאקטית המקומית, אלא לתפוס מערכת שלמה של בעיות מדיניות, איסטראטגיות ומוראליות. הוא חייב לבחון את התפתחות המלחמה קדימה בהרבה מהלכים, מאספקטים שונים. הוא אינו רק איש־צבא המבצע הנחיות מדיניות, אלא גם איש מדיני, שתוכניותיו ומהלכיו חייבים להיות מושתתים על בסיס ריאלי. האישור הסופי לתוכניות נעשה כמובן בדרג מדיני, אבל כבר בשעת תיכנון חייב הרמטכ"ל לקחת שיקולים מדיניים בחשבון.

25 שנים של הכנה הכשירו את חיים בר־לב למלא תפקיד זה ביעילות מירבית, ובכושר אינטלקטואלי המעורר התפעלות. הוא נולד לפני 45 שנים בזאגרב שביוגוסלביה, שם גדל בבית אמיד והתחנך בקן המקומי של השומר הצעיר.

בשנה בה פרצה מלחמת־העולם השנייה שלחו אותו הוריו לבית־הספר החקלאי במיקווה־ישראל, הספיקו לעלות מייד אחריו, בטרם פרצה המלחמה. כשסיים את לימודיו, הצטרף לגרעין שיצא לקיבוץ השומר־הצעיר בית־אלפא שבעמק יזרעאל. אבל הוא לא הספיק להיות שם זמן רב. כשהוקם הפלמ"ח, היה מראשוני המצטרפים אליו, ומאז לא הסיר את מדיו.

לפני קום המדינה השתתף במספר רב של פעולות, במיבצעי־העפלה ובליל־הגשרים, בו השתתף בפיצוץ גשר אלנבי ביריחו. במלחמת העצמאות היה מג"ד בחטיבת הנגב של הפלמ"ח ואחר־כך מדריך ומפקד בית־הספר למג"דים.

הוא מונה לראש־מטה פיקוד־צפון ומשם עבר להיות מפקדה של חטיבת גבעתי. אחר־כך היה ראש פיקוד ההדרכה; מפקד חטיבה משוריינת במיבצע סיני. שהבקיעה דרך רצועת עזה וכבשה את רפיח ואל־עריש; מפקד גייסות השריון; ראש אגף מיבצעים במטכ"ל וסגנו של הרמטכ"ל יצחק רבין במלחמת ששת־הימים.

כל אותן שנים לא הפסיק ללמוד גם במישור האזרחי. הוא זכה לכינוי „האלוף הלומד ביותר בצה"ל" אחרי שבעת שירותו הצבאי עמד בבחינות־הבגרות, למד באוניברסיטה בירושלים, זכה בתואר מוסמך לכלכלה ומינהל עסקים באוניברסיטת קולומביה, והשתלם בפאריס עד לפרוץ מלחמת ששת־הימים.

האיזון בין התקדמותו בשלבי הקאריירה הצבאית לבין התפתחות אישיותו, הפכו את חיים בר־לב לאישיות מפוכחת, רחבת־אופקים ומעמיקה. בניגוד לאנשי צבא אחרים, שהם מצויינים במיקצועם כאנשי־צבא, אך חסרים מושג ועניין בתחומים אחרים, רחוק חיים בר־לב מהדמות הטיפוסית של איש־צבא מיקצועי.

זוהי אחת הסיבות לכך שהוא מוכר כיום כסמכות עליונה בצה"ל לא רק בתוקף מינויו כרמטכ"ל אלא בתיקף אישיותו.

כל ההחלטות והתוכניות במטכ"ל מתקבלות בעבודת מטה. ולמרות שמדי פעם כופה הרמטכ"ל את דעתו על האחרים, כיוון שהאחריות הסופית היא בסופו של דבר אחריותו שלו, נשמרת רוח־הצוות וההרגשה של עשייה ללא מתח.

★ ★ ★

זב"ש ויצל"מ

בחייו הפרטיים אוהב הרמטכ"ל לעסוק ברכיבה על סוסים, לחזות בסרטי קולנוע, ובעיקר לטוס. גם כשעבר את קורס הטייס וזכה בכנפי טיסה המסמיכים אותו להטיס מטוסים קלים, לא הסתפק בכך. מדי פעם הוא משתלם בטיסה, כשהוא מרחיב את תחום הכישורים שלו. כיום, למשל, הוא מוסמך כבר להטיס מטוסים קלים עם נוסעים בלילה.

לא מכבר טס בר־לב במיראז', לא כטייס, אלא כנוסע. הוא השתתף כמספר 2 בתרגיל של קרב אווירי שערכה רביעייה של מיראז'ים. זוהי חווייה, שמי שעובר אותה לראשונה ללא הכשרה מוקדמת, נשבע שלא לחזור עליה לעולם. כל הסיכויים הם שבסיחרורים ובתפניות מעבר למהירות הקול, הוא יאבד, במיקרה הטוב ביותר, את הכרתו.

כשנחתו המיראז'ים והטייסים התקבצו לתחקיר, הם הופתעו שבר־לב השתתף עימם בדיון וגילה בקיאות בכל מהלכי הקרב, דבר שהוכיח שהיה כל עת הטיסה בהכרה מלאה ויכול היה לעקוב אחרי הביצועים.

„עכשיו קל לי יותר להבין אותם," אמר.

במיקרה אחר, בעת ביקור בתעלה, נכנס לטנק פטון, בו לא הזדמן לו לנהוג, והחל להסיעו. הוא יצא מהטנק מלא התפעלות: „זה כמו לנהוג בטקסי," אמר, „איך אפשר להשוות את זה לשרמנים הישנים שהיו לנו פעם."

מיבצעים אלה לא נועדו למען הרושם, נבעו מתוך השאיפה היסודית המניעה את האיש להכיר וללמוד הכל. כי אחת התכונות הבולטות של חיים בר־לב היא צניעותו והתרחקותו מזרקורי הפירסומת.

הוא שונא להצטלם ולהתראיין.

עד היום לא פורסם כי בצעדת שלושת־הימים האחרונה, שנערכה בהרי ירושלים, היתה אחת הצועדות תמר בר־לב, אשתו של הרמטכ"ל, שסיימה את לימודיה באוניברסיטת בר־אילן ועומדת להתחיל להורות השנה בכפר־הירוק.

בר־לב הציע לאשתו שנהגו יסיעה למקום הכינוס. היא סירבה. שהתה בחדר בירושלים וכל יום נסעה במכונית אזרחית למסלול הצעדה. גאוותה הגדולה ביותר היתה שלא הצליחו לזהותה ולצלמה, ושבעיתונות לא הופיעה אף שורה אחת עליה.

כשהוא מצליח להגיע לביתו, מנהל חיים בר־לב חיי משפחה שקטים וצנועים. בתו, המשרתת בצה"ל ביחידה נבחרת, עונדת כנפי צניחה. לא מכבר, כשאירעה לה תקלה בשעת מיפגן צניחה בבית־אלפא, פורסמה הידיעה בעיתונות. מכל רחבי העולם הגיעו אל הרמטכ"ל איחולים להינצלה של הבת. למעשה לא היתה זו אלא תקלה שיגרתית ובלתי מסוכנת. „איזה אנשים מצחיקים אלה," הגיב בר־לב על מיברקי האיחולים. בנו בן ה־16 עבד בחופשת הקייץ שלו במיתקני הנפט באבו־רודיס, הרוויח בחודש סכום המתקרב למשכורת אביו.

חיים בר־לב עצמו הצליח כבר להחדיר בצה"ל כמה ממטבעות הלשון האופייניות לו. ביטויים כמו זב"ש (ראשי־תיבות של: זו בעיה שלך) או ילצ"מ (יש לי צרות משלי) נקלטו כבר מזמן. הביטוי האחרון שאפשר לשמוע בצה"ל הוא: דונק. כשמישהו מדווח על משהו והשומע מעיר לו „דונק",

בר־לב עם פצוע אחרי תקרית בתעלה

המשמעות היא „נו?" או „תכלית?". ביטוי זה שאל בר־לב כנראה מהשפה הצרפתית.

★ ★ ★

המלחמה אינה פיתרון

בשנה שבכל אורכה עמד צה"ל במרכז ההתעניינות, והטביע את חותמו על האירועים וההתפתחויות הפנימיים והחיצוניים, היה החייל מספר 1 של צה"ל האיש שסימל יותר מכל חייל אחר את אופיו ואת רוחו של הצבא.

רב־אלוף חיים בר־לב, האיש שלא כרע במלחמת ההתשה, שעמד בכל החזיתות, שהקדים את המאורעות והכין את קו־הביצורים בתעלה הנקרא על שמו; האיש שגם בסערת המלחמה הסטאטית ידע לשמור על קור רוחו, הקפיד על טוהר הנשק של צה"ל ועל הליברליות שלו כצבא כובש; איש־הצבא שהפך לערך עליון את שמירת חיי הלוחם, ושלחם מתוך ידיעה כי מלחמה נוספת אינה פיתרון, היה איש השנה של תשכ"ט.

דינה בר
מזל עקר

איש השנה תשכ"ט

מה יהיה הסוף?

אילו היתה קיימת מכונת־צילום פסיכולוגית, שהיתה מסוגלת לצלם את מצב־רוחו של עם שלם, היתה קובעת בסוף תשכ"ט:

האדם הישראלי התייאש מן השלום.

האדם הישראלי התייאש גם מן המלחמה.

האדם הישראלי אינו מאמין בשום פיתרון – לא בדרכי שלום, לא בדרכי מלחמה.

קל להבין איך נולד מצב־רוח זה.

זה עתה נחלה ישראל נצחון צבאי כביר, שכימעט ואין ו תקדים בממדיו.

והנה, שנתיים ורבע אחרי נצחון כביר זה, השלום רחוק יותר מאשר אי־פעם.

תקציב־הביטחון הוא פי שניים וחצי גדול יותר מאשר יה בשנה שלפני המלחמה. תקופת השרות הממוצעת של יש־המילואים התארכה בהרבה. מיספר האבידות הממוצע עולה ללא־השוואה על מיספר הקורבנות הצבאיים וה־אזרחיים בתקופת־השיא לפני המלחמה.

בידודה של ישראל בזירה הבינלאומית גבר בהרבה.

יגרוע עוד יותר: זו הפעם הראשונה מאז קום ישראל החלו שכבות חשובות בדעת־הקהל המערבית מטילות ספק בעצם זכות־קיומה של ישראל, עד כדי תמיכה גלוייה באירגוני־המלחמה הפלסטיניים, הדוגלים בחיסולה המוחלט.

מצב זה מכאיב שבעתיים מכיוון שמייד אחרי המלחמה שררה אופטימיות כללית בישראל, והכל קיוו שהשלום עומד בפתח.

המסקנה שהאזרח הישראלי הממוצע מסיק ממצב זה היא כפולה: שום מלחמה לא תפתור את הבעייה. שהרי קשה להעלות על הדעת נצחון מכריע עוד יותר מזה של יוני 1967. ולעומת זאת: השלום אינו אפשרי בדורנו, ואולי גם לא בדורות הבאים. המלחמה תימשך, בווריאציות שונות ובעוצמות שונות.

ייאוש זה מהשלום הטביע את חותמו על כל אורחות־החיים של ישראל. הטרור היומיומי הפך לעניין שבשיגרה. דאגת האמהות לשלום בניהן הרחוקים התחדשה כל בוקר עם פתיחת מהדורת־החדשות, הפכה גם היא לחלק מהחיים.

הויכוח הגדול על גורל השטחים השתתק. אנשי־הסיפוח ירדו מן הפרק. התנועה למען ארץ־ישראל השלמה נראתה כקוריוז בשולי הזירה המדינית. הקבוצות הפוליטיות שביקשו לרכב אל השילטון על סוס הסיפוח נוכחו לדעת שהן יושבות על בהמה עלובה וכושלת. אולם גם הגופים השונים של שוחרי־השלום נדחקו לפינה.

גולדה: המימסד הזקן

שני אנשים גילמו, כדרכם, את מצב־הרוח הזה: גולדה מאיר ומשה דיין.

אצל גולדה הפך מצב־רוח זה לדוקטרינה פוליטית. „אין טעם להתווכח על תוכניות־שלום," אמרה וחזרה בלי סוף, „כי אין עם מי לעשות שלום."

היתה זאת סיסמה נוחה, כי היא איפשרה לגולדה להח־זיק תחת כנפיה את כל חלקי המימסד, מהקיצוניים ביותר עד המתונים ביותר. היא פשוט אמרה לעם: לא כדאי לכם לריב. בואו ונשב יחד, ונשכח את כל השטויות על שלום. הרי ממילא לא יהיה שלום.

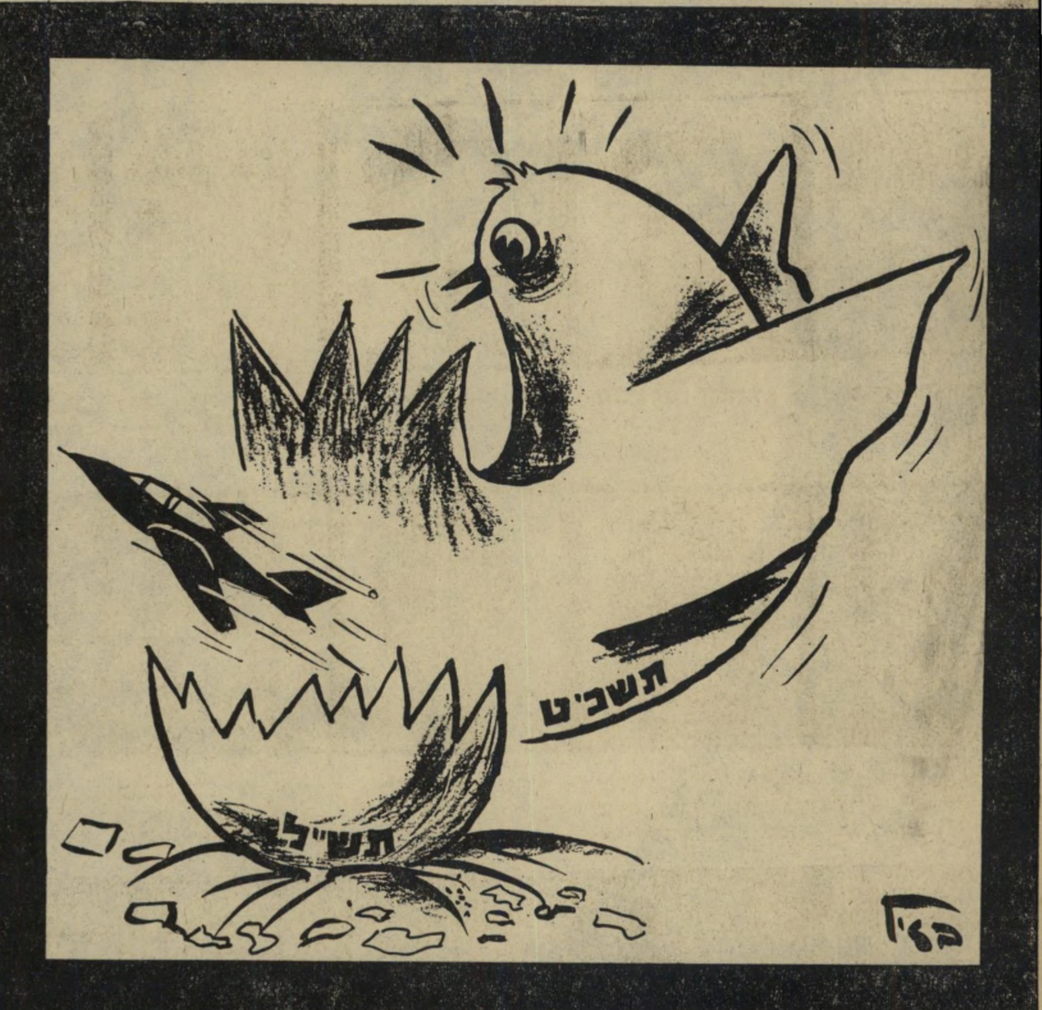

הדבר נוח גם מבחינה אחרת: בהעדר פרספקטיבה של פיתרון, היתה הממשלה פטורה מכל יוזמה שהיא. היא היתה פטורה מליזום מדיניות כלשהי, וממילא לא יכלה לנחול כישלון כלשהו. הסיסמה היתה: לא לזוז, לא ליזום, לא לעשות דבר.

היתה זאת פסיכולוגיה של מימסד זקן מאוד, עייף מאוד, חולה מאוד. גולדה עצמה היתה סמל המימסד הזה.

דיין: גזירה מהשמיים

אם הפך מצב־הרוח של ייאוש מן השלום לדוקטרינה בידי גולדה, הרי הפך אידיאולוגיה בפי דיין.

גם השנה לא עבר כימעט יום מבלי ששר־הביטחון ינאם נאום, לעיני הצלמים ולאוזני העיתונאים המתמוגגים. אך מכל נאומי השנה היה מעניין ביותר נאומו בפו"ם — בית־הספר לפיקוד ומטה של קציני צה"ל, בנוכחות איש־השנה של תשכ"ט.

דיין הגיב על השאלה: מה יהיה הסוף? זוהי שאלה המתעוררת בלב כל אדם חושב, כאשר נאמר לו שאין פיתרון של שלום ואין פיתרון של מלחמה.

השיב דיין: לא יהיה סוף. תהיה מלחמה נצחית. וזה טוב.

כדי לבסס זאת, חזר דיין לספרי־ההיסטוריה של בית־הספר היסודי, בנה לעצמו תיאוריה היסטורית:

„השאלה ,מה יהיה' לא משה משפתי עמנו ארבעת אל־פים שנה," התפלסף דיין.

„נראה לי כי הדגש בשאלה יהודית זו הוא הדרך, ולא ביעד הסופי; בתהליך ובמאבק, ולא בתחנה הסופית. ,המ־נוחה והנחלה' היו לעמנו שאיפות נכספות — ולא מצי־אות. ואם השגנו אותן, מדי פעם, היו אלה רק תחנות־ביניים קצרות — שאיפת־רוח המאפשרת לאגור כוח ואומץ להמשך המאבק."

כל זה מזכיר קצת את הפילוסופיה של הא־דם העליון של ניטשה, פילוסופיה שעשתה שמות בנפש הנוער הגרמני, והכשירה לא כי־מעט את הדרך בפני תנועות־ההרס. כי כאן המאבק הופך למטרה בפני עצמה, ואילו היעד אינו חשוב עוד.

„נגזר עלינו מאבק במשך כל הדורות," קבע דיין.

מעניינת בפסוק זה המילה „נגזר" — מילה החוזרת בכל נאומיו החשובים של דיין — החל בנאום־ההספד המפור־סם על קבר רועי רוטנברג, בשנת 1956, דרך נאומיו אח־רי המלחמה, ועד עתה. דבקות זו במילה אחת אומרת דרשני.

„נגזר" פירושו — יש כוח עליון הגוזר. כוח המבטל את חופש־הבחירה של בן־האדם. אם כוח זה נקרא אלוהים, או היסטוריה, או יעוד לאומי — אחד הוא. שהרי אם „נגזר" — אין טעם למרוד נגד זה, אין טעם לנסות לשנות.

סיכם דיין: „כמו בעבר, כן גם עכשיו, התשובה שלנו לשאלה ,מה יהיה' חייבת להתרכז בכושרנו לעמוד בפני קשיים, ביכולתנו להתמודד — יותר מאשר בהבטחות לפיתרונות מוחלטים וסופיים לבעיותינו. עלינו להכין את עצמנו נפשית ופיזית ל ת ה ל י ך ממושך של מאבק, יותר מאשר לקביעת לוח־זמנים להשגת המנוחה והנחלה."

לא נאמר בפירוש, אך נרמז כאן: המנוחה והנחלה הם אידיאלים רכרוכיים, בזויים. האי־דיאל היחידי המתאים לגבר הוא המאבק.

אידיאולוגיה זו נראית, במבט ראשון, כתורת־חיים תוק־פנית, אופטימית, רעננה. למעשה היא ההיפך הגמור.

זוהי התבוסנות הנוראה ביותר היכולה לע־לות על הדעת.

מי שמתייאש מן השלום, הרי הוא מתייאש מן המדינה.

מי שמתייאש מן הפיתרון, הרי הוא מתייאש מן העתיד.

האומר „נגזר עלינו", הריהו גוזר על המדי־נה חזות קודרת.

השאלה „מה יהיה הסוף?" היא שאלה מוצדקת, כימעט אוטומטית. שום ציבור אינו יכול להשלים, לאורך ימים, עם חזות של מלחמה נצחית, מבלי להינזק בנפשו. חזות כזו הרסה את מדינת־הצלבנים מבפנים, בתקופת החנית וה־חרב.

מובן שהשקפה כזאת מאמתת את עצמה. מי שמאמין כי אין שום סיכוי לשלום, פטור מלחפש דרך לשלום — וממילא נשאר במצב של אי־שלום ניצחי. בהעדר אמונה בשלום, אין צורך להתעמק ברגשותיו ובדיעותיו של העם האוייב, על מנת למצוא דרכים לשינוי, לפיוס, למהפכה.

גרוע מזה: מי שרואה את הוודאות של ה־מלחמה הנצחית, ישים לב רק לתופעות המ־אשרות אמונה זו, ויתעלם מכל התופעות ה־מצביעות על אפשרות אחרת. ממילא הוא יחמיץ כל הזדמנות לעלות על דרך של שלום.

כך נוצרת במצודה פסיכולוגיה של מצודה. הכורת החו־לף של המציאות הופך לאידיאל, הגורם להמשך מציאות זו. קו בר־לב, שנולד כבורח צבאי, הופך בהדרגה לאידיאל פוליטי — דבר שבר־לב עצמו בוודאי לא חלם עליו.

בסוף תשכ"ט ריחפה סכנה זו על ישראל — והיא היתה חמורה יותר מכל שאר הסכנות.

שום דבר לא נגזר!

האמת היא, כמובן, שאין בחיי עם ובחיי אדם שום דבר שהוא „נגזר". יש רק דברים שהוא גוזר על עצמו.

השלום תלוי תמיד בשני הצדדים — אך יוזמת השלום תלוייה תמיד בצד אחד.

השאלה הגדולה, בפרוס תש"ל, היא: האם הייאוש מן השלום הוא מצב־רוח חולף, שלב־ביניים בין האופטימיות הבלתי־מעשית שלאחר־המלחמה ובין גישה אקטיביסטית חדשה לשלום — או מצב־רוח קבוע וניצחי?

האם בצד החיילים, אשר משורותיהם יצאו אנשי־השנה של תשכ"ח ותשכ"ט, יקומו מדי־נאים שיוכלו לספק את איש־השנה לתש"ל?

יש תשובה לשאלה: מה יהיה הסוף.

התשובה היא: הסוף למלחמה יהיה השלום, שיבטיח את ביטחון המדינה ועתידה במרחב זה.

וזה תלוי בנו.

המחיר

אלה הם הלוחמים, חיילי צה"ל ומשמר־הגבול, שנפלו במלחמה בגבולות ישראל מראש־השנה תשכ"ט עד ערב ראש־השנה תש"ל

סמל אריה רבי
בן 20, מעין־חרוד, נהרג ב־26.9.68 ליד שבטה.

ס. דניאל פריברג
בן 20, מרמת־החייל, נה־רג ב־26.9 ליד שבטה.

רב"ט דב רוזנבלט
בן 19, ממגדיאל, נהרג ב־26.9.68 ליד שבטה.

סמל צבי קסטלר
בן 20, מחיפה, נהרג ל־יד יריחו, ב־3.10.68.

ט. שמעון כהן
בן 18, מירושלים, נהרג ב־3.10.68 בתעלת סואץ.

סמל ש. רוטבלט
בן 21, מחיפה, נהרג ב־5.10.68, בערבה.

ט. שלמה זכריה
בן 19, מכפר־אתא, נה־רג ב־25.10.68 בירדן.

ט. משה ראומי
בן 20, מצור־שלום, נה־רג ב־26.10.68 בשבטה.

סגן ויקטור וקסלר
בן 21, מירושלים, נהרג ב־26.10.68 ליד תל־דן.

ט. שמאי גלעד
בן 18, מראש־פינה, נה־רג ב־26.10.68 בתל־דן.

סג"מ מ. ביגיסקי
בן 19, מחיפה, נהרג ב־26.10.68 בתעלת סואץ.

סמל משה כהן
בן 21, ממישב, נהרג ב־26.10.68 בתעלת סואץ.

טר"ש גרגור לנקים
בן 21, מחולין, נהרג ב־26.10.68 בתעלת סואץ.

ט. יצחק אשרף
בן 18, מאשקלון, נהרג ב־26.10.68 ליד התעלה.

ט. גיל בושביץ
בן 19, מכפר־ביאליק, נ־הרג ב־26.10.68 בתעלה.

ט. מאיר חתואל
בן 18, מרמלה, נהרג ב־26.10.68 בתעלת סואץ.

ט. שמואל יונג
בן 19, מקרית־מוצקין, נ־הרג ב־26.10.68 בתעלה.

ט. אברהם פרטוק
בן 18, מרמלה, נהרג ב־26.10.68 בתעלת סואץ.

ט. יצחק צדיק
בן 18, מירושלים, נהרג ב־26.10.68 ליד התעלה.

ט. חיים קנפור
בן 21, מנתיבות, נהרג ב־26.10.68 ליד התעלה.

ט. חיים שיפריס
בן 19, מרמלה, נהרג ב־26.10.68 ליד התעלה.

ט. חיים שלום
בן 19, מירושלים, נהרג ב־26.10.68 ליד התעלה.

ט. ישראל עופר
בן 19, מרמת־גן, נהרג ב־26.10.68 ליד התעלה.

ט. אלון פרטוש
בן 19, מדימונה, נהרג ב־27.10.68 ליד התעלה.

סג"מ רון שרון
בן 20, מקיבוץ גבת, נה־רג ב־27.10.68 בביקעה.

ט. ברל שינקמן
בן 20, מבת־ים, נהרג ב־1.11.68 בעמק בית־שאן.

ט. יוהן שוורץ
בן 21, מתל־אביב, נהרג ב־1.11 בעמק בית־שאן.

ט. אברהם יפרח
בן 18, ממעונה, ממשמר הגבול, נהרג ב־4.11.68

מחיר

סגן נדב נהוראי
בן 22, טייס מבית־אלפא,
נרצח ב־4.12 בירדן.

רב"ט עמר מוכתר
בן 32, ממשמר־הגבול
מג'וליס. נהרג ב־14.12.

סא"ל צבי עופר
בן 38, מכפר אז"ר,
נהרג ב־20.12 בודי־קלט.

ט. יהושע מדעי
בן 18, ממושב ברקת,
נהרג ב־26.12 בירדן.

ט. מרים זלוצובר
בת 18, מבאר־שבע, נה־
רגה ב־29.12 בנח"ל צופר.

סמ"ר מוחמד חסין
בן 36, משבט אזריב.
נהרג ב־31.12 בתעלה.

ס. אבנר שמחוני
בן 20, מתל־יוסף, נה־
רג ב־31.12 ליד התעלה.

ט. גרגורי גולדפלד
בן 21, מארגנטינה, נה־
רג ב־31.12 ליד התעלה.

סגן שמואל פרדי
בן 22, מרחובות, נהרג
ב־9.1 ממוקש ליד רפיח.

סא"ל אברהם זקס
בן 42, מאשקלון, מו־
של רפיח, נהרג ב־29.1.

טר"ש גד רוזנטל
בן 20, מראשון־לציון,
נהרג ב־29.1 בערבה.

ט. פנחס שרי
בן 22, מירוחם, נהרג
ב־7.2 ממוקש בגולן.

ט. יחזקאל טוינה
בן 18, מנס־ציונה, נה־
רג ב־9.2 ברמת־הגולן.

ט. יעקב ריינזילבר
בן 19, מבאר־שבע, נה־
רג ב־16.2 בערבה.

ט. יוליאן וגמן
בן 21, מנתניה, נהרג
ב־17.2 ממוקש בגולן.

רב"ט ח. האופטמן
בן 22, מקרית־ביאליק,
נהרג ב־26.2 בבקעה.

ט. מאיר קופיטו
בן 20, מתל־אביב, נה־
רג ב־6.3 ליד התעלה.

ט. משה מימוני
בן 21, מנצרת עילית,
נהרג ב־7.3 ליד התעלה.

סג"מ אהוד בן־ארי
בן 22, מקיבוץ יקום,
נהרג במטוסו ב־9.3.

ט. ויקטור בר־ששת
בן 20, מבאר־שבע, נה־
רג ב־9.3 ליד התעלה.

ט. אליהו אראמה
בן 20, מנתניה, נהרג
ב־10.3 ליד התעלה.

רס"ן חנן סמסון
בן 35, מקיבוץ מזרע,
נהרג ב־11.3 בג'יפסטליק.

רס"ן יוסף קפלן
בן 27, מתל־אביב, נה־
רג ב־11.3 בג'יפסטליק.

סמל בועז ששון
בן 21, מתל־אביב, נה־
רג ב־11.3 בג'יפסטליק.

סג"מ ב. הלפרין
בן 22, מקיבוץ עמיר,
נהרג ב־18.3 בתעלה.

סרן שאול גלבוע
בן 23, ממשמר העמק,
נהרג במטוסו ב־21.3.

רב"ט מ. זוביביאט
בן 28, איש משמר ה־
גבול, נהרג ב־29 במרץ.

סג"מ צבי רביב
בן 22, מרמת־גן, נהרג
ב־4.4 ליד התעלה.

ט. דב הדר
בן 19, מתל־אביב, נה־
רג ב־10.4 ליד התעלה.

סג"מ עמרי מחובר
בן 21, מקיבוץ גברעם,
נהרג ב־14.4 בתעלה.

ט. ישראל בלי
בן 23, מקבוץ הגושרים.
נהרג ב־14.4 בתעלה.

סמל זכריה ברזילי
בן 21, ממשמר־הגבול,
נהרג ב־17.4 בבית־שאן.

ט. דוד אמרן
בן 20, מאשקלון, נה־
רג ב־18.4 ליד התעלה.

ט. יצחק גולדנברג
בן 19, מירושלים, נה־
רג ב־20.4 ליד הירדן.

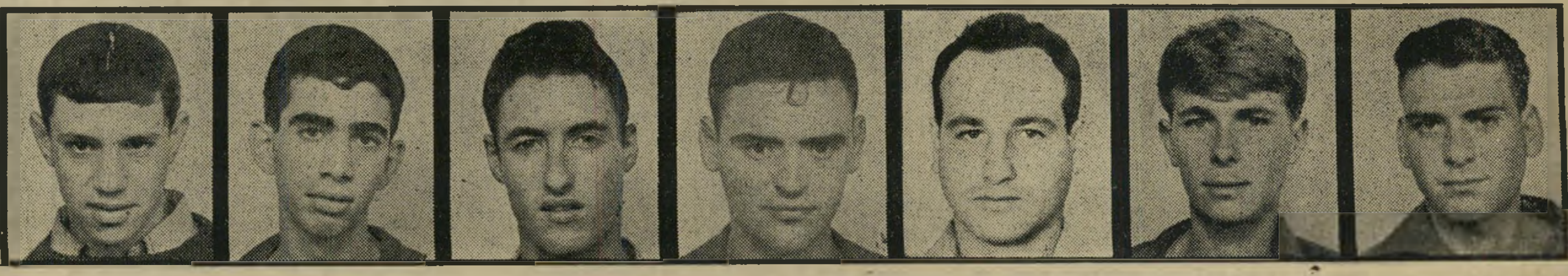

רב"ט צבי רוזנברג
בן 20, מכפר ויתקין,
נהרג ב־21.4 בבית־שאן.

סמל יהושע פכטר
בן 20, ממושב בן־עמי,
נהרג ב־21.4 בבית־שאן.

סרן נפתלי פורת
בן 27, מכפר גלעדי,
נהרג במטוסו ב־23.4.

ט. משה נויהאוז
בן 24, בקבוצת ניצנים,
והרג ב־23.4 בתעלה.

ט. יהושע תבור
בן 21, מיקנעם, נהרג
ב־23.4 ליד התעלה.

ט. יורם ביאלר
בן 21, מתל־אביב, נהרג
ב־23.4 ליד התעלה.

ט. דוד מזון
בן 19, מרמת־החייל,
נהרג ב־21.4 בתעלה.

ט. שמואל טיאר
בן 19, מחיפה, נהרג ב־24.4 ליד התעלה.

ט. יצחק ברקוביץ
בן 19, מכרם מהר״ל, ב־23.4 ליד הירדן.

סגן אריה רון
בן 21, מקיבוץ סעד, נהרג ב־28.4 בתעלה.

רב״ט ש. בן־שטרית
בן 19, מבאר־שבע, נה־רג ב־29.4 ליד הירדן.

ט. יהודה לייבוביץ
בן 20, מקרית־אתא, מת מפצעיו ב־30 באפריל.

ט. חנניה פילו
בן 19, מא־לת, נהרג ב־30.4 ליד התעלה.

סמל יצחק לאופר
בן 20, מנס־ציונה, נהרג ב־30.4 בתעלת סואץ.

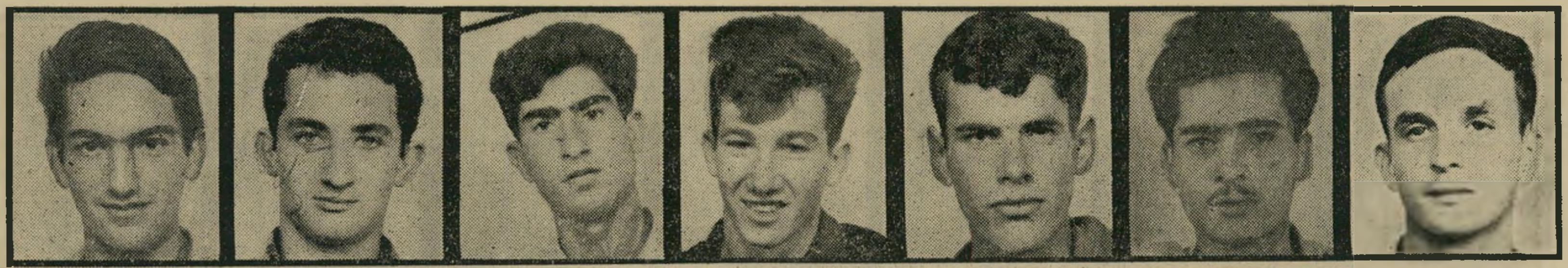

ט. מנחם סילמן
בן 20, מקרית־אונו, נה־רג ב־30.4 בתעלת סואץ.

ט. אריה ציטיאט
בן 32, מכפר סירקין, נהרג ב־30.4 במיתלה.

סג״מ א. קנדלשטין
בן 21, מגבעת־השלו־שה, נהרג ב־3.5 בתעלה.

סגן שמואל קלוגר
בן 21, מחיפה, נהרג ב־3.5 ברמת־הגולן.

רב״ט דוד אלגרבלי
בן 22, מירושלים, נהרג ב־3.5 ברמת־הגולן.

רב״ט דוד שטוקמן
בן 19, מתל־אביב, נהרג ב־3.5 ברמת־הגולן.

סמל ברוך שבז־
בן 22, מתל־אביב, מת ב־5.5, בקרב בביקעה.

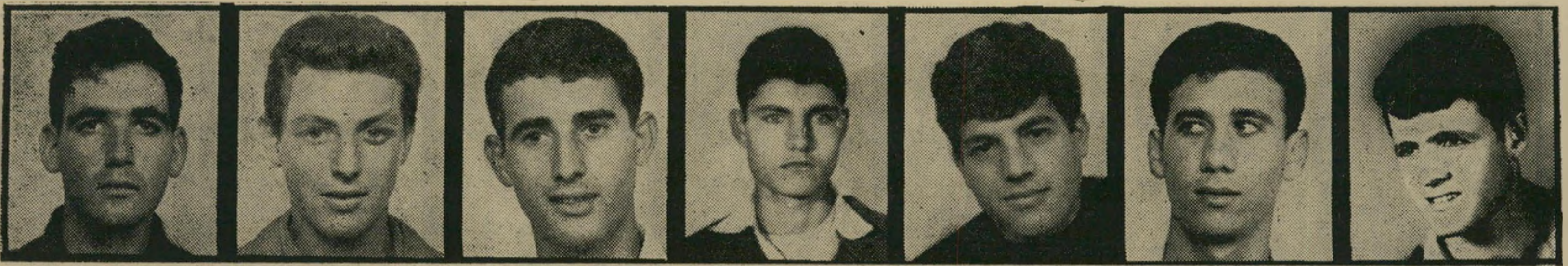

רס״ל זומפי א־דין
בן 23, מדלית אל־כר־מל, נהרג ב־6.5 במירדף.

סמל עזרא דהאן
בן 20, מבני־ברק, נהרג ב־8.5 ליד התעלה.

רב״ט מנשה שוחט
בן 19, מירושלים, נהרג ב־8.5 ליד התעלה.

ט. אבנר לנקרי
בן 26, מפוריה, מת ב־8.5 מפצעי הפגזה.

רב״ט דאוד סמי
בן 21, מקרית־מלאכי, נהרג ב־11.5 בתעלה.

ט. דוד לנדאו
בן 22, מבני־ברק, נהרג ב־11.5 ליד התעלה.

ט. אביהו ווצלר
בן 20, מכפר החורש, נהרג ב־10.5 בירדן.

רב״ט יוחנן אילתי
בן 30, מבאר־שבע, נה־רג ב־14.5 ליד התעלה.

ט. יוסף קליין
בן 20, מנהריה, נהרג ב־14.5 ליד התעלה.

ט. אברהם שטיין
בן 19, מחיפה, נהרג ב־14.5 ליד תעלת־סואץ.

רב״ט מאיר סגל
בן 32, מבת־ים, נהרג ב־17.5 בביקעת הירדן.

ט. יצחק עופרי
בן 45, מחולון, נהרג ב־17.5 בביקעת הירדן.

סג״מ חיים בן־יונה
בן 21, מקיבוץ יחיעם, נהרג ב־17.5 בתעלה.

שמואל אייזמן
בן 22, מירושלים, נהרג ב־25.5 ליד התעלה.

רס״ן יצחק דגן
בן 28, מפתח־תקוה, נה־רג ב־30.5 בתעלה.

טר״ש מ. גרחי
בן 19, מכפר גבירול, נהרג ב־30.5 בתעלה.

רב״ט יעקב ויזגאל
בן 26, מרמת־גן, נהרג ב־5.6 ברצועת עזה.

סמל דוד סיני
בן 28, מיפו, נהרג ב־5 ביוני, ברצועת עזה.

סמל אהרון שמש
בן 25, מבני־ברק, נהרג ב־5.6 ברצועת עזה.

ט. זלמן טמבור
בן 19, מרמת־גן, נהרג ב־7.6 ליד התעלה.

ט. דניאל סבריגו
בן 19, מרמלה, נהרג ב־6.6 בביקעת הירדן.

ט. יחזקאל גנגינה
בן 18, ממשמר־הגבול, נפגע ב־10.6 ומת מפצעיו.

ט. אברהם עיני
בן 18, מכפר אתא, נה־רג ב־11.6 ליד התעלה.

ט. אברהם צדקאי
בן 18, מנשר, נהרג ב־11.6 ליד התעלה.

סגן משה שהרבני
בן 22, מפתח־תקוה, נהרג ב־11.6 בביקעה.

סמל אריה אגסי
בן 22 מיפעת, נהרג ב־11.5 בביקעת הירדן.

ט. ירון לנדסמן
בן 19, מאיילת־השחר, נהרג ב־11.6 בביקעה.

סגן נדב קליין
בן 25, מירושלים, נהרג ב־12.6 בביקעת הירדן.

מחיר

סמל רמזי עזאם
דרוזי מכפר מראר, נהרג ב־14.6 בביקעה.

ט. יום־טוב מלכה
בן 20, מכפר יונה, נהרג ב־18.6 ליד התעלה.

סמל ד"ר עודד לוין
בן 31, מחיפה, נהרג ב־12.6 ברמת־הגולן.

סגן יוסף גילאי
בן 26, מגן־שמואל, נהרג ב־15.6 ברצועה.

ט. שלום כהן
בן 20, מחיפה, נהרג ב־16.6 ליד התעלה.

ט. עזרא ראובני
בן 22, מרמת־יצחק, נהרג ב־17.6 ליד התעלה.

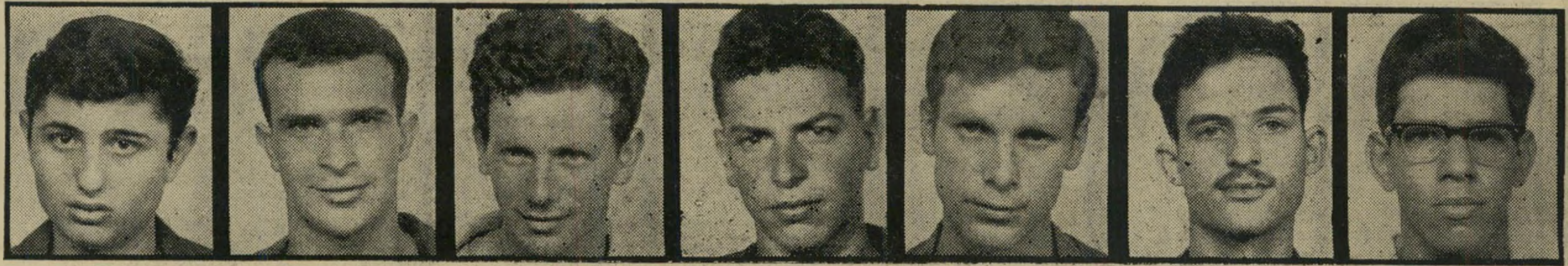

ט. יוסף קורנבלום
בן 20, מנהריה, נהרג ב־24.6 בתעלת סואץ.

סגן דויד דטנר
בן 22, מיד מרדכי, נהרג ב־5.7 בתעלת סואץ.

סג"מ חיים לוי
בן 20, מחיפה, נהרג ב־7.7 מפגז ליד התעלה.

ט. אריה זינגר
בן 27, מעין־גב, נהרג ב־7.9 בתעלת סואץ.

סמל שלמה סקנטיה
בן 19, מקריית־שמונה, נהרג ב־10.7 בתעלה.

סמל דניאל רבין
בן 20, מתל־אביב, נהרג ב־10.7 ליד התעלה.

רב"ט משה מלמד
בן 20, מתל־אביב, נהרג ב־10.7 בתעלת סואץ.

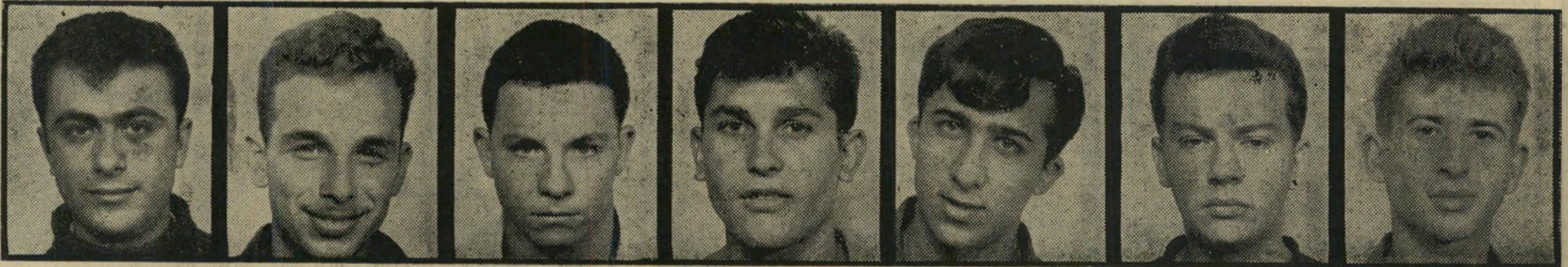

רב"ט מוניק פריש
בן 20, מחולון, נהרג ב־10.7 בתעלת סואץ.

סמל צבי גלנץ
בן 21, מרמת־גן, נהרג ב־10.7 בתעלת סואץ.

ט. יצחק קלנגי
בן 19, מבני־ברק. מת מפצעיו ב־13.7. בתעלה.

רב"ט ברוך סבשי
בן 20, מלוד, מת ב־13 ביולי בשבי המצרי.

סמל רון בריינאי
בן 20 מאילת, נהרג ב־14.7 ברמת־הגולן.

ט. ישעיהו ון־פרנק
בן 20, מחדרה, מת מ־פצעיו ב־16.7. בתעלה.

ט. משה קאשי
בן 24, מכפר־סבא, נהרג ב־16.7 ליד התעלה.

רב"ט ברוך גני
בן 26, מחצור, נהרג ב־19.7 בתעלת סואץ.

סמל חזקיהו לוק
בן 21, מרמת־החייל, נהרג ב־19.7, בתעלה.

רב"ט נחמן כרמי
בן 23, מירושלים, נהרג ב־19.7 בתעלת סואץ.

סרן אהוד רם
בן 24, מקיבוץ חניתה, נהרג ב־20.7 באי גרין.

רס"ל ח. שטורמן
בן 23, מעין־חרוד, נהרג ב־20.7 על האי גרין.

רס"ל דניאל לוי
בן 22, מקיבוץ חולתא, נהרג ב־20.7 באי גרין.

סמ"ר דניאל ואוזה
בן 21, מעין־חרוד, נהרג ב־20.7 על האי גרין.

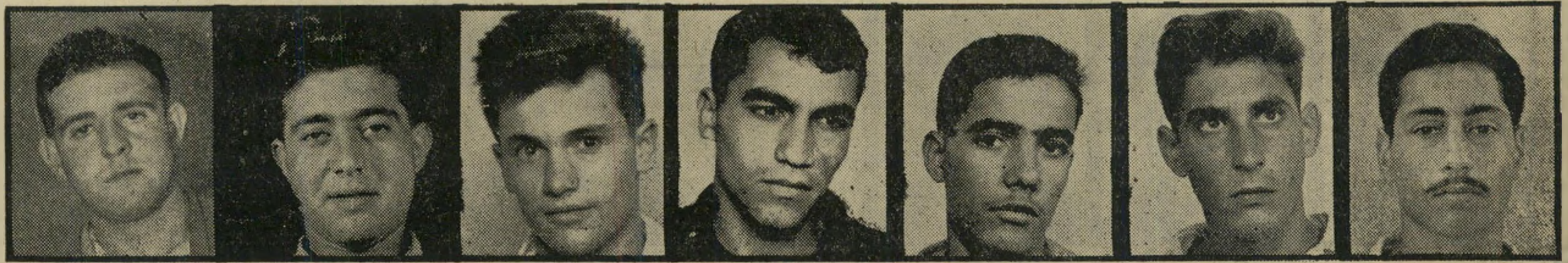

סמ"ר יואב שחר
בן 21, מגבת, נהרג ב־20.7 על האי גרין.

ט. יובל מירון
בן 19, מחופית, נהרג ב־20.7 בפשיטה באי גרין.

סמל רמי טובי
בן 20, מקריית־שמונה, נהרג ב־21.7 בתעלה.

סמל יצחק דרור
בן 25, מקבוצת שילר, נהרג ב־21.7 בתעלה.

רב"ט י. גרסיני
בן 23, ממסילות, נהרג ב־21.7 בתעלת סואץ.

ט. ר. ססקורטאט
בן 30, מבאר־שבע, נהרג ב־26.7 ליד התעלה.

ט. ש. רוטשטיין
בן 24, מקריית־גת, נהרג ב־25.7 ליד התעלה.

ט. גיל כהן
בן 19, מחולון, נהרג ב־27.7 בתעלת סואץ.

ט. יצחק ורסאנו
בן 19, נהרג ב־28.7 מ־אש מצרות ליד התעלה.

ט. משה אברהם
בן 18, מראשון־לציון, נהרג ב־28.7 בתעלה.

סמ"ר זאב פוזניק
בן 22, מבת־ים, נהרג ב־30.7 בתעלת סואץ.

סמ"ר אבנר לורד
בן 21, מעין־דור, נהרג ב־13.8 בביקעת הירדן.

רב"ט שמואל זוסטו
בן 18, מתל־אביב, נהרג ב־13.8 במיפרץ סואץ.

סג"מ אשר שדות
בן 22, מתל־אביב, נהרג ב־14.8 ליד החרמון.

רב"ט י. סלומון
בן 22, מכפר־סירקין, נ־הרג ב־17.8 ליד החרמון.

ט. ש. ברנשטיין
בן 22, מגרופית, מת מ־פצעיו ב־17.8. בתעלה.

סג"מ מרדכי הרמן
בן 21, מתל־אביב, נהרג ב־18.8 בתעלת סואץ.

ט. סעיד פרנקו
בן 19, מירושלים, נהרג ב־18.8 בתעלת סואץ.

ט. משה סהראוי
בן 22, מאשדוד, נהרג ב־19.8 בתעלת סואץ.

סמל יהונתן לוי
בן 21, מבאר־שבע, נהרג ב־21.8 בתעלת סואץ.

ט. אליעזר כהן
בן 19, מחיפה, נהרג ב־21.8 ליד תעלת סואץ.

ט. אורי בובליל
בן 18, מבני־ברק, נהרג ב־23.8 בתעלת סואץ.

סגן עודד שכנאי
בן 25, מיפעת, נהרג ב־24.8 בביקעת הירדן.

סמל יעקב וגנר
בן 24, מחולון, נהרג ב־24.8 בביקעת הירדן.

ט. ניסים כהן
בן 18, מנתניה, נהרג ב־24.8 בתעלת סואץ.

רב"ט אהרן ראובן
בן 24, מירושלים, נהרג ב־28.8 בביקעת הירדן.

סגן גדליה ירון
בן 21, מחיפה, נהרג ב־1.9 באש נ.ס. בתעלה.

רב"ט יעקב תובל
בן 19, מרמת־גן, נהרג ב־1.9 באש נ"ט בתעלה.

רב"ט י. קלומיטו
בן 19, מחיפה, נהרג ב־1.9 באש נ.ס. בתעלה.

ט. הרולד לייבוביץ
בן 23, מצרעה, נהרג ב־1.9 באש נ.ס. בתעלה.

רב"ט אבי מרקמן
בן 19, מרמת־גן, נהרג ב־1.9 ברמת־הגולן.

רב"ט אהרון נבי
בן 19, מבני־ברק, נהרג ב־1.9 ברמת־הגולן.

ט. שלמה בניטה
בן 19, מירושלים, נהרג ב־1.9 ברמת־הגולן.

ט. חנינא רוזינוביץ
בן 19, מצפת, נהרג ב־2.9 ליד תעלת סואץ.

ט. משה סוויד
בן 19, מחיפה, נהרג ב־2.9 ברמת־הגולן.

רב"ט מ. שטיינר
בן 29, מבת־ים, נהרג ב־4.9 בביקעת הירדן.

ט. צלאח צלאח
בן 23, מאור־יהודה, נה־רג ב־5.9 בתעלת סואץ.

ט. קלוד פינטו
בן 25, מקריית־מלאכי, נהרג ב־5.9 ליד התעלה.

סמ"ר ש. לינקברג
בן 30, מתל־אביב, נה־רג ב־5.9 בתעלת סואץ.

ט. חוסיין גואנמה
בן 20, מכפר נאג'ר, נ־הרג ב־5.9 בערבה.

ט. יעקב מנדל
בן 20, מבני־ברק, נהרג ב־5.9 בערבה.

ט. זיגמונד ונדר
בן 19, מחיפה, נהרג ב־5.9 בערבה.

רב"ט

יצחק קריספין

בן 30, מרמלה, נהרג ב־29 במאי בביקעת ה־ירדן.

טוראי

אליהו גל

בן 30, מקריית־ביאליק, נהרג ב־7 ביוני ברמת־הגולן.

טוראי

יחזקאל יחזקאל

בן 34, מירושלים, נהרג ב־7 באוגוסט ליד אל־חמה.

סגן בן־עמי

שוורצבוים

בן 31, מחולון, נהרג ב־22 באוגוסט בביקעת־הירדן.

סמל

חוסיין סולימן

בן 21, נהרג ב־2 בספ־טמבר במיפרץ סואץ.

סמל

פנחס פינס

בן 31, מתל־אביב, נהרג ב־4 בספטמבר בביקעת־הירדן.

סגן

שלמה אשל

בן 27, משפיים, נהרג ב־8.9 במיפרץ סואץ.

רס"ל

עודד ניר

בן 25, מאיילת־השחר, נהרג ב־8.9 בסואץ.

ט. נחום אהרון
בן 21, מזכרון־יעקב, מת מפצעיו ב־6.9. בביקעה.

ועוד - 39 אזרחים שנהרגו בגבולות או במעשי - חבלה ; ועוד 871 פצועים, חיילים ואזרחים, שנפגעו במלחמה בשנת תשכ"ט

תשעה־עשר איש ואשה סימלו בשנות תשכ״ט את הישגיהם וכשלונותיהם של ישראל והעולם.
הם נבחרו על־ידי עורכי „העולם הזה", תוך בחינת כל מאורעות שנת תשכ״ט.

אנשי השנה תשכ״ט

העולם
ניל ארמסטרונג

„זהו צעד קטן לאדם וצעד ענק לאנושות," אמר ניל
מסטרונג, האדם הראשון שכף רגלו דרכה על אדמת
רח, עם נחיתתו. הנחיתה על הירח, הגשמת חלום משחר
נושות, היתה המאורע שהאפיל על כל שאר מאורעות
זנה בתבל, למרות שלא היו לה השלכות ישירות על
יל תושבי תבל, כמו למאורעות אנושיים שיגרתיים.
סתם מיבצע אפולו 11, ואנשי־החלל האמריקאיים כובשי
רח חזרו אל כדור הארץ, נשארה האנושות כפי שהיתה
דם לכן. „בסדר, אז הגענו לירח, אז מה?" היתה התגובה
לל־עולמית שהולידה ויכוחים פילוסופיים. מבלי לבדוק
כדאיות כיבוש הירח ותוצאותיו העתידות לגבי האנו־
ת, היה זה ללא ספק, גדול המיבצעים המדעיים של
דם — מסע סיכום ותהילה לתבונתו ולאפשרויותיו של
אנוש. ניל ארמסטרונג היה הסמל החי ליכולת זו.

המרחב
מייקל רוהן

לא חסרו בתשכ״ט התנגשויות בין ישראל לבין שכנו־תיה. הגבולות התחממו והלכו, ומעבר להם הופיעו האיר־גונים הפלסטיניים כגורם האקטיביסטי ביותר בעולם הערבי. אולם אם במשך כל ימות השנה נ:מה היה שהתנגשויות בגבולות הן אשר יאפיינו את יחסי ישראל והמרחב לשנת תשכ״ט, ואם ההפיכה השמאלנית בסודאן בישרה קץ החב־רה הפיאודאלית, בא החודש האחרון של השנה וסיפק מאורע שהבטיח בן־לילה את חותמו על המרחב כולו. מיסגד אל־אקצה עלה באש, והעולם הערבי הקים קול צוחה: „היהודים אשמים!" הם קראו לג׳יהאד נגד ישראל, ולמרות שמשטרת ירושלים עצרה את הנחד האוסטראלי בן ה־24, שהודה במעשה ההצתה, לא נדמה ההסתה. בתום השנה לא היה כל ביטחון שהקריאה לג׳יהאד תיאלם, או שיחסם העויין של הערבים כלפי ישראל והיהודים ישתנה.

מדיניות
תי פלד

האיש שהעז השנה לנסות להתוות דרך חדשה למדיניות הישראלית, לנפץ מוסכמות ולהצביע על אפשרויות חדשות, לא היה מדינאי. הוא גם לא היה כלל בישראל מקלי־פור־ניה הרחוקה, שם הוא משתלם לתואר נוסף במזרחנות, הצליח האלוף במילואים מתי פלד, מי שהיה ראש אגף האפסנאות במטכ״ל במלחמת ששת־הימים, לערער את יסו־דות המדיניות המקובלת על הממסד הישראלי. באמצעות סידרת מאמרים בעיתונות הישראלית, עוררו דווקא מאמריו של פלד, בזכות היותו איש הממסד, הדים רבים ויכוחים נוקבים, למרות שהעקרונות עליהם היתה מבוססת התי־אוריה שלו לא היו חדשים ומקוריים. מתי פלד הפך לנושא הדגל של אותם מאזרחי ישראל המכירים בקיומה של ישות פלסטינית והטוענים כי טובתה וביטחונה של מדינת־ישראל מחייבים הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה המערבית.

ישראל קרגמן
הכנסת

מה שאיפיין את המושב האחרון של הכנסת השישית היתה היווצרותה, לראשונה בתולדות המדינה, של סיעה פרלמנטרית בעלת רוב מוחלט: סיעת המערך. מה שאירע כתוצאה מכך יכול היה לשמש דוגמה למה שעלולה סיעה זו לעולל אם תזכה שוב ברוב מוחלט — זילזול בכנסת, בחוק ובאזרחי המדינה. האיש שאיפיין את דמותה זו של מע״י היה ח״כ ישראל קלגמן. הוא נטל חלק מרכזי בהעב־רת שורה של חוקים שרירותיים, שבאו להבטיח את של־טונו המוחלט של המערך בבית־המחוקקים ובמדינה. קרג־מן היה היוזם של חוק מימון המפלגות, שחילק סכומי עתק למע״י ולגח״ל, ומונע מראש כל שוויון בסיכויים למפלגות קטנות או חדשות. כאשר הטיל בית־המשפט העליון ספק בחוקיות חוק זה, העבירו קרגמן וחבריו חוק תשריר, ה־מונע מאזרחים לפנות בענייני בחירות לבית־המשפט העליון.

צעיר
מרדכי רחמים

עלילות אנשי הביטחון של ישראל תמיד שבו את דמיון
הל. שנת תשכ״ט הבאישה סופית את ריחו של סוג אחד
עלילות: הבילוש הפוליטי הפנימי, שסמלו הוא איסר
איסר הקטן") הראל. לעומת זאת עלתה קרנו של הסוג
ני: מלחמת־הצללים של סוכני־ביון נועזים. ומלחמתם של
שי־ביטחון המופקדים על שמירה מפני פגיעותיהם של
גוני־הטרור הערביים. את אלה סימל צעיר יפהפה כמו
קן קולנוע, גבוה, פשוט ואמיץ, שבעבר היה צנחן. מר־
רחמים היה במטוס אל־על שחנה בציריך. חולייה בת
בעה חבלנים פתחה עליו באש, פצעה את טייס־המישנה
ני־מוות. רחמים ירה עליהם, הרג אחד מהם. נעצר על־ידי
חייצים ושוחרר בערבות. פרשה זו הרימה חלק מהמסך,
סתיר את מאמצי שירותי־הביטחון הישראליים לשמור על
ם ורכוש ישראליים לא רק במדינה, אלא בכל העולם.

רפואה
מוריס לוי

מעולם לא זכה איש רפואה בודד בישראל לפירסומת כה רבה, כפי שזכה לה הד״ר מוריס לוי, מנתח־הלב בבית־החולים ביילינסון, בזכות מיבצע השתלת־הלב שביצע בחודש כסליו השנה. פחות משנה אחרי שבוצעה השתלת־הלב הראשונה בעולם, העלה הרופא בן ה־43 את ישראל אל מפת הרפואה העולמית, כאשר ביצע את השתלת־הלב ה־96 בתולדות הרפואה, שתל את ליבו של יצחק סדגת בחזהו של חולה הלב יעקב סולם. אולם, אם מבחינה קלי־נית הצליחה ההשתלה, למרות שהאיש בגופו נשתל הלב מת כעבור שבועיים מבלי שחזר להכרתו, הרי מבחינה ציבורית היה זה כישלון. המיסתורין סביב ההשתלה והנס־יונות להעלים את זהותו של תורם־הלב, כמו חוסר־הווד־אות לגבי מותו הקליני של התורם, חיזקו את ידי המער־ערים, מבחינה מוסרית, על נסיונות רפואיים מסוג זה.

יהדות
שון כדורי

שום גורם לא איחד בתשכ״ט את היהדות העולמית ל־מחנה אחד. הקהילות המערביות הגדולות היו מפוצלות בין בני הדור הוותיק יותר, אוהדי הציונות, לבין בני הדור הצעיר. בגוש הקומוניסטי לא השתנה דבר, ורק מדי פעם הורם המסך כדי לאפשר לבודדים לצאת למערב או לישראל. אך מה שהיהדות עצמה לא הצליחה להשיג, נתן לה המיש־טר הרודני בבגדאד. בחודש שבט הועלו לגרדום בבגדאד ובבצרה 11 אזרחים. תשעה מהם היו יהודים. פסטיבל־המוות עורר תגובות זעם בעולם היהודי, ורגשי־סלידה ברחבי ה־עולם כולו. עיראק הזעיקה כתבים וצלמים זרים, הירשתה להם לראיין את הרב הראשי של עיראק, ששון כדורי. התוצאה היתה הפוכה מזו לה קיוו: הרב הקשיש הצטייר בעיני העולם כסמל של קהילה שבוייה ומצומקת, ש־2000 בניה חיים בעוני ובפחד, בצל עץ התלייה.

משה לנדוי
משפט

כאחד משלושת שופטי בית־המשפט העליון, שדנו בעתי־רתו של אזרח פרטי נגד חוק מימון המפלגות שהועבר ב־כנסת, היה זה השופט העליון משה לנדוי שניסח את החל־טת בית־המשפט, שבפעם הראשונה בתולדות המדינה פסלה חוק שהעביר הרוב בכנסת. פסק־דינו של השופט לנדוי הכ־ריח את סיעות הרוב בכנסת להכניס תיקונים בחוק, הביא אותן להקיקת חוק תשריר, שימנע עתירות מסוג זה בעתיד. היה זה פסק־דין מהפכני, שכן הוא המחיש לאזרחי המדינה כי גם נבחרי־העם אינם רשאים לעשות בחוק כרצונם, ובית־המשפט העליון עומד מעל להם. בכך הפך משה לנדוי לסמלה של מערכת השיפוט הבלתי תלוייה, האוזרת אומץ להתנגד למעשים שרירותיים של הרוב בכנסת. במדינה כמו ישראל, בה אין חוקה כתובה, היה זה אקט דון־קישוטי, כפי שהוכיחה סיעת הרוב, בזלזלה בפסק־הדין ובעקפה אותו.

שרית ישי
מזל קשת

בטחון

רפול

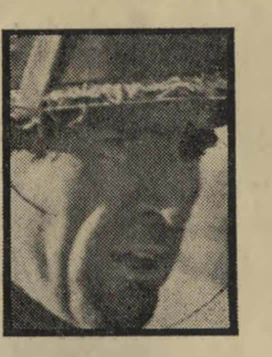

עולמו של האזרח הישראלי בתשכ״ט היה מוגבל כימעט לגמרי להחי של צה״ל והמלחמה. על כן גם לא הצמיח מתוכו אישיות שהתבלטה במעשה „אזרחי״ מיוחד, שיוכל לשמש סמל לבני דורו. את הסמל לקח האזרח הישראלי השנה מתוך שורות הלוחמים — יבעיקר אלה שפשטו בעורף האוייב. גולת הכותרת של מיבצעים אלה היתה הפשיטה על נמל־התעופה של ביירות, ובעיקבותיה באו פשיטות מפתיעות נוספות בעמק הנילוס במצרים, שהישגיהן היו יותר מוראליים ותעמולתיים מאשר צבאיים. בעיקבות הפשיטה בביירות פירסם עיתון צרפתי, כי אלוף הצנחנים רפאל („רפול״) איתן, פיקד על הפעולה והשתתף בה באופן אישי. זמן קצר אחרי המיבצע הועלה רפול לדרגת אלוף והתמנה כקצין חי״ר וצנחנים ראשי. בתוקף תפקידו זה הוא אחראי למעשה על רמתו המיבצעית של חיל־הרגלים.

כלכלה

יצחק עירוני

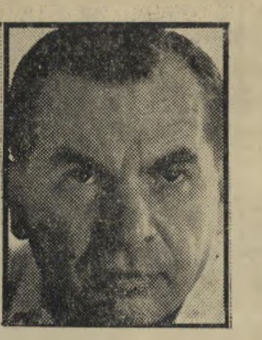

גם תשכ״ט, כמו השנה שקדמה לה, עמדה בסימן היחלצותו של המשק הישראלי ממשבר שנות המיתון. מאזן־התשלומים של המדינה הוסיף אומנם להיות שלילי, הגרעון המיסחרי שלה גדל והלך, קופת הממשלה התרוקנה ומלאי המטבע הזר של האוצר התדלדל עד לנקודה קריטית. אולם תמונה עגומה זו של הכלכלה הישראלית כימעט ולא ניכרה ברחוב. אנומליה זו, העלולה להסתיים בשנה הבאה במשבר נוסף, נגרמה בעיקר בשל הירתמות משאבים ניכרים של המשק הישראלי לתעשייה הביטחונית. תעשייה זו פשטה על עוד ועוד ענפים במשק, הגיעה למימדים ענקיים במאמץ להבטיח את אי־התלות של ישראל בתוצרי ביטחון. האיש שסימל את הצד החיובי בהתפתחות זו. ושתחת הנהלתו הפכה התעשייה הביטחונית לענף מרכזי בכלכלה, היה יצחק עירוני, מנהל תע״ש — התעשייה הצבאית הישראלית.

אברהם מקוב

מדע

בתחומים שונים של המדע הגיעו מדענים ישראליים להישגים בולטים בקנה־מידה בינלאומי. מבחינת הישגיה בתחומי המדע השונים, נמנתה ישראל גם בתשכ״ט בין המדינות המפותחות ביותר בעולם. אולם כמו בשיטחי החיים האחרים של המדינה, היו גם ההישגים החשובים ביותר במדע — אלה שיושמו לצרכי ביטחונה השוטף והעתיד של המדינה. מטבע הדברים הוא שהישגים אלה נשמרים בסוד ולא ניתנים לפרסום. האיש שהגיע להישג הנכבד ביותר בתחום זה היה המהנדס אברהם מקוב, שזכה השנה בפרס ביטחון ישראל, על פיתוח מערכת נשק מיוחדת. מקוב, אחד משלושת סגני מנהל תע״ש, הוא ראש המעבדה המרכזית של תע״ש — הסדנא בה נולדים ונבחנים רעיונות חדשים. כמקוב כן שאר מדעני ביטחון ישראל, נשארים אלמוניים בהמצאותיהם, שהן כה חיוניות.

חיים יבין

עיתונות

הטלוויזיה היתה התופעה הבולטת ביותר בעיתונות הישראלית בתשכ״ט, וחיים יבין, שהוא שדרן ולא עיתונאי, היה האיש הבולט ביותר בטלוויזיה, לפחות על המסך. אין ספק שתחילת עידן הטלוויזיה בישראל עשוייה לחולל מהפכה בהרגלי החיים של אזרחי ישראל. כבר השנה איימה הטלוויזיה לפגוע בקולנוע ובעיתונות. אבל המהפכה טרם התחוללה. הטלוויזיה הישראלית, למרות שיצאה כבר משלב הניסויים, עדיין פיגרה במרחק של שנים רבות מאחורי מדיום זה בעולם. ספק גם אם האחראים לניהול הטלוויזיה תפסו את מלוא כוחו של המכשיר שהופקד בידם, שכן הם ניהלו אותו בצורה קרתנית למדי. אבל את כוחו של המדיום החדש סימל חיים יבין — שהופעתו על המסך הקטן בלבד, ולא שום תכונה אחרת, הפכה אותו לאחת הדמויות הפופולאריות ביותר בארץ.

דת

שמואל הכהן־אבידור

חיי הדת בישראל דומים לבצה של מים רדודים. הדת הרשמית שייכת לימי הביניים: שמרנית, מסוגרת, נעולה בפני כל מחשבה מקורית. היא כופה את חוקיה בעזרת מיפלגות דתיות ציניות ובעזרת החוק של המדינה החילונית. בצד המונופול האורתודוכסי, משתדלות שתי תנועות להרים ראש: הרפורמית והקונסרבטיבית. על רקע זה נעשה השנה נסיון מקורי: בכפר שמריהו, בו אין בית־ספר ממלכתי־דתי, הקים שמואל הכהן־אבידור, שהוא גם עורך השבועון הדתי פנים אל פנים, קהילה מקורית, שהפכה מוקד לנסיון חדש בדת. אומר הוא: „זוהי משתלה לדת הישראלית, שאינה קשורה עם הצורות והנוסח של העבר, אלא צומחת על רקע המציאות הישראלית. יש בזה כאילו שיבה לימי בר־כוכבא והחשמונאים.״ הכהן־אבידור (42) הוא יליד ירושלים, בן למשפחת רבנים מסועפת, התפרסם כרב ההולך נגד הזרם.

יגאל תומרקין

אמנות

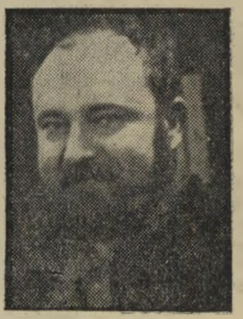

היה זה אופייני שבמרכז אירועי האמנות של השנה לא עמד מאורע אמנותי או יצירה אמנותית, כי אם שערורייה. היא נולדה סביב האנדרטה לחללי הצוללת האבודה דקר, שיזמה עיריית חיפה להקים במבואות העיר. הפסל יגאל תומרקין נבחר לתכנן ולהקים את המצבה. ואז, בצורה מיסתורית, החל מתעורר גל של מחאה ציבורית כאילו היתה האנדרטה שתיכנן תומרקין פלאגיאט של אנדרטה דומה המוצבת בנמל רוטרדם. למרות שהיה דמיון מסויים בין שתי האנדרטות, הוכחו ההאשמות לבסוף כבלתי מבוססות וכנטולות כל יסוד. אולם הסערה הציבורית שעוררה הפרשה, ההאשמות והאשמות הנגד, שיגיעו עוד לידי בירורים משפטיים, היו כמשב רוח מעורר בחיי האמנות הקופאים והרדומים של ישראל.

שלמה שבא

ספרות

המוזות של סופרי ישראל יצאו לחופשה בתשכ״ט. ספרים חדשים הופיעו בשוק הישראלי חדשים לבקרים, אבל לא היתה ביניהם אף יצירה ספרותית גדולה אחת. אופנת ספרי המלחמה עדיין שלטה בשוק הישראלי, אולם להיטות הקוראים שככה. ספרים אחרים שהופיעו היו רובם ספרים תיעודיים, שעסקו לאו־דווקא בפרקים האחרונים שרשמה ההיסטוריה של עם ישראל. בין אלה בלט ברמתו, בהיקפו ובסיגנון כתיבתו הספר שבט הנועזים של העיתונאי שלמה שבא — שגולל את האפוס המרתק של ראשית היווצרות כוחו המזויין של היישוב היהודי בארץ. הספר, הפורש את עלילות השומר, יכול היה להיכתב בצורה כזו רק על־ידי אדם שהקדיש את עצמו לחקר התקופה ושנחון באהבת גיבורי עלילתו. זאת עשה שלמה שבא, שבהיעדר מתחרים סופרים היה איש הספרות של השנה.

ג׳ילברטו טופאנו

תיאטרון

התיאטרון הישראלי גסס בתשכ״ט. האהל שבק חיים. הבימה נעלמה מהבמה. שאר תיאטרוני ישראל לא העלו אפילו יצירה חשובה אחת שהלהיבה את הקהל. האיש היחידי שהצליח לתת הצדקה לקיומו של תיאטרון ישראלי, היה דווקא תושב זר — הבמאי האיטלקי ג׳ילברטו טופאנו. שתי ההצגות שהעלה טופאנו השנה על בימת תיאטרון בימות — גבעת ספון ריבר וכוח הכוח, היו שתיהן תיאטרון גועש ומסעיר. מעבר לחשיבותן האידיאית והחברתית של שתי הצגות אלה, ניצבה העובדה שטופאנו הצליח להקים שני צוותים תוססים של שחקנים — כולם פנים חדשות על הבמה הישראלית, העתידים לשנות את פניו המיושנים של התיאטרון הישראלי. הוא עשה את הכמעט בלתי יאומן ויצר תיאטרון ישראלי חי ומרגש.

ספורט

כרמל ולזרוב

שום מועמדות לתואר איש השנה לא היתה מובנת וודאית כל־כך כמו זו של צפניה כרמל ולידיה לזרוב. עד לפני שבועות מיספר לא היה שמם ידוע אלא בקרב חוג מצומצם של חובבי שיוט. בין לילה הפכו הצעיר והצעירה הבת־ימיים לאלילי הספורט הישראלי. הם זיכו אותנו בגדול ההישגים שידענו מעודנו — תואר של אליפות עולם. מה שלא הצליחו ספורטאי ישראל בשום שטח שהוא, עשה צמד זה בהתחרות הבינלאומית בשיט מפרשיות מדגם 420. הם הוכיחו כי אין לנוער הישראלי כל סיבה לריגשי נחיתות, וכי במאמץ מפרך ובאימונים ממושכים ניתן להגיע אף לתואר הספורטאי הגדול בעולם גם בשטח שאינו פופולארי כל־כך.

ז׳קלין קנדי

אשה

איפה מקומה של האשה בחיים? האם היא יצור נערץ ומוגן, שיש להעמידו על קתדרה מוגבהת ולסגוד לו בהערצה? או שותפה (וגם מתחרה) בעלת זכויות וחובות שוות? שאלה זו כבר הוכרעה לפני דור, והאשה כבשה את זכותה להיות כמו גבר — פרט לאותו הבדל קטן. אך דווקא השנה, בה הגיע האדם הראשון (במיקרה, גבר) לירח, התברר שהכמיהה לראות באשה יצור פאסיבי, לא מתה. התופעה התגלתה בכל עומקה כאשר החליטה ז׳קלין קנדי להינשא לאיל־הספנות היווני אריסטוטל אונאסיס. העולם נתקף כעס. הגברים הרגישו כאילו בגדה בהם אישית. הם ציפו מאלמנתו היפהפיה של הנשיא קנדי לעמוד על הקתדרה המוגבהת שהציבו לה, ולקמול שם לזכר הגבר הנהדר שמילא פעם את חייה. אולם היא הפגינה מחדש את זכותה של האשה ליטול את גורלה בידיה, לעגה לייצר הרימום של גברי העולם.

מיקה וולפלד
מזל גדי

הבחירות בהסתדרות קבעו את דמות הכנסת:

החזרה הכללית

ה בחירות להסתדרות היו — מלבד חשיבותן העצמית — חזרה כללית לבחירות לכנסת.

מה הן מלמדות?

הן מראות על שתי מגמות עיקריות:

● הבוחר הישראלי של 1969 עייף מן המערך, ממלחמת מנהיגיו על הכיסאות, משלטונו הבלעדי, מתעמולתו הדבילית. הוא פוחד מפני שילטון־יחיד של מפלגת־ענק.

● אין בארץ מבול שוביניסטי.

הכל שמו לב לתופעה הראשונה. מעטים שמו לב לתופעה השנייה, שהיא חשובה עוד יותר מבחינה לאומית.

אילו היה הציבור להוט אחרי סיפוח השטחים, אילו נפל קורבן ליצרים הלאומניים הקיצוניים, היתה צריכה להיות עלייה גדולה לרשימות גח"ל ופורשי חרות, שניגנו על נימה זו במשך שנתיים ללא הפסק. תחת זאת נחל המרכז החופשי תבוסה מוחצת, גח"ל עלתה עלייה קטנה. הליברלים העצמאיים משכו קולות מפני שהציבור עדיין מאמין (שלא בצדק) שהיא רשימה מתונה מבחינה לאומית, ואילו ממשיכי רפ"י לא הביעו כל דיעה בסוגיה מרכזית.

הדיבורים על „הנטייה ימינה", שכמה עיתונים השתעשעו בהם, הם בגדר האבסורד. לא היתה שום „נטייה" כזאת. מה שקרה הוא פשוט למדי: הגוש המרכזי של המערך איבד קולות, וקולות אלה עברו לכל הצדדים.

יתר על כן: רוב הרשימות, שעלו בחשבון האחוזים, כמעט לא עלו כלל מבחינה מיספרית. גח"ל, ל"ע ומק"י, למשל, לא זכו כמעט בתוספת לעומת גודלן בעבר הקרוב.

★ ★ ★

א ין ספק כי בשבעה השבועות שנותרו עד לבחירות לכנסת יעשה המערך מאמץ עליון לתקן את מצבו. בין השאר:

● **ינצל עד תום** את שליטתו בצמרת המדינה. כך, למשל, יהפוך ביקור גולדה מאיר בארצות־הברית למסע־בחירות מובהק.

● **יהדק עוד יותר** את שלטונו ב־רדיו ובטלוויזיה, כדי להעמידם כל־כולם ל־שות מסע־הבחירות שלו.

● **יזרוק לתוך המערכה** את מלוא שאביו האירגוניים, כדי להוביל את צאן־בחירות הנאמן שלו לקלפי, בכל מחיר.

● **יעודד רשימות קיקיוניות** זונות, כדי לחתור תחת הרשימות המת־רות בו.

אולם נדמה כי כל המאמצים האלה גם יחד, אווירה של 1969, לא ישנו את התמונה אופן מהותי. מכאן שאפשר להסיק מסקנות יבי התוצאות הצפויות בבחירות לכנסת.

כיצד?

המודד הקובע הוא היחס בין הקולות ש־בלו המפלגות השונות לפני ארבע שנים בחירות בהסתדרות לבין הקולות שקיבלו צותה שנה לכנסת. מודד זה קובע את ה־הרכב הדמוגראפי של ציבור הבוחרים של מפלגה — וממילא את התוספת הצפוייה בעוד שבעה שבועות, לעומת הישגיה חירות השבוע שעבר.

מה אומרת השוואה זו?

מפלגות המערך קיבלו לפני ארבע שנים 25% יותר קולות לכנסת מאשר להסתד־. מפ"ם הפסידה בערך כ־20%. רפ"י לב־ עלתה ב־20%. רק"ח קיבלה תוספת של 200, מכיוון שרוב בוחריה הערביים אינם רי ההסתדרות. מק"י, לעומת זאת, קיבלה ספת של 30%. גח"ל קיבלה תוספת של 15. ל"ע קיבלה תוספת של 60% בלבד.

עולם הזה — כוח חדש הוא הגוף היחי־ שלא השתתף בבחירות הקודמות להסת־, לא בעצמו ולא כחלק ממפלגה קודמת. יון שרק כ־33% מחבריה ואוהדיה הם י ההסתדרות, היא נמצאת מבחינה זו ב דומה לרק"ח, ויש להניח כי צפוייה תוספת של 200% בין שתי הבחירות. ת גדולה יחסית זו נובעת מן העוב־ שלפי תוצאות הקלפיות בהסתדרות מרו־ בוחרי רשימה זו בעיקר במרכזי היישוב יק (צפון תל־אביב ואזורים דומים), ש־

לאור תוצאות הבחירות להסתדרות

בהם אחוז החברות בהסתדרות נמוך. הוא הדין לגבי כוחה של תנועה זו בקרב הבוחרים הצעירים, ובעיקר האינטליגנציה הצעירה.

מי שמצוייד בידיעה זו, יכול לחשב בבירור את החשבון של 1969. עליו לקחת את מיספר ה־קולות (לא האחוז, כי אם המיספר המוחלט) של מפלגות אלה מלפני שבוע, ולהוסיף את תוספות הקו־לות הצפוייה לפי מודד זה. את מיספר הקולות שיתקבל על פי חשבון זה, עליו לחלק בין 120 המקומות בכנסת.

אם יצביעו לכנסת 80% מקהל הבוחרים (כאחוז שהצביע לפני ארבע שנים), יהיה המודד לח"כ כ־11 אלף קולות. אחוז־החסימה יהיה בסביבות 14 אלף.

★ ★ ★

ל פי חשבון זה, יהיה מצב המפלגות ב־28 באוקטובר כלהלן:

● **גח"ל** — 25 ח"כים (בבחירות האחרונות: 26, ואחרי פרישת 4 חברים — 22).

● **המרכז החופשי** — 2 ח"כים, עם סיכוי כלשהו להגיע ל־3 (כיום: 4).

● **ל"ע** — 6 מנדאטים (בבחירות ה־אחרונות: 5).

● **ממשיכי רפ"י** — 3 מנדאטים.

● **רק"ח** — 3 מנדאטים (כמו בפעם שעברה).

● **מק"י** — 1 מנדאט, עם עודף שיאפשר לה לעבור את אחוז־החסימה (בפעם שעברה: 1).

● **העולם הזה — כוח חדש** — 2 ח"כים, עם סיכוי כלשהו ל־3 (בפעם שעברה: 1).

● **פורשי מפ"ם**, אם יופיעו בבחירות, אין להם סיכוי להגיע לאחוז־החסימה. הוא הדין לגבי **תנועת אחווה**.

● **המערך** אינו ניתן לחישוב בקלות. קולותיו, בתוספת קולות העובד הדתי, קולות הרשימות הערביות והתוספת של ה־ציבור הבלתי־הסתדרותי נותנים רק כ־46 מנדאטים. מאמץ אירגוני עליון יכול להעלותו ל־55 על־חשבון הנמנעים (67 כיום).

לכך יש להוסיף את המנדאטים של שלוש המפלגות הדתיות, שאינן משתתפות בבחירות בהסתדרות. כמצופה:

● **המפד"ל** — 11 (כמו כעת).

● **אגו"י** — 5 (לעומת 4 כיום).

● **פא"י** — 2 (במו כעת).

כך מתקבלת, בסך הכל, חלוקה של 115 מנדאטים. שאר החמישה יתחלקו בוודאי על פי העודפים.

★ ★ ★

ח שבון זה מוכיח **שאין לצפות לשינויים** מפליגים, או אפילו מהותיים, בהרכב הכנסת השביעית. לכן אין עניין רב בתוצאות הבחירות בין מפלגות־הצמרת, וכל העניין מרוכז, דווקא, במפלגות הקטנות.

שלוש רשימות — הכוח החדש, המרכז החופשי ומק"י — קיבלו את אותו האחוז בדיוק בכל הערים הגדולות, וכימעט את אותו האחוז בסיכום הארצי. אך הנתונים לגבי שלושתן נבדלים מאד.

מק"י היא מפלגה ותיקה ביותר, עם קאדרים מאורגנים היטב של עובדים בכל האגודות המיקצועיות, רשת ענפה של יחסים אישיים, ומנגנון מפלגתי מסועף ומגובש.

הישגה משקף, למעשה, את יציבות ונאמנות ציבור־הבוחרים שלה.

לעומת זאת בולטת התבוסה של המרכז החופשי. הסיגנון היומרני והרברבני של מפלגה זו עוד הגביר תבוסה זו. לפני חודש דיברה על 8 מנדאטים בכנסת. השבוע התפוצצה יומרה זו כבאלון נפוח.

רשימה זו הוציאה בבחירות להסתדרות קרוב ל־400 אלף לירות — פי עשרה מרשימת הכוח החדש. יש בידה קבוצות מאורגנות של עסקנים ותיקים. שעברו עימה מתנועת החרות. הדבר התבטא בעיקר בעיירות הפיתוח, שבהן לא היתה עד כה דריסת־רגל לכוח החדש. (מכאן ההבדל הקטן, בכמה שברים של אחוז, בין שתי הרשימות, שקיבלו אותו מיספר של אחוזים בערים). בשבועות האחרונים השתמש המרכז החופשי בתקציב גדול כדי לרכוש את ליבן של חמולות בעיירות־פיתוח ובכפרי־מיעוטים.

אם לוקחים בחשבון כי תנועה זו מנגנת מזה שנתיים על היצרים הלאומנים הקיצוניים ביותר, הרי מפליא שהישגה הוא כה דל.

★ ★ ★

ש ונה לגמרי מצבו של הכוח החדש. לפני חודש, בחוברת היחידה שפירסמה רשימה זו בבחירות להסתדרות, נאמר:

„איננו מהלכים בגדולות... אפילו הישג של 0.1% הוא נצחון בשבילנו — כי אנחנו מתחילים מאפס... כל הישג העולה על 1% — נראה בו נצחון גדול מאד."

דברים מפוכחים אלה היו מבוססים על חישוב קר. בין השאר:

● ההחלטה להשתתף בבחירות בהסתדרות נתקבלה במרכז הכוח החדש ברגע האחרון ממש.

● הרשימה התחילה בהסתדרות מאפס ממש — ללא שום קבוצות־עובדים מאורגנות בשום ענף ומקום.

● הרשימה הוציאה סכום אפסי בבחירות כ־35 אלף ל"י. מודעותיה בעיתונות הגיעו ל־0.3% מכלל המודעות שפורסמו, ותעמולה מסוג אחר היתה כמעט אפסית.

● לפחות 1000 קולות — למעלה מעשירית כוחה בהסתדרות — אבדו לה באותן מאות קלפיות אשר בהן חסרו בכלל פתקים של שי"ן. בכך הודו גם יושבי־ראש ועדות־הקלפי האזוריות.

● קרוב לשני שלישים של חברי התנועה ואוהדיה אינם כלל חברי ההסתדרות.

למרות מכשולים טיבעיים אלה, זכתה כימעט לאחוז וחצי של ה־קולות. במרכזי האוכלוסייה הוותיקה וריכוזי האינטליגנציה עלתה על 3%, ואף הגיעה ל־4%. קולות אלה בוודאי שקולים יותר, מבחינת ערכם הסגולי, מאשר קולות קנויים של חמולות.

בפעם הראשונה חדר הכוח החדש לריכוזי ישראל השנייה, רכש דריסת רגל ראשונה, בשיעור של כחצי אחוז. לעומת זאת נחל כשלון בולט ברחוב הערבי, הנשחק בין הלאומנות הערבית הקיצונית של רק"ח ובין הפחד בפני השלטונות.

בשביל רשימה הפונה אל ההגיון בלבד, הדוגלת בקיץ 1969 בקו בלתי־מתפשר נגד הסיפוח ולמען השלום, היה זה, בסך הכל, הישג המעיד על בגרות הציבור. הכוח החדש הפך עובדת־קבע בזירה המדינית, בסיס להתגבשות כוח הרבה יותר גדול בעתיד.

רחל גלפרב
מזל דלי

במדינה

העם

יהי שלום בחילנו

תשכ״ט השאירה הרבה עניינים בלתי גמורים. כאשר התקרבה לימיה האחרונים, קשה היה לחוש בהם את האתנחתא הנפ־שית המאפיינת מעבר משנה לשנה, מפרק אחד למישנהו. המאורעות זרמו במהירות כה קדחתנית, שאי־אפשר היה להינתק מהם ולהתעטף בבגדי המנוחה והשלווה של החג, כבכל שנה.

גורם אחד היה המירוץ לבחירות. זה עתה ניתן הזינוק, ונערכו הבחירות להסתדרות. אבל זהו רק סיבוב ראשון. הסיבוב העיקרי — על הרכב הכנסת הבאה — עומד מעבר לפינה, וקשה היה להתייחס אל שני המאור־עות כאל תאריכים השייכים לשתי שנים נפרדות.

הגורם העיקרי היתה, ללא ספק, המלחמה. גם מי שתלה חשיבות סמלית מירבית בהת־לפת האותיות תשכ״ט באותיות תש״ל לא יכול היה להסיח את דעתו מן הנעשה בחזית, להתרחק ממכשיר הרדיו בשעת שידור ה־חדשות, ולא לצפות בחרדה לרגע בו ישמיע הקריין את שמותיהם של קורבנות נוספים במלחמה.

מבחינה זו, סחטה תשכ״ט את טיפת הדם האחרונה שיכלה.

עד כי לא הותירה מקום לשום תפילה ל־שנה החדשה, מלבד אחת: יהי שלום בחילנו, שלווה בישראל.

המלחמה

חזיתות חדשות

שעה שבישראל נחלו כוחות הביטחון נצחונות מרשימים במלחמה בטירור, תיסלו תוך שבוע אחד מיספר חוליות חבלנים ש־הצליחו לחדור לשטחים המוחזקים ולהתחיל להקים בהם בסיסים, התרחב והלך גל הטי־רור הערבי כלפי מוסדות ישראליים באי־רופה.

מלחמה נגד ישראל. אולם לא הטי־רור הערבי עמד במרכז ההתעניינות הש־בוע, כי אם שלושה מאורעות שונים לחלו־טין במהותם, אשר אירעו בשלוש זרועות שונות של צה״ל.

חיל־האוויר הישראלי זכה להתעצמות ני־כרת השבוע כאשר הגיעו לישראל ראשוני מטוסי הפאנטום האמריקאיים.

שעה שמזלו של חיל־האוויר האיר לו פנים, היה המצב שונה בזרוע סגועת־הגורל ביותר של צה״ל — חיל־הים. אנשי ה־קומנדו הימי פשטו השבוע על בסיס חיל־הים המצרי, טיבעו בו שתי טרפדות. הפ־שיטה הצליחה והסתיימה ללא נפגעים. או־לם בדרך חזרה חלה תקלה באחד מכלי־השיט, הוא התפוצץ וגרם למותם של שלו־שה לוחמים. נדמה היה כאילו המזל מתאנה דווקא לחיל־הים הישראלי, מנחית עליו מה־לומות גם בהצלחותיו הגדולות.

פעולה מבריקה. פשיטת חיל־הים הי־תה למעשה מבוא למיבצע השלישי: 24 שעות לאחר שטובעו ספינות הטורפדו, הפ־ליג כוח של נחתות מן החוף המיזרחי של מיפרץ סואץ אל עבר החוף המצרי. הטר־פדות המצריות שוב לא היו שם כדי להפ־ריע לו.

מן הנחתות ירד כוח משוריין בעל עוצמה רבה, ועם שחר התפרס לאורך החוף על גיזרה של 50 קמ״ר: במשך מחצית היממה עשה שם כבתוך שלו, והעובדה שלא היו בו אלא פצוע אחד, מלמדת על האפתעה המוחלטת שבפעולה מבריקה זו.

המפתח, כמו בפעולות רבות מזה שנתיים, היה בידי חיל־האוויר. מטריה אווירית חיפתה על כוח הפשיטה, מנעה לא רק התערבות מטוסים מצריים, אלא גם איבטחה את השר־יון הישראלי מפני התקפת־נגד יבשתית.

כאשר הגיע הזמן להעלות את הכוח חזרה לנחתות ולהפליג חזרה לבסיס — היה זה שוב חיל־האוויר שאיפשר את ההתקפלות ללא פגיעה.

פעולה זו לא היתה פעולת־תגמול הצמו־דה למעשה מיצרי קודם, אלא חלק מן ה־תפיסה האסטרטגית המשוערת של צה״ל: להרתיע את הצבא המצרי ממחשבות של פלישה — דווקא על־ידי שורה של פעולות אקטיביסטיות בתוך שטח מצרים.

מוצר
כחול לבן

יא האיכות
תר תמורה בעד כספך
ה מהמעולות שבסיגריות ישראל:
בק סיגריה לכל טעם ונטיה!

ב תערובת אמריקאית ?
BROADWA - סופר קינג-סייז פילטר
T - קינג-סייז פילטר בקופסת "מכסובב"

ה סיגריה "BLENDED" ?
רויאל - יחידה ברמתה
פילטר בקופסת "מכסובב"

ד מנטול ?
אר - קינג-סייז פילטר. קופסת "מכסובב"
בלאן - מנטול־פילטר. רגילות
ס - קינג סייז פילטר. בחפיסה רכה

יף טעם מזרחי עשיר ?
- קינג־סייז פילטר. קופסת "מכסובב"
פילטר - תערובת מעודנת. רגילות

נה טובה - עם סיגרית דובק!

שפרה ונדר
מזל דגים

במדינה

מדיניות

סטירה לשרים

הישראלי הממוצע נוטה להתייחס ברצי־נות להתרעות נגד הצהרות שרי־ממשלה, על עתיד השטחים. זה אומנם מוזר, ששרים יצ־הירו בדיוק את ההיפך ממה שהחליטה הממשלה, אבל מאחר שהם שרים, יש להניח שהם יודעים מה שהם אומרים. תגובה נוספת: המתריעים למיניהם מנסים לנגח את השרים, ביחוד עתה, ערב הבחירות. משום כך יש להתייחס להת־רעות אלו בהסתיי־גות רבה.

רבין

השבוע הושמעה התרעה נוספת או־תה לא ניתן היה לפטור רהתחמקויות הרגילות. היא הו־עלתה על ידי אי־שיות ציבורית על־יונה, אהודה על כל הציבור — שגריר ישראל בארצות־הברית והרמטכ״ל לשעבר יצחק רבין.

עוד פגז נגדנו. בראיון עם כתבת הארץ סילבי קשת ענה רבין, בתשובה ל־שאלה כיצד הוא מסביר בארצות־הברית את הצהרותיהם המדיניות של השרים: „יש לי פיתרון מצויין. אני אומר שישר־אל היא מדינה דמוקרטית. כל אחד רשאי להביע את דעתו. מה שמחייב אותי זה החלטות הממשלה.״

אך כדי שלא יימצא מי מהקוראים ש־יתפתה להאמין כי הפיתרון המצויין הוא באמת מצויין, טרח רבין וסיפר על יב־ריו של השגריר הירדני בהופעה בטל־וויזיה בארצות־הברית, שטען כי אין כלל טעם לשבת לדיון עם ישראל: כל החוגים בישראל אחידי־דיעה שירושלים אינה נושא לדיון; גלילי אמר שעזה אינה נושא לדיון; דיין, אלון ואבן טענו ששארם א־שייך אינה נושא לדיון. וכן הלאה וכן הלאה. על מה, אם כן, יש לדון? סיכם רבין: „במאבק על דעת־הציבור, היה זה עוד פגז נגדנו.״ כשמושמעים דברים כה בוטים מפי אדם כה זהיר ושקול, בעמדה כה רגישה ועדי־נה, כאשר ברור לו השימוש שייעשה ב־דבריו במערכת הבחירות הקרובה — יש לראות דברים אלו כנזיפה חמורה, אם לא סטירת־לחי, לאותם שרים.

מפלגות

קול נגד קול

התרוצצות של ערב־בחירות, מסתבר, אי־נה נחלתו הבלעדית של המערך. גם ה־מפלגה הליבראלית העצמאית זכתה לאח־רונה לתענוג זה, כאשר סגן יו״ר מרכז המפלגה, חיים טייכמן, הקים את תנועת היוזמה החופשית. מטרתו: ליצור משקל־נגד לתנועת העבודה הליבראלית, עליה נמנים יו״ר המפלגה השר משה קול וכמ־עט כל שאר הח״כים של המפלגה — שערי, גולן ואליעד.

צעדה הראשון של התנועה החדשה היה התקפה חריפה על ההסתדרות הכללית. טען טייכמן: כל זמן שההסתדרות תמשיך לשלוט במשק ה־מדינה, אין לצפות כלל לעלייה מאר־צות הרווחה, אלא רק להמשך זרם ה־נדבות.

טייכמן

ה[illegible]כחה הטובה ב־יותר לכך, לדעתו: שתי ועידות המיל־יונרים שנערכו ב־ירושלים, המוכיחות על פשיטת־הרגל של המדיניות הכלכלית.

צעקות ללא חשש. טייכמן היה מ־אז ומתמיד הילד הנורא של מפלגתו. הוא נושא בשורה שלמה של תארים אקדמאיים, לא היסס מעולם להרים קולו — אפילו נגד הבוס שלו, קול.

כיו״ר המועצה הכלכלית של המפלגה, וכיו״ר הסניף התל־אביבי, הוא נמצא בעמ־דת־כוח המאפשרת לו לצעוק מבלי להיפגע.

משום כך מרשים ראשי המפלגה לחיים טייכמן להרים קולו כאוות נפשו — גם כאשר קול זה מופנה נגדם.

עונת הצילומים המשפחתיים הגיעה

זכור את המשפחה תמיד כפי שהיא היום, בעזרת סרטי קודאק.

בני המשפחה מכל קצות הארץ מתאספים עתה כדי לבלות יחד את החגים.

זו ההזדמנות לצלם את כולם כפי שהם נראים היום. כעבור שנים רבות תוכל להתבונן בתמונות של קודאק. הן תהיינה חדות וברורות כמו ביום שצילמת, מעוררות זכרונות ומשמחות את הלב.

סרטי קודאקולור־אינסטמטיק:
CX 120־12 — 6.50 ל״י בלבד
CX 120־20 — 7.50 ל״י בלבד,
כולל פיתוח **חינם** במעבדות דלתה קולור.

ניתן להשיג
בכל החנויות
הנושאות סמל קודאק

קודאק מקום ראשון

Kodak CAMERAS FILM

אנו יוצאים

לשני ימי חברה

ופיקניק־ארצי מאורגן

לצעירים-ות ונוער, במקום מקסים ל„אי-שם" ביערות הגליל וקפיצה לחוף ולים, בתכנית פיקנטית רבת גוון וענין.

ימי שישי (אחה״צ) — שבת 26—27.9.69
חג הסוכות התש״ל.

המטרה: בילוי לשמו בענין ותוכן, הרחבת תחום ההכרויות אל מעבר לסביבה הגיאוגרפית, חב־רתית היום־יומית הרגילה.

בני־בנות 17—25 יפנו לת.ד. 28014 תל־אביב
ל„בילוי וחברה בחג הסוכות".

מוסכים ובעלי רכב

HINO

Contessa

לקונטסה שלך
אצלנו תמצא את הדרוש לך
שרות מהיר, יעיל ונאמן

מ. רביד יבוא ושווק חלקי חילוף בע״מ
רח׳ טברסקי 6, טל. 35893 ת״א

לידידינו וללקוחותינו — ברכת שנה טובה

במדינה

ספרות

ג'ורג' אורוול מאשדוד

ישראל 1989: מישטר כמעט טוטאליטארי; חופש הבעה מוגבל; העמדת אזרחים בפני בתי־דין מיוחדים לעבירות ביטחוניות; חקירות מלוות לחץ ועינויים. מיעוט גדול שנשללו ממנו זכויות האזרח; דיכוי הפגנות סטודנטים באלות, גז ואש מיקלעים; מחתרות השואפות להפיל את המישטר.

כזאת היא תחזיתו של הסופר יהושע גרנות (35) בסיפרו פרגוד הבדולח, שיצא לאור השבוע.*

גרנות, שהוא דובר נמל אשדוד בשעות היום, מתאר בבירור כיצד יתפתחו גופים

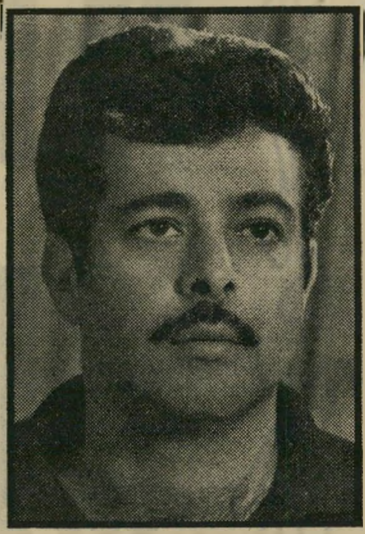

סופר גרנות
דיקטטורה אינה חלום

שוליים פוליטיים, כמו התנועה למען ארץ־ישראל השלמה, כיצד יתפתח יחסן של מפלגות הליכוד הלאומי אל האופוזיציה, מה יעלה בגורלם של כוחות פוליטיים חדשים, וכיצד תתפתח פעילות אירגוני הטירור.

הוא מתאר בריאליות הגורמת לאי־נוחות את נסיונה של קבוצת מנהיגים ואנשי־רוח המאמינים ב„מלכות ישראל", לבצע הפיכה, את מנהיגי הקבוצה — משורר לאומי מוכר הנלמד בבתי־הספר, איש־ביטחון הממונה על המחלקה המיוחדת, ואחרים, הניתנים בנקל לזיהוי עם אישים מוכרים.

קודר ומפחיד. התמונה אותה מתאר גרנות בסיגנון של סיפור מתח בלשי, היא קודרת — בגלל שהיא נשמעת כה הגיונית וסבירה. ניתוחיו הפוליטיים מעניינים, מפחידים, ומעוררי־מחשבות.

פרגוד הבדולח אינו פנינה ספרותית, אך הוא מעניין וחשוב — בגלל האזהרה החמורה שבו לגורל עתידה של המדינה — אזהרה שנועדה לכל ישראלי המאמין, שבישראל לא תיתכן אף פעם דיקטטורה.

משפט

הבוהימה והחשיש

הבלשים שדפקו על דלת דירת־הגג של הדוגמנית האמריקאית ז'אקלין ביקלס שמעו מתוככי הדירה רעש מוכר: רעש המים בבית־השימוש.

במהירות הבזק פרצו את הדלת, זינקו לעבר חדר־הנוחיות, שלו מעומקיה גוש חום: אצבע חשיש.

עוד לפני גילוי זה עמד נגד ז'אקלין סיקלס תיק פלילי על החזקת 46 קילוגרם של חשיש. כאשר התפרצו השוטרים לדירתה היתה משוחררת בערבות 10.000 ל"י, שנחתמה בידי אורי זוהר ואריק איינשטיין.

ביום השישי האחרון הובאה לפני שופט השלום הראשי של תל־אביב, השופט יעקב סגל. בבית־המשפט נכחו רבים מאנשי הצמרת של הקולנוע, השירה והתיאטרון.

אין זה סוד, שרבים מאנשי הבוהימה בישראל משתמשים בחשיש. מלבד עבירה זו על החוק, הם מצטיינים כציבור שומר־חוק. כמוהם ז'אקלין סיקלס.

על כן, כאשר נשפטה לשלושה חודשי מאסר בפועל, הרגישו רבים מהם כמוה. עוד בטרם צאתם מבניין בית־המשפט החליטו אחדים מהם לפתוח במסע להתרת השימוש בחשיש בישראל.

* הוצאת אות־פז.

בשאתה שולח ברנדי "מרתף" - אתה מכבד ומעריך את מקבל השי!

SONY

רשמי קול · טלוויזיות · טרנזיסטורים
מערכות סטראופוניות

גרבי וגרבוני "מרסי"
מברכים
את כל בעלות הרגלים
הנושאות אותנו בהנאה
בשנת אושר והצלחה.
Merci

מרכז
עדשות מגע
CONTACT LENS CENTER
„גרחזובסקי — אישון לנס"
תל־אביב, רחוב שניאור 5 (פינת רחוב פינסקר 20, ליד מוגרבי, מול מגרש חניה) טל. 55029
שעות קבלה 17—9
נשמח לשלוח חוברת הסברה לפי בקשה.

בפרוס השנה החדשה

תן לעצמך סיכוי לזכות בפרס...

...פרס כספי אשר גודלו תוכל אתה לקבוע!

איחולים לרגל השנה הבאה עלינו לטובה שלוחים לכל קוראי העתון.

ידידיך בבנק דיסקונט שולחים לך, קורא יקר, איחולי הצלחה גם ב„מבצע יתרון כפל״, בין אם כבר נטלת בו חלק, או אם אתה מתעתד לעשות כן בשנה החדשה.

„מבצע יתרון כפל״

החל ב־1 באוגוסט ויסתיים ב־30 בנובמבר 1969. במבצע זה משתתפים אוטומטית כל אלה שהפקידו או יפקידו בחשבון „יתרון״ תוך התקופה הנ״ל.

יום מסויים תוך תקופה זו, יהיו היום הקובע לקבל פרס במבצע זה. כל אלה שהפקידו או יפקידו כסף ביום הקובע, שאינו ידוע לאיש, יקבלו ב־15 בינואר 1970 פרס כספי בגובה הסכום שהפקידו באותו יום.

שים לב: הפקדה בחשבון „יתרון״ פירושה, בכל מקרה, ריבית מצטברת גבוהה עד 9% לשנה המגיעה עד כדי הכפלת הכסף בתום תקופת החסכון, תוך שמירה על ערכו על ידי הצמדה למדד יוקר המחיה.

פתח את שנת תש״ל
בסיכוי יוצא מן הכלל

בהצלחה!

בנק דיסקונט

"הוא לא רק בנק - הוא גם ידיד"

אנשים

החטא של שטרן

הבחירות להסתדרות נסתיימו. הגיע הזמן לעשות את חשבון־הנפש, ולהסיק מסקנות. את ירידת מפלגת העבודה מתרצת ראש־הממשלה **גולדה מאיר** ב„אנו פצועים זה עשר שנים. הצלחנו להמאיס את עצמנו בעיני הציבור.״ תקוותה: „אני מקווה כי המצב ה־אומלל במפלגה הגיע לסוף־פסוק, וכי המפלגה תצליח לצאת לחיים חדשים.״ ● ואילו מזכ״ל המפלגה, השר **פינחס ספיר,** מפרש את הכישלון בהימנעות הגדולה של הבוחרים, בה הוא רואה „מחאה שקטה מצד הבוחרים.״ ● ל**שרגא נצר** יש תירוץ מפורט יותר. הוא טוען כי הירידה נובעת מן הסיכסוכים בתוך מפלגת העבודה. ● התירוץ המקורי ביותר שייך, ללא ספק, לדובר מפלגת־העבודה, **יוסי שריד.** הוא תולה את הקולר בטבע. לדעתו, „אסור לקיים את הבחירות בחודשי הקייץ הלוהטים.״ ● מפלגה שסבלה מזיכרון לקוי היא גח״ל. סירטון הטלוויזיה העיקרי בתעמולת הבחירות שלה הראה את צרותיהם של הדוורים השובתים, והסיק מכך שעל ה־ציבור לבחור בגח״ל. עורכי הסירטון שכחו כנראה כי מפר השביתה המפורסם ביותר היה דווקא אחד מהם: ח״כ גח״ל **מרדכי חיים שטרן.** ● אך שטרן פורסם כבר קודם לכן. כשהיה מנהל חברת רסקו. לכן, משהוציא בימים אלה ספר בשם תחת שלוש רגזה הארץ, החושף את מחדלי מדיניותנו ה־כלכלית והחברתית, רגזה העיתונאית **זיוה יריב.** בטורה הקבוע בידיעות אחרונות, היא עושה השבוע חשבון עם הח״כ היקר: „ה־ניסיון האישי של המחבר עלה למדינה בסך הכל 120 מיליון לירות.״ וגם את חטאו כ־שובר־שביתה אינה שוכחת העיתונאית: „מובן שאם ח״כ שטרן היה מתחיל לחלק דואר כבר לפני שלושים שנה, היה הספר עולה היום יותר בזול.״ ● אחרים שרצו לחלק דואר, אך נסוגו ברגע האחרון, היו שר ה־דואר **ישראל ישעיהו** וראש עיריית ירושלים **טדי קולק.** היה זה עת שבתו דוורי ירושלים. בקול גדול הודיעו ממשרדיהם של שני האנשים המכובדים כי הם מתכוננים לחלק את הדואר במקום השובתים. אך ברגע האחרון, בקול דממה דקה, התבטל הרעיון, כנראה בגלל הבחירות המתקרבות. ● בחירות, לא בחירות — ח״כ **דויד בן־גוריון** ממשיך בפעילות. בשבוע שעבר הוא טס ל־אנגליה, לפגישות חשאיות, והשבוע, משנודע מותו של **הו צ׳י מין,** סיפר ביג׳י כי אחת מתוכניותיו היתה להציע להו את תיווכו בסיכסוך בין צפון ויאט־נאם וארצות הברית. ומה היה הקשר בין שני המנהיגים? ב־1946 פגש בן־גוריון את הו הגולה בפאריס, עת שהו באותו בית־מלון. התרשמותו של ביג׳י מהו צ׳י מין: „הוא עשה עלי רושם של אדם נבון מאד. סיפרתי לו אז כי אני מקווה להקים ממשלה יהודית בישראל בעוד שנתיים־שלוש.״

המיקרה המוזר של האדם השלישי

מתברר שחותם של איש ביטחון נשאר גם שנים אחרי שאותו איש חדל לעסוק במיקצוע והפך לאדם מן הישוב. איך התברר? מהמיקרה שקרה ל**אדם השלישי,** זה שהיה מעורב בפרשה ביטחונית מפורסמת ועד היום אסור להזכיר את שמו. לאדם השלישי יש חנות גדולה בתל־אביב. באחד מימי השבוע הוא עמד בפתח חנותו. לפתע נעצרה מכונית דודג׳ לידו, ומתוכה יצאה **סוזי אבן,** אשתו של שר־החוץ **אבא אבן.** אשת השר הסתכלה באדם השלישי ונכנסה לבניין משרדים סמוך. אחרי שעתיים יצאה משם בחברת זוג אנשים וראתה שוב את האדם השלישי. היא ניגשה אליו ושאלה: „תגיד, אתה שומר פה?״ „לא!״ השיב ה־גבר הקשוח. „אתה בטוח?״ „כן, אני בטוח!״ „אז מה מעשיך פה במשך שעתיים?״ „אני עומד בפתח החנות שלי,״ השיב האדם ה־שלישי. „בחייך, אל תצחיק...״ ענתה סוזי בחיוך סרקסטי ונסה. ● הגן של בית סוקולוב היה השבוע מקום מיפגש לעיתונאים, שופטים, דוברים ממשלתיים ואישי־ציבור — כולם אורחיו של **חיים בלצן,** עורך סוכנות עתי״ם, שערך שם את חגיגת הבר־מיצווה של בנו **אביקם.** באותו מעמד סיפר הפירסומאי **אליהו טל** כיצד נולד מיבצע ספר לחייל: „יום אחד סיפר לי קצין החינוך הראשי של צה״ל שיש להם קושי עצום למצוא מספיק חומר קריאה לחיילים בחזית. ספרים נגמרים במהירות. למחרת כבר ידעתי מה צריך לעשות; פניתי ל**ישעיהו פרדר** (יו״ר מועצת המנהלים של בנק לאומי לישראל) והצעתי לו לרתום את כל סניפי הבנק ברחבי הארץ למיבצע איסוף ספרים לחיילים.״ תוך שבועיים נאספו 40 אלף ספרים — כמות שהוועד למען החייל אוסף במשך שנה שלמה. ● אורח אחר, דובר ה־משטרה ניצב־מישנה **יעקב נש,** נזכר ב־הפתעה פחות נעימה: הוא החנה את מכוניתו בבני־ברק ובשובו — מצא שאיננה. „אבל ה־משטרה בסדר,״ אמר, „המכונית נמצאה למחרת — דווקא על־ידי שוטר.״

הנסיכה פאולה (מרכז) וידידתה ליד כנסיית סן־פייטרו

המחצאית? לא — השרוול!

פסוקי השנה

תגובותיהם של אישים שונים, לקוחות מתוך גליונות תשכ״ט:

תשרי

● **העיתונאי שלום רוזנפלד:** „איזה מצב, איזה מצב — אפילו הגשם שלנו — יורה.״

● **הסופר עמוס קינן:** „אנו חיים בתקופת הנמשל הצבאי.״

חשוון

● **שר־העבודה יוסף אלמוגי, בראיון עיתונאי:** „כשעובר שבוע בלי שהספקתי לקרוא ספר — אני ממש סובל!״

● **גנרל מוסטאפה אל־חנאוי, מפקד חיל־האוויר המצרי:** „איננו צריכים לחשוש ממטוסי הפאנטום שיקבלו הישראלים. בסופו של דבר, לא המטוס אלא הטייס קובע.״

כיסלו

● **מפכ״ל המשטרה פינחס קופל:** „עבודת השוטר שכרה בצידה — אבל יותר מדי בצידה.״

● **פינחס לבון, על נאומו של משה דיין בבאר־שבע על בעיית השטחים המוחזקים:** „היה זה נסיון הברחה של מעשה פוליטי קובע, בחשכת הלילה של באר־שבע.״

טבת

● **הפיזמונאי חיים חפר, על שר־הביטחון משה דיין:** „נער השעשועים של הגדה המערבית.״

● **שבועון החדשות הצרפתי „ל׳אקספרס״:** „מלחמת ששת־הימים מעולם לא היתה. זוהי מלחמה שהתחילה ב־5 ביוני ונמשכת מזה שנה וחצי.״

● **האמרגן מרקו תורג׳מן:** „כדאי לכם לבקר בחוצלארץ — זה מקום נהדר.״

שבט

● **המזכיר הכללי של מפלגת העבודה, פינחס ספיר:** „אני מבולבל מדיעותיו של משה דיין. קשה להתחכח עם דיין. לפעמים אין עם מי להתווכח.״

● **ח״כ מפ״ם מאיר יערי:** „אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו את הלוכסוס הזה, של הפרדת הדת מן המדינה, בימים אלה.״

● **שר־הצבאות הצרפתי פיאר מסמר:** „לפני מלחמת ששת־הימים היתה ישראל מדינה יציבה, בעלת גבולות גרועים. עכשיו היא מדינה שבירה, בעלת גבולות חזקים.״

אדר

● **ח״כ מע״י משה ארם:** „השאיפה למדינה פלסטינית היא הציונות של ערביי ארץ־ישראל.״

● **ח״כ חרות יוחנן באדר:** „הכל תלוי בשר אחד בממשלה שלנו: השר עבד־אל־נאצר.״

● **השחקן־במאי־סופר פיטר יוסטינוב על שתי ה־מעצמות:** „אין הן מסוגלות מבחינת ציודן המוסרי להוביל לשום מקום — אלא לחלל החיצון או למלחמה הדדית.״

● **ההומוריסט אפרים קישון:** „בן שישים לעצה, בן שבעים לחופה, בן שמונים לגבורות ובן תשעים לראשות־הממשלה.״

● **ראשהממשלה גולדה מאיר:** „אני אדם מצומצם וצר־אופק.״

ניסן

● **שר החינוך והתרבות זלמן ארן:** „המורים הכירו במדינה ובמוסדותיה, פרס למשרד החינוך!״

● **סופר „לה מונד״ רובר אסקארפי,** מפי אישיות פוליטית במרחב: „אם האמריקאים והסובייטים ימצאו במשותף פיתרון לבעיית המיזרח־התיכון, הרי שאין כל מניעה שישראל והערבים לא יישבו יחד כדי לפתור את בעיית ויאט־נאם.״

● **הפיזמונאי חיים חפר על הרוסים:** „הם יהרסו את האנושות — העיקר שיהיה שלום.״

אייר

● **הרמטכ״ל רבאלוף חיים בר־לב:** „במקום הפסקת־אש יש לנו אש וקצת הפסקות.״

● **לייבלה ווייספיש, מראשי נטורי־קרתא, על ה־הבדל בין הציונות והנצרות:** „הנצרות עשתה ביזנס עם יהודי אחד. הציונות עושה ביזנס עם מיליוני יהודים.״

● **הקולנוען ישעיהו („שייקה״) קולר:** „ישראל מגישה לערבים יד לשלום, אלא שביד היא מחזיקה עוזי.״

סיוון

● **ח״כ משה אונא לח״כ יוחנן באדר:** „לא נאה לנהוג כמו מוקיון.״

● **ח״כ באדר לח״כ אונא:** „אם יש כאן מוקיון — זה אתה!״

● **שר־הביטחון משה דיין:** „אני מתייחס לנהג שלי כפי שאני מתייחס לראש־הממשלה.״

תמוז

● **סגן שר־האוצר צבי דינשטיין:** „ישראל היא מדינת האי־אפשרויות הבלתי־מוגבלות.״

אב

● **ראש־הממשלה גולדה מאיר:** „לפי מיטב ידיעתי, כל המקומות בכנסת השביעית תפוסים, אך ייתכן שנותרו עוד כמה מקומות עמידה.״

● **סגן ראש־הממשלה יגאל אלון:** „יש לברר דברים לגופם, ולא לגופותיהם של חברים.״

אלול

● **הבמאי פיטר פריי:** „בישראל ישנה טלוויזיה של המאה ה־18.״

● **ניל ארמסטרונג, האיש הראשון על הירח,** בעיקבות החיכוך על המשך ההקצבות לטיסות־חלל: „ככל שמתקרבים לכדור־הארץ, הוא נעשה קטן יותר.״

מי אתה משה דיין?

יושבי בתי־הקפה קליפורניה וג׳קי הופתעו. ילד צעיר עבר ביניהם וחילק פתקים, עליהם היה מודפס: „נערות יפות מתבקשות לפנות למשה דיין,״ בתוספת כתובת. אחרי חקירה התברר כי חברת התמרוקים הלנה רובינשטיין מכינה סירטון פירסומת קצר, ו־דרושות לה נערות יפות. אך מה לשר ה־ביטחון בכל העסק הזה? שום קשר. הכוונה היתה כמובן למנהל הפירסום של החברה, ששמו: **משה דיין.** ● לרגע חששו מן הגרוע ביותר. משמר הוותיקן מדד בעין של אינקוויזיטור את אורכן הקצר של שתי שמלות הקיץ, שאחת מהן, נוסף לכל הצרות, היתה בלי שרוולים. כתוצאה מהבדיקה, נאסרה על לובשות השמלות הכניסה לכנסיית סן־פייטרו. אך הצרה היתה שהשמלות היו שייכות לנסיכה **פאולה** ולידידתה. כמעט התחוללה שערורייה. מנעו אותה נציגי ה־ותיקן שמיהרו להסביר שהכניסה נאסרה דווקא בגלל שמלתה של הידידה — שהיתה ללא שרוולים. כך ניצל כבודה של הנסיכה הבלגית. ● סוף־סוף התברר האמת על ביקורם בארץ של **חיים טופול** ו**דני קיי.** השניים באו כדי להחתים את חברי להקת הגשש ה־חיוור, **גברי, פולי ושייקה,** על חוזה השתתפות בסרט האיש מלמנשה שיוסרט ב־קולומביה. טופול משחק בסרט את סאנשו פאנשו ואילו דני קיי יהיה דון קישוט. ● סרט אחר הוא הסרט בלומפילד, שהסרטתו עומדת להתחיל בשבועות הקרובים. הסרט מספר על שחקן כדורגל מזדקן שלא יכול כבר לשחק. את תפקיד הכדורגלן ימלא **ריצ׳ארד האריס** ואילו התפקיד הנשי ה־ראשי בסרט ניתן לשחקנית האוסטרית **רומי שניידר.** ● בתוכנית הרדיו לטעמי, אירחו את **אורי זוהר.** אורי ביקש לשמוע, בין השאר, שיר של הזמרת **רבקה זוהר.** לפני השמעת השיר סיפר אורי למאזינים כי הוא מאוהב ברבקה, אך היא עומדת להתחתן בקרוב. מיום שידור התוכנית החלו להגיע עשרות מכתבי ברכה לרבקה הנבוכה. כי האמת היא שרבקה כלל לא עומדת להתחתן בקרוב והיא אפילו הפסיקה לצאת עם החבר האחרון שלה.

קולנוע

במאים
בין שני עולמות

גורלו של הבמאי רומן פולנסקי הוא אכזרי לא רק בגלל הרצח האכזרי של אש־תו, אלא משום שהוא עזב עולם אחד, כדי להגיע אל העולם החופשי, ועכשיו הוא החליט לעזוב את העולם החופשי הזה, ולאיזה עולם הוא יילך?

בראיון שנתן לעיתונאי, לאחר הרצח ה־נורא של אשתו שרון טייט, ולאחר ש־הודיע על החלטתו לעזוב את הוליווד, הוא מנתח חריפות את החברה האמריקאית.

ראשים ערופים. „באמריקה,״ הוא אומר, „אתה יכול להראות בטלוויזיה וב־קולנוע אנשים נהרגים ונשרפים — אבל אתה לא יכול להראות משהו ללא בגדים. זה הרי מסולף, לא? האלימות מחליפה כאן במידה מסויימת את כל התשוקות וה־חשקים האמריקאיים, שהשרידים של ה־פוריטניזם לא מאפשרים להם להתבטא.

„זה הכל עניין של הרגלים. יש המון חברות באמריקה הנלחמות למען הלבשת קופים בבגני החיות. במשך מאות שנים ניתצו את אברי־המין של הפסלים במוזיאו־נים, או כיסו אותם. רק לפני מאה שנה צדו מכשפות. אסור להראות עירום על המסך. מותר לצעוק ברחוב, בקול רם, כמה שאתה רוצה, את המילה אבר־מין, אבל אם תגיד את המילה המפורשת, אתה בצרות. אף אחד לא חושב שמלחמה זה פחות מוסרי ממין. ולכן כל הערכים של החברה

פולנסקי ושרון
כמו חיה בג׳ונגל

הזאת מסולפים. גבר בערב בלי עניבה — זה רע. כולם מסכימים. צריך לענוב עני־בות, ולדברים אחרים לא שמים לב.״

כולנו חיים בג׳ונגל. ממשיך פולנ־סקי: „לאדם מבחוץ הכל ייראה כאן מיפ־לצתי, מעוות. נמכרים ספרים שמלמדים את תורת האלימות, האונס והרצח, פורנו־גרפיה מהסוג הגרוע ביותר. אבל בקולנוע אסור להראות פחות מזה, כי בקולנוע ה־אדם לא לבדו. אשתו יושבת מימין, מישהו אחר משמאל. הצביעות לא נותנת לאדם ליהנות מדברים גלויים, וכל מה שהוא מק־בל במיסתרים מתפרץ אחר־כך החוצה.

„ובעיקר באלימות. יש רושם שקודם היה איזה סוג של אלימות ואכזריות שחורה ומאיימת. היום — שום דבר. היום יש תר־בות גלוייה ומפותחת של האלימות. וזה מאפשר לבצע את כל הרצחים ההמוניים והאלימות ההמונית המתבצעת בכל מקום, ולא צריך לחפש את זה הרבה. זה נורא. זה בכל מקום. צריך רק לפתוח את ה־עיתון, כדי להיות חולה. אנשים הורגים האחד את השני. מלחמה, שכירי החרב ב־אפריקה — אלוהים, קשה ממש להאמין.

„אבל אני רציונאלי, ואני יודע, כמו ה־חיה בג׳ונגל, שצריך לחיות, ושהחיים ש־לנו זה הג׳ונגל שלנו.״

סרטים
הענק האמריקאי

מיסטר חופש (תכלת, תל־אביב; צרפת) אמריקה מופיעה בצורת ענק אמריקאי, מת־אגרף ג׳יימס־בונדי מציורי הקומיקס. **רוסיה**

שמלות חורף ב־1/4 מחיר?

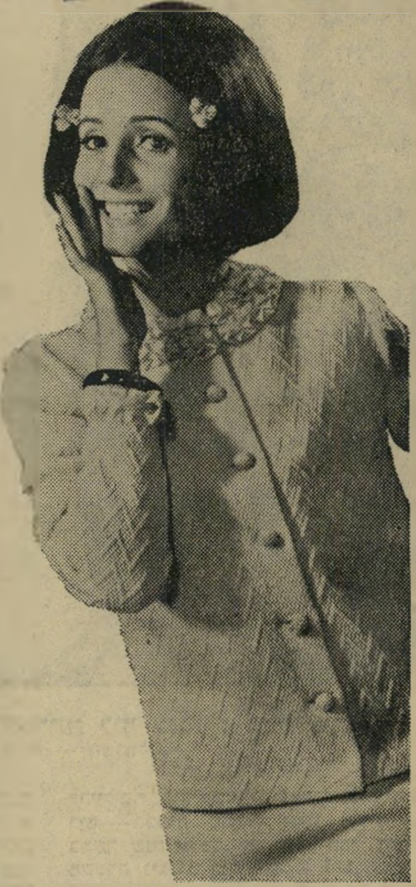

עם מכונת הסריגה האוטומטית החדשה
אמפיסל 8 דה לוקס
- סריגה, אריגה ותחדה -
הכל אוטומטי!
והכל במחיר הצמר בלבד!

כל כך קל - אפילו ילדה בת 10 יכולה לסרוג ב״אמפיסל״.

דאגי כבר עכשיו להלבשת משפחתך בחורף!

חליפה זו (חולצה+חצאית) נסרגה ב־5 שעות ובמחיר של 32.50 ל״י, שהוא רק מחיר הצמר אצל ״אמפיסל״.

מתנה נפלאה לראש השנה!
כעת בעלך יכול להרשות לעצמו לקנות לך את המתנה שכה חלמת עליה. כל אשר דרוש לו הוא תשלום
של 50 ל״י במזומן
את רוכשת את מכונת הסריגה החדשה ״אמפיסל״, מודל 1970 היתרה בתשלומים נוחים של 45 ל״י לחודש ללא רבית. ספרי לבעלך עוד היום על הצעה בלע־דית זו.

רק 50 ל״י במזומן!

הדרכה חנם!
לשרותך באזור מגוריך מדריכה מוסמכת של ״אמפיסל״ הנותנת שעורי הדרכה חנם.

אמפיסל (ישראל) בע״מ, רחוב המלך ג׳ורג׳ 62 תל אביב, טלפון 235142
להשיג בכל סוכנויות BROTHER ו״אמפיסל״

שנה טובה

אל חיק הטבע - לפיקניק
מהו שיא הכיף בפיקניק? הכנת האוכל, כמובן! כאן הוא ה„אשף״...
זהו תפקיד המושך כל גבר... העמידי לרשותו מכשירי „פזגז״ הניידים ותתפעלי ממעדני המלכים שהוא מכין... בתיאבון!
לרשותכם: כירת שדה... גריל שדה... מנורת שדה... דגמים שונים — כולם משוכללים... נוחים בשמוש וחסכוניים ביותר... שעות הפעלה מרובות...

על (PAZGAS) פזגז יכולים לסמוך!

מתגלה בדמותו של מוז'יק־מן, אדם דמוי כדור אדום, ממולא היטב. סין מתערבת בויכוחים ביניהם בצורת דרקון צהוב עם זנב אינסופי, וצרפת, שבתוכה נערכת ה־היאבקות בין הגדולים הללו, מגולמת על־ידי בלון נפוח היורד מן התקרה.

זהו עיקר ההומור שבסרט. הומור של סמלים, בתלבושות, בדמויות וכצבעים.

מיסטר פרידום, האמריקאי העליון, שבא להציל את צרפת מהאדומים והשחורים, ממצה את האופי האמריקאי, הפוליטיקה ה־אמריקאית ודרך־החיים האמריקאית. הוא מפיל כמה יפנים קטנים בטיול מול מגדל אייפל; דוחף הצידה כל מי שניקרה בדרכו; מכריח ברוב חוכמתו את החדרנית של ה־מלון להתפשט, לאכול עירומה את הביצה המורעלת שנועדה לו, ולנפוח את נשמתה.

מין מזעזע. כל זה טוב ויפה ונכון,

„מיסטר חופש"
בובה או אדם?

אבל אין זו פארודיה על אמריקה, ובוודאי שלא סאטירה. זהו פשוט סיכום התכונות האמריקאיות בצורה די מדוייקת, מבלי ש־הדברים יגיעו עד לאבסורד.

יש הרבה השתוללויות, תמונות די מזע־זעות של מין וסאדיזם, מישחק מצויין של דלפין סרז', פרצוף מטופש להחריד של ה־אמריקאי, מיסטר פרידום, ואפילו מספר הברקות: „תאכל את ארוחת הבוקר שלך," מנסה דלפין סרז' לפתות את מיסטר פרי־דום (ארוחת־הבוקר היא צלחת־ענק של קורנפלייקס אמריקאי), „הנה, כפית אחת בשביל הדמוקרטיה האמריקאית," והיא מ־מלאת לו את הפה בדייסה המבחילה, „כפית אחת בשביל קידום העמים המתפת־חים, כפית אחת בשביל החופש," והוא אוכל, ומתמלא כוח, ויוצא להרוס את ה־עולם, ואחרי שהוא הורס אותו — הוא פצוע, ורואים שיד עשוייה קפיצים וברזל נפלה ממנו, והיא נסרחת אחריו כמו חלק מבובה ממוכנת. ויש עוד, אבל בדרך כלל נראה שהבמאי־התסריטאי־צייר־התפאורות ויליאם קליין הרבה יותר חריף בשטח ה־ויזואלי מאשר בשטח הרעיוני.

העיקר הכמות

תחנת זברה אינה עונה (צפון, תל־אביב; ארצות־הברית) הפרינציפ זה שיהיה הרבה. הרבה מכל דבר. הרבה מסך, ועל המסך הרבה חיילים והרבה מוסיקה. ורואים הרבה פעמים את הצוללת נכנסת לתוך ה־מים ויוצאת מהם, וההרבה חיילים מסתכ־לים הרבה זמן על הרבה רדארים שעושים הרבה סימנים, והקהל יושב מתוח ומרותק מעוצם הכמויות הללו.

רוק האדסון, שעדיין לא למד לשחק, עובד בתור רב־חובל, והוא מוביל את ה־צוללת שלו לקוטב, כדי להציל את אנשי תחנת זברה שאינה עונה, ואיש ביטחון סודי נוסע יחד איתו כדי להציל מאותה תחנה משהו סודי.

בשביל העלילה לא היה צורך באליסטייר מקלין — כל ילד יכול היה לכתוב אותה. במאי לא מרגישים בכלל שיש כאן. יש הרבה קרבות, כי יש הרבה חיילים, והרבה חיילים הולכים בהרבה שלג, והרבה צילו־מים (יפים מאוד) של שמים וים ומטו־סים, וזה הכל. אבל נראה שהחישוב של כמות במקום איכות היה נכון, משום שב־קולנוע צפון יש הרבה הרבה קהל.

שנה מתוקה מאחלת עלית

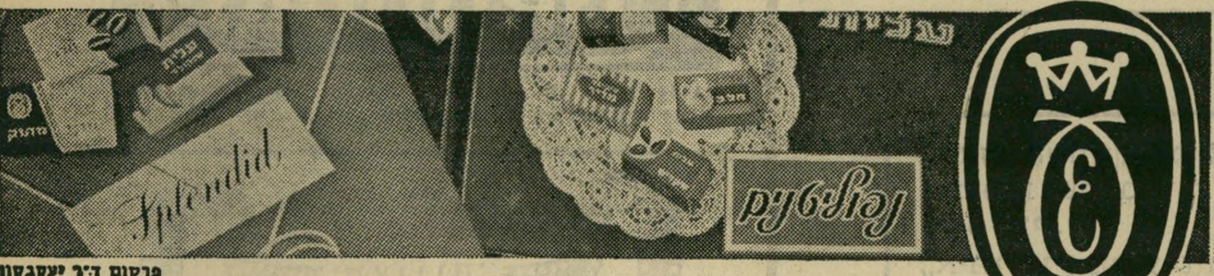

פרסום ד"ר יעקבסון

עֹל הנשים

אשה יפה — לעולם איננה טיפשה;
יש בה מיטב החכמה שמבקש
הגבר באשה — יפה היא.
(מאדאם דה סטאל)

נסי את גרבוני „מרסי" בסריגת „קריסטלין" החדשה. הם נראים נהדר!

Merci עֹל כל הנשים
גרבי

תיאטרון ג'אז

עם להקת המחול ג'אז

„בלו נוטס"

בהשתתפות הרקדנים **יעקב סלר־מון, ברוריה בת־אל, וולי גבלר, שמעון לוי.** אמנים אור־חים: הזמר **ציון יקר,** הגיטריסט **אברהם פרלמוטר.**

תזמורת ג'אז בלו כוריאוגרפיה ובימוי **שמעון לוי.**

פרטים במודעות.

ועתה שכלול נוסף:
מערכת התראה אלקטרונית
לשמירה על אריכות חיי המקלט

בכל דגמי T.V. METZ החדשים מערכת אזעקה אלקטרונית לגילוי פגמים והפרעות במערכת הטלוויזיה או ברשת החשמל, עוד לפני שיפגעו בפעולתו התקינה של המקלט ובקליטת השידורים. צפצופה של מערכת האזעקה מתריע בעוד מועד על התקלה, ובכך מאפשר שמירה על תקינות המקלט ואריכות חייו.

דרוש הדגמה ותיווכח כי

באיכות, בשירות, בקליטה ובקול טלוויזיה Metz מעל לכל

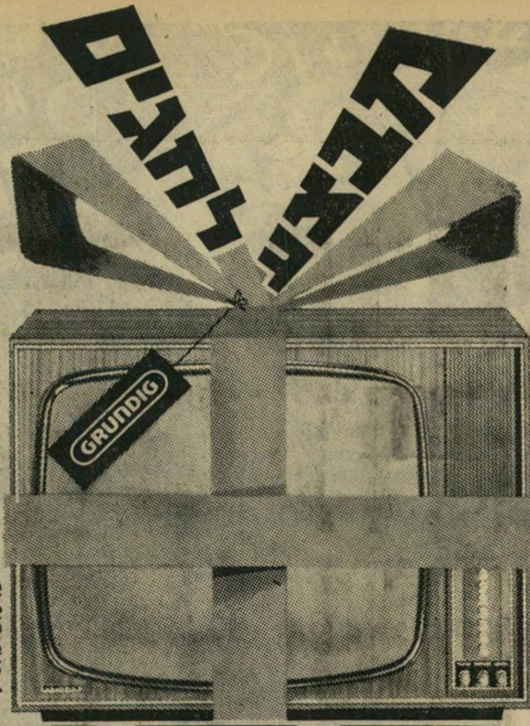

180 ל"י
והטלויזיה בביתך
(היתרה בתשלומים נוחים עד 24 חודש)

לקראת החגים ולרגל הכנסת הדגם החדש החליטה חברת גרונדיג לאפשר לקהל הרחב לרכוש את מקלטיה בתנאים נוחים. -.180 ל"י והיתרה בתשלומים נוחים עד 24 חודש.

תל־אביב: „רב־טון" — רח' אלנבי 79; „אחים מצא ושות'" — דרך פ"ת 17; **ירושלים:** „שיר" — רח' יפו 115; „אלקן" — בן־יהודה 36; **חיפה:** „אהוד את יונס" — רח' יונה 14; „זילברשטיין — רח' הנביאים 25; **רחובות:** „סינטרה" — רח' הרצל 94; **נתניה:** „רון־בה" — רח' גורדון 1; **חולון:** „רדיו אלי" — רח' סוקולוב 28; **באר־שבע:** „סיטכון" — רח' הפלמח 79; **אשדוד:** „אשקור־ירדני" — מרכז מסחרי א' 41; **ראשון לציון:** „אחים זיכל — הרצל 34; **כפר סבא:** „רדיו־רון" — רח' וייצמן 35; **נס ציונה:** „שיכטוביץ".

הכנסו עוד היום לאחת מחנויות החשמל המובחרות ותקבלו פרטים נוספים על מבצע מיוחד זה.

GRUNDIG

סוכנות גרונדיג בישראל: תל־אביב, נחלת בנימין 70. טלפון 54666
שרות גרונדיג: תל־אביב, רחוב נחלת בנימין 81. טלפון 612282, 615039

„האם השתתף **רפול** בפשיטת צה"ל בנמל התעופה של ביירות?" נשאל שר־הבטחון **משה דיין.**

„אינני יודע מה עושים קציני צה"ל..." השיב.

תאורה המפורט של פשיטת התגמול בנמל התעופה של ביירות היא רק אחת מפשיטות התגמול שלאחר מלחמת ששת הימים, שתיאורן מופיע ב

פשיטות התגמול

ספרו החדש והסנסציוני של אריה אבנרי

הוצאת ספרית „מדים", ת.ד. 9090 תל־אביב.

25% הנחה למוסדות וארגונים שיזמינו במרוכז בחודש הראשון להופעה.

הפצה ראשית: „מרגליות" מלצ'ט 38 טל' 241224 תל־אביב.

פורום II פילם
מציגים:

סרטו של וולט דיסני ששבר את שיאי הקופה בעולם כולו!

סאטירה למבוגרים
מחזמר לנוער
הרפתקאות לילדים
בצבעים מרהיבים

הצגת בכורה ארצית
ממוצאי החג 14.9
בעת ובעונה אחת
בבתי הקולנוע
„חן" תל־אביב • „ארמון" חיפה

תמרורים

מצפה לתינוק • הרביעי ב־מספר, אשת השאח של איראן, הקיסרית **פאראח.** בגלל הלידה לא תוכל הקיסרית ללוות את בעלה בביקורות הממלכתי ב־ארצות־הברית בחודש הבא.

ילדה • בטוראנט שבדרום איטליה, אחרי 25 שנות נישואין, **כרמלה סבאסטיו,** את ילדה ה־24. 12 מילדיה מתו; 11 מבין אלה שנותרו בחיים הם בנים.

נחוג • יום־הולדתו ה־46 של מי ש־מכהן משנת 1955 כראש מועצת אור־יהודה, ח״כ **מרדכי בן־פורת.** יליד עיראק, שעלה ב־1945 לארץ ונשלח חזרה בשלי־חות הממשלה ב־1949 לעיראק כדי לארגן את עלייתם הבלתי־ליגלית של יהודי עיראק לארץ, במיסגרת מיבצע עזרא ונחמיה. חזר לארץ ב־1951 ופעל בהקמת מעברות זמ־ניות ליישוב העולים מעיראק באור־יהודה. ב־1955 נבחר לראש המועצה וב־1965 נב־חר לכנסת מטעם רפ״י.

נפטר • ברחובות, בגיל 43, מי ש־היה המנהל הכללי והמדעי של מכון וייצמן, פרופסור **עמוס דה־שליט.** יליד ירו־שלים, שמייד לאחר סיום לימודיו בבית־

דה־שליט (עם אופנהיימר)

הספר התיכון התמסר למדעי הפיסיקה ה־גרעינית, בהם הגיע להישגים בינלאומיים. אחיהם של מנכ״ל משרד התיירות ממי דה־שליט ואדריכלית־הפנים הידועה תמר גולד־רייך.

נפטר • מי שהיה מעמודי־התווך של הישיבות בארץ — הרב **יוסף שלמה כהנמן,** ראש ישי־בת פוניבייז׳. הגיע לארץ לאחר מלחמת העולם השנייה מאי־רופה, שם שיכל את כל בני משפח־תו ואת כל 300 תלמידיו, והחל בו־נה מחדש את חייו. הקים ישיבות וקר־יות לתלמידי־תורה, ועד יומו האחרון עסק בעזרה לתלמי־די ישיבות מוכשרים נצרכים וללומדי תורה בכלל.

כהנמן

נפטר • בוושינגטון, בגיל 71, מי שהיה במשך שנים „מוסד" רב־עוצמה, ש־ראשי המימשל בארצות־הברית רעדו מפניו — העיתונאי **דאריו פירסון.** היה פרשן מדיני מזהיר, שאחוז גבוה של תחזיותיו נתאמת, פירסם טור יומי ב־615 עיתונים אמריקאיים, שנקרא סחרחורת וושינגטונית. ביקר בישראל פעמים אחדות ואף השתתף בסרטים על ישראל, בהם היה המראיין ו־המנחה.

נפטר • בלונדון, בגיל 72, עת היה בביקור עיסקי, מי שהיה המנהל הכללי של חברות הביטות ציון ויהודה, **יעקב שריר,** שבוע אחרי פטירתו של אליהו מר־כוס, המנהל השני באותן חברות. יליד או־קראינה, למד באוניברסיטאות לנינגראד ו־קייב, עלה לארץ ב־1921, ייסד את החבל הימי לישראל והיה חבר הנהלת אורט ה־עולמי.

נפטר • בחיפה, בגיל 84, מי שהיה מראשוני הרופאים היהודיים בארץ, ד״ר **לאון עפרון.** יליד רוסיה עלה לארץ ב־1907 והשתלם ברפואה בביירות. במלחמת העולם הראשונה שירת בצבא התורכי כ־רופא יהודי יחיד, בדרגת סרן. לחיפה הגיע ב־1922 והיה בין מקימי ההסתדרות הרפואית בעיר.

התגלית

הידראפו – התכשיר המיוחד המחדיר לחות לעורך ומזין רקמות פנימיות – יפתיע אותך בהשפעתו הישירה על מראה פניך.

HYDRAPEAU – תחליב הלחות האידיאלי באקלים כשלנו, מגן על עורך מפני יובש, נספג כולו בעור (כפעולת השתיה), חודר עד לרקמת העור התחתונה ביותר... משאיר הרגשת רעננות קרירה על פניך לזמן ארוך. ההידראפו פועל במהירות ובשלמות... תופתעי מתוצאות פעולתו המידיות; עור פניך יהפוך חלק יותר, יפה יותר.

עשי את השמוש בהידראפו לחלק קבוע מיומן, כרחצה ושתיה. לרשותך הידראפו לכל סוג עור.

HYDRAPEAU – תכשיר אנסלם – שם מהימן למוצרי איכות.

לכל מוצרי אנסלם מצורף החודש שי-תכשיר קוסמטי מעולה!

בקבוקון הידראפו מצורף כשי לחגים בגליון את

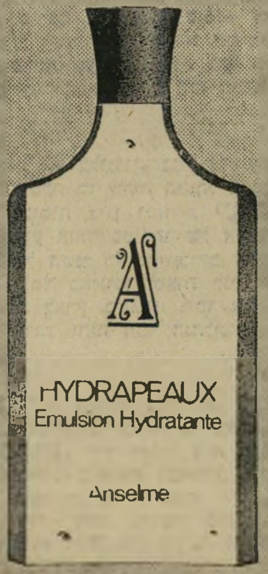

אנסלם

הנסיך והנסיכה

מבקרים אצל

מלך המשקאות

שבוע אחרי שהוכתרו בכתרים של הנסיך והנסיכה של ישראל, ערכו דניאל ירון ודורית רידר ביקור במיפעלי „קוקה־קולה", שתחת חסותה נערכה בחירתם.

היו לביקור זה כל הסממנים המלכותיים: שכן „קוקה־קולה" נקרא מלך המשקאות הקלים בעולם. מדי יום נמכרים מסביב לכדור הארץ 109 מילון בקבוקי „קוקה־קולה".

הנסיך והנסיכה, אשר החברה העניקה להם ולמשפחתם שתיית „קוקה־קולה" חינם למשך כל השנה, הסתובבו במיפעל המודרני. „עד עכשיו ידעתי איך מוציאים את ה,קוקה־קולה' מהבקבוק," הכרזה הוד נסיכותה. „עכשיו אני יודעת גם איך מכניסים אותו לשם."

נסיכת ישראל, דורית רידר, עם כתר ובקבוק קר כקרח, שהוצא למענה מהסרט הנע

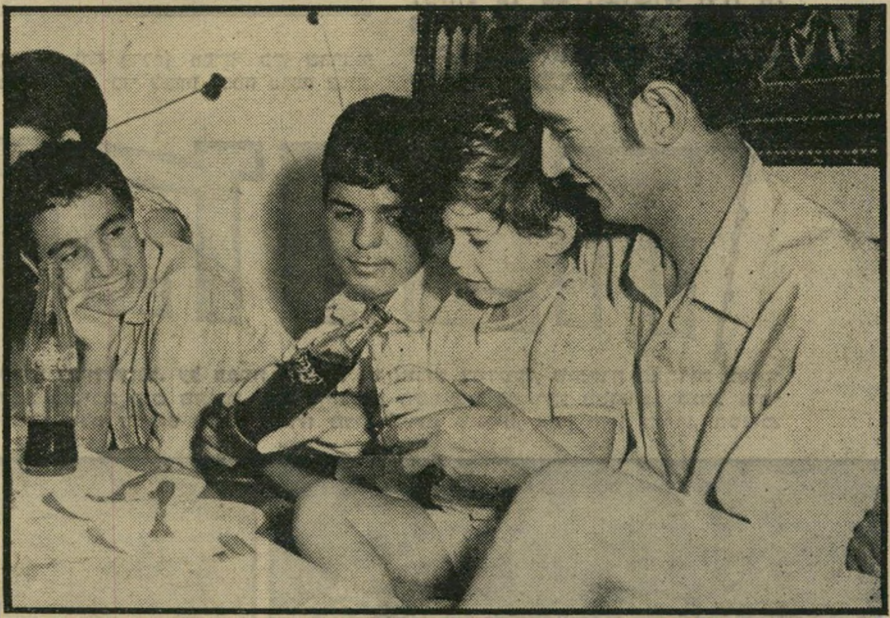

חגיגה בבית־שאן: המשאית האדומה של „קוקה־קולה" הביאה ארגזי משקה לביתו של הנסיך

ראובן וימר, נציג „קוקה קולה" בנשף ההכתרה

הנסיכה מול הבניין החדיש, מוקף הגנים, בו מיוצר המשקה

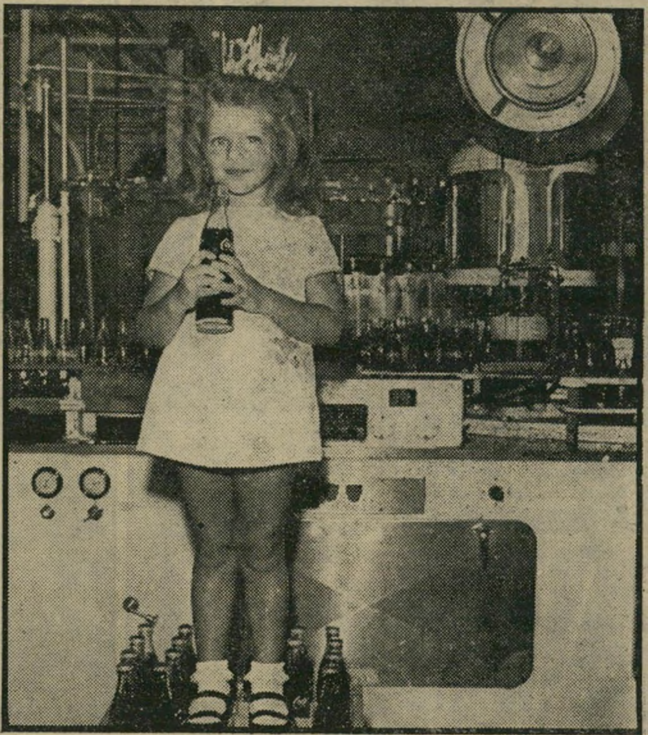

דורית ניצבת על ארגז, על רקע המ־כונה הפולטת את הבקבוקים המלאים

במעמד מרשים נבחרה ב„היכל התרבות" מלכת המים של ישראל לשנת 1969:

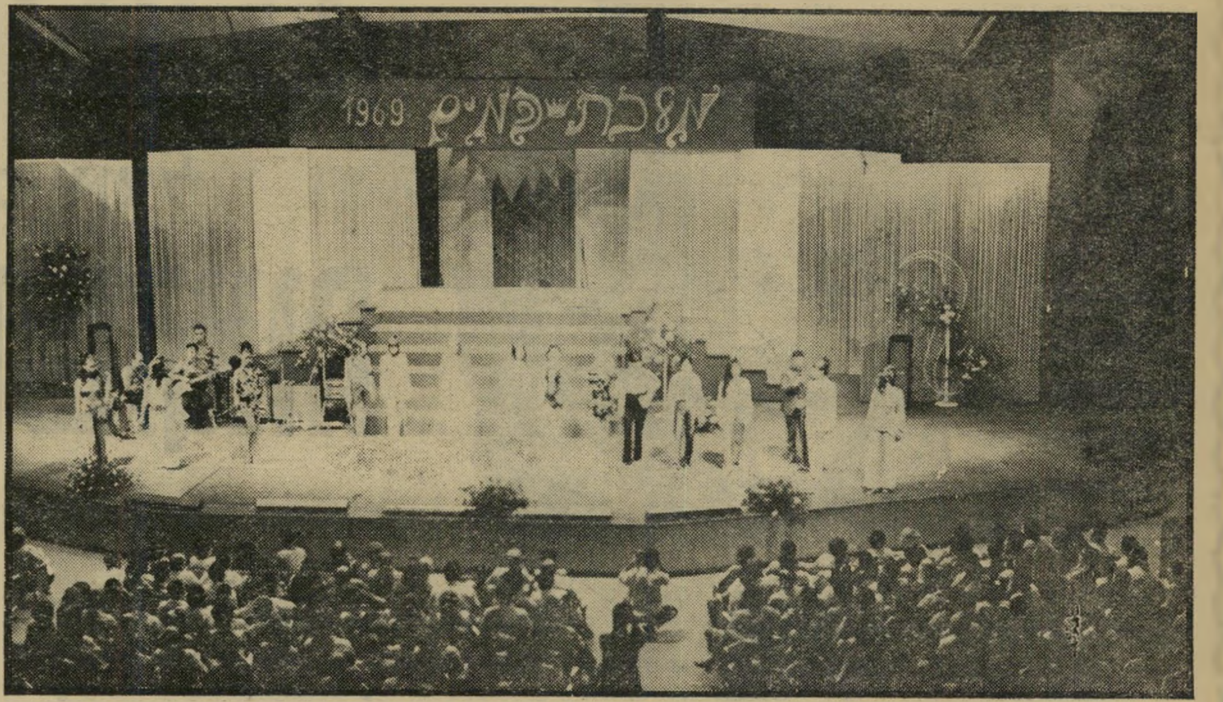

המראה הקסום

מראה כללי של במת היכל התרבות. התפאורה תוכננה על־ידי דני קרונן. הביצוע הוטל על ירח פרלמן מפרחי כץ, שהתפנה מההכנות לפתיחת פסטיבל הפרחים, כדי לשוות לבמה מראה קסום.

האורות ב„היכל התרבות" כבו. זרקורים השליכו אלומות של אור כחלחל על הבמה, ולאיטם נראו 14 נימפות בלבן זוהר. כך נפתחה תחרות מלכת המים 1969.

היה זה ערב מהנה ומלא חוויות לקהל הרב, שעקב אחרי המופע תוך השתתפות ערה לכל שהתרחש על הבמה.

במשך שלוש שעות חזו הצופים במיצעד מסנוור של יפהפיות, אופנה ומיטב אמני ישראל. באותו ערב עצמו נערכו הבחירות להסתדרות. אבל בעוד ששם לא מיהרו המצביעים לקלפיות, הרי שכאן נחפזו כולם להטיל את הפתק לקלפי. כי תחרות זו היא היחידה בה נבחרה המלכה על־ידי הקהל, בבחירות חשאיות.

כאשר סיימה ועדת הקלפי את ספירת הקולות, ושרית דמיר, שחרחורת בת 20 מעכו, הוכרזה ברוב גדול כמלכה, היא נתבקשה לעלות על כס המלכות. היה זה אותו כיסא רם ששימש את המלך ליר בהצגה של „הבימה", ונתרם למעמד זה במיוחד.

שרית המלכה

המיוחד בתחרות של השנה היה — גיל המועמדות. בתנאי־ההשתתפות נאמר, כי התחרות פתוחה בפני צעירות מכל הגילים. כך יכלו לצעוד, זו בצד זו, נערה בת 15 וחיילת בת 20. המלכה סיימה כבר את שירותה הצבאי, ואילו סגניתה לומדת עדיין בבית־הספר. על הבמה הופיעה גם איריס דוידסקו, שנבחרה בתחרות המוקדמת כנסיכת הים התיכון. אבל היא לא השתתפה בתחרות הסופית: מנהל בית־הספר שלה החליט שהיא צעירה מדי, למרות שאביה, עורך־הדין הידוע, הסכים.

השלוש שזכו בכתרים: ציפי לוין, 15, נבחרה כסגנית ראשונה. במרכז: המלכה שרית דמיר. משמאל: הסגנית השנייה נילי שרי. בת ה־19.

הזוהר לפני עלותן לבמה אופרו המועמדות בידי מומחות זוב׳ הלנה רובינשטיין, שבחסותה נערכה התחרות. מר משה ברוך, הכתיר את הסגנית הראשונה.

הקצב אריס סאן, כוכב מבוקש ביותר בישראל, הלהיב את הקהל כשמנו את הקולות. לפניו הופיעו בהצלחה רבה דודו דותן וצמד **שתיים בלילה**.

שרית דמ׳ר, בת עשרים, צברית מעכו

פרס רמלכה מנהל חברת **אולימפיק** בישראל, מר ג׳וני קרן, מעניק למלכה כרטיס טיסה לאירופה באחד ממטוסי החברה.

יוסי בנאי לבוש בחליפת קטיפה שחורה הג׳יש מיבחר משירי ברסאנס, מתוך תוכניתו הפופולרית **אין אהבות שמחות.** לצידו: סטו הכהן ותזמורתו.

המלכה במלוא הדרה: הכתר והשרביט עוצבו בידי אלי ורחל גרא, יוצגו במוזי־און ברקליי בסן־פרנציסקו. הגלימה: ע״י סלון **ביבה** ובגד הים של **אלסטקס.**

שעוברה למחבת ... [illegible]

שעון תת-מימי מר שמשי, נציג חברת טיסו, מעניק למלכה שעון תת־מימי פרס זה הפך מסורת: כל מלכת־מים זוכה בו.

על הראש כאשר הוזמנה המלכה להצטלם ... אולפן, באו דויד ... תיסרוקתה. בנשף ...

מיוצר ע״י ספעלי .הברלון׳

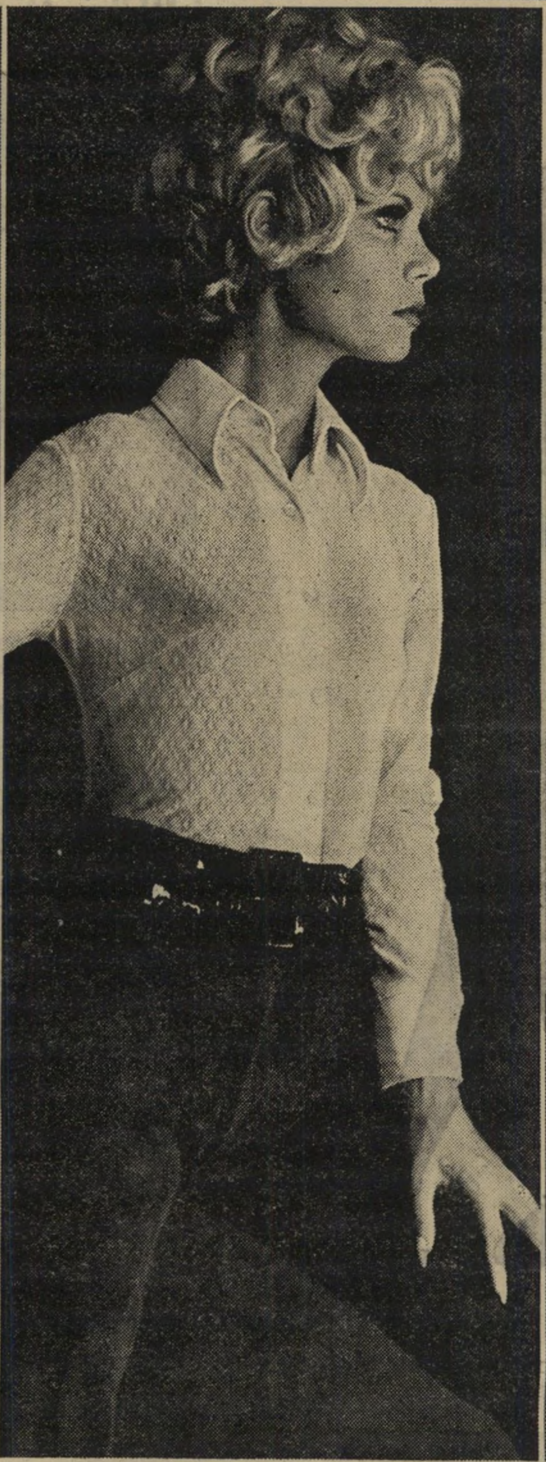

מיוצר ע״י .סוניק׳

מיוצר ע״י .נוטקס׳

נפלאים, אופנתיים, נעימים לגוף, קלים לכביסה וללא גיהוץ – אלו הם בגדי האופנה עשויים חוטי הלנקה תכונותיהם הנפלאות הן אשר עשו את חוטי הלנקה ל״רבי-מכר״. נשים אופנתיות, נשים המעריכות בגד נעים ומחמיא לגופן – מקפידות לקנות בגדים עשויים חוטי הלנקה

הברלון

HEBERLON

Helanca®

חוטי הלנקה מיוצרים בישראל בלעדית על ידי
מפעלי הברלון - ברשותה של חברת הברליין. שוויץ

דוקי·סטודיו אור·צילום איתמר

הדגמים הגיעו בחצות במטוס

מלונדון להיכל התרבות

שקוף וחללי מימין — שרה סיסו במכנסי סאטן בז׳־זהב, יצ׳רת אליסטר קאון (—.95 ל״י) וחולצה פירחונית שקופה (—.75 ל״י). לערב. משמאל חליפת חלל: הדוגמות הלונדוניות החדשות שופעות רעיונות דימיוניים ומשוגעים.

את צוגת־האופנה שנערכה בשבוע שעבר במיסגרת תחרות מלכת המים, בהיכל התרבות בתל־אביב, היתה מן הסתם המעופפת ביותר בישראל: ביום שני היא הגיעה ללוד מלונדון, משם הובאה על־ידי בוטיק ביבה — וכעבור 24 שעות כבר הוצגה בפני הקהל.

מדווחת כתבת **„עולם האשה":**

את יכולה להוציא בלב־שקט את בגדי הסבתא מתוך הנפתלין, ללובשם — ולגלות שאת לבושה בשיא האופנה. המראה האחרון הכובש את לונדון — שהיא עדיין נותנת הטון באופנת אירופה — הוא מראה איזאדורה: שמלות מקסי וחליפות מכנסיים מבדי קרפ הנראים ישנים במתכון. כיתצים ממלאים את אזור החזה, השרוולים והמותניים. בקיצור, כל העובר בקינג׳ס־רוד בלונדון, נזכר בתמונות הרקע מחוץ הסרטים האילמים של צ׳ארלי צ׳אפלין — וזה כולל כמובן נעלי רוקי אנטיקות־מודרניות. תיסרוקות שפעם קראו להן בריקדות סבתא מתנשאות על הראשים המפוארים ביותר. רעמות שיער שגעוניות מכל הסוגים — בהשפעת המחזמר המטורף שיער — גרמו לכל הכושיות בלונדון לחדול ליישר את שערן, והן מסתובבות מסולסלות, פרועות וגאות.

הבדים הפופולאריים באופנת איזאדורה החדשה: קרפ וקטיפה מהוהה, בד המראה־הרטוב, דמוי־העור, וארנל. התחומים בין בגדי בוקר, אחר־הצהריים וערב — נמוגו. הצבעים המקובלים: שחור, לבן, צהוב וחום, עם צירופי הדפסות בצורות שונות, בהתאם לדמיון.

באיפור יצא האיי־לייקר מן האופנה, אך במקומו הפכו ריסים תחתונים, בנוסף לעליונים, לחובה. השפתונים האדומים הפכו גם הם פופולאריים, כשהשפתיים מצויירות בצורת לב — א־לה־איזאדורה.

פרט פופולארי נוסף — הגרביים: טחיגי ומרי קחנט עדיין שולטות בשטח זה, כבעונות הקודמות. השנה הן מציגות גרביים עם חורים, גרבי־רשת מבריקות. מצויירות — בקיצור: הכל הולך היום.

צוענייה ריקי כץ באוברול אדום דמוי בגד צוענייה, מארנל־משי, וריאציה נוספת של שנות ה־30. יצירת הריאט. לערב. —.257 ל״י. כל הדגמים: בוטיק ביבה.

חגור וכל ענת רוזן מדגמנת מכנסיים צהובים מקרפ (—.90 ל״י), יצירת אוזי קלארק, טוניקה עליונה מטריקו עם הזפסה (—.65 ל״י).

שחור ורוסי מימין — ענת רוזן מדגמנת אוברול שחור. (—.250 ל״י). משמאל: ברכה בריש בחולצה בסיגנון רוסי ומכנסיים לבנים.

תדריך

●	לא כדאי לראות
✶	לא חשוב לראות
✶✶	אפשר לראות
✶✶✶	רצוי לראות
✶✶✶✶	חובה לראות

✶ **צעירים במדרון** (אסתר, תל אביב) מדוע בורחים כל מיני נערים ונערות מן הבית ומה קורה להם בעיר הגדולה אליה הם בורחים, ואיך דוחפים אותם לזרועות הפשע והזנות, ואיך הם ניצלים מזה, ומדוע צריך לאהוב את אבא ואמא ולא לברוח מהם, כל זה מוסבר היטב בסרט המיועד למסתפקים במועט.

✶✶ **כסף נוצץ במיורקה** (ארמון דוד, תל אביב) עלילת שוד המשולבת המשו־לבת בהרבה רעיונות קומיים. משעשע.

✶✶ **המדבר המתעורר** (גורדון, תל אביב) חיות הטבע, מעשיהן, חייהן, מחשבותיהן, מלחמותיהן ומזימותיהן כפי שצולמו לפני כמה שנים על ידי צוות צלמים של וולט דיסני.

✶✶✶ **מבוי סתום** (תכלת, תל־אביב); **הצוללת הצהובה** (פאריז, תל־אביב) שתי ההוכחות היחידות המצויות השבוע בתל אביב לכך שהקולנוע הוא בכל זאת אמנות.

✶✶ **המשימה הקשה** (תל אביב, תל־אביב) הרבה מחשבה הושקעה בדיאלוגים על אודות הטוב והרע, ויחסו של האדם המודרני אל ערכים בני אלפי שנים. הרבה כישרון הושקע במשחקם של לי רמיק, ג'יימס קובורן, לילי פלמר ושאר שחקני המשנה, ובכל זאת הסרט אינו סרט, אלא אוסף של שיחות מתובלות בנסיונות לא מוצלחים ביותר להחיותם בעזרת עלילה על רוצח שכיר ואהובתו המקסימה.

✶✶ **שש נפשות מחפשות מחי־בר** (הבימה). לחזרה, בה מדריך במאי שחקנים על בימת תיאטרון, פולשות לפתע שש דמויות תמהוניות, המנסות לשכנע

סגל וגבריאלי ב„חתונת פיגרו"

הצגה חדשה

✶ **חתונת פיגרו** (תיאטרון עירוני, חיפה) **יוסף מילוא** תירגם, עיבד וביים את הקומדיה של **פייר אוגוסטין קארון דה־בומארשה** (שהוצגה לראשונה בשנת 1784), ואף מגלם בה אחד התפקידים המרכזיים. הוא החליט להבליט בהצגתו את הצד הריאליסטי, מבלי להישען על הקומדיה דל־ארטה, על סיגנון הרוקוקו, או עירוב של **בארוק־רוקוקו**. הוא אף החליט, על אף שהענין פיתה אותו — לא להשתמש במוסיקה, ואף לא בפיאות נוכריות או בתלבושות קלאסיות.

עיון קטן במחזה של פייר אוגוסטין קארון (בנו של שען פריסאי, שהוסיף לשמו את תואר האצולה בכסף מלא), מגלה עלילונת שטותית למדי על אחד **פיגרו**, משרתו של רוזן העומד לשאת לאי־שה את **סוזן**, משרתת הרוזנת.

לפי מינהג אותם ימים(?) מעוניין הרוזן לנצל זכות עתיקה, לפיה שוכב בעל האחוזה עם הכלה, בליל כלולותיה הראשון, עוד לפני בעלה החוקי. מובן שפיגרו מנסה לסכל מזימה שפלה זו. עוזרת לו סוזן, המסבכת את הרוזן בעלילת ניאופים, בה משחקת הרוזנת את תפקיד המשרתת.

צרותיו של פיגרו אינן מסתיימות, מאחר וישישה טוענת כי הבטיח לה נשואין בשעה שהלוותה לו כסף. בעת המשפט הנערך למפר הבטחת הנישואין, מתברר לפתע כי הישישה היא אמו של החתן הבוגדן, שנולד כתוצאה מיחסיה עם רופא, לו היא משמשת סוכנת־בית.

גם במחזהו זה, וגם בהספר **מסביליה** שלו, שם בומארשה ללעג את האצילים ומנהגיהם הנלוזים. לא לחינם נאסרו המחזות להצגה על־ידי הצנזורה, והותרו רק לאחר מאבק נימרץ. אלא שכיום לא נותר כמעט

סאכארין מצועצע

דבר מן העוקץ הסאטירי ששיעשע את הצרפתים לפני כ־200 שנה.

מה שעשוי לייחד הצגה על־פי קומדיה שטחית וילדותית כזו הוא המשחק. תענוג לראות שחקנים מעולים משתעשעים בחומר מסוג זה, בבימוי, תפאורות, פיאות, תלבו־שות ומשחק מסוגננים־קלאסיים. אך מילוא ניסר מלכתחילה את הענף עליו יכול היה להיתלות. על בימוי, מישחק ועטיפה מסוג־ננים הוא ויתר מראש. מה נותר להפגין? מעט מאד.

צוות השחקנים בינוני, ובראשם מילוא עצמו. הופעתו יפה, אצילית, תרבותית וכו' וכו', אך הוא פשוט איננו מתאים — בחוסר הטמפרמנט המופגן שלו — לגלם דמות של רוזן, המנסה לשכב בכל מחיר עם אשת משרתו. לא מורגש כי דמו תוסס למראה שימלת אשה.

[illegible]

יכולתו לצאת בשלום מן המרקחת הדלילה, אם כי מידה נוספת של פילפל ועורמה תככנית לא היתה מזיקה לו.

מרים גבריאלי כסוזן המשרתת מתעל־מת מן העסיסיות המשוחקקת והטמפרא־מנט אותם הפגינה, לא במקום, ב**מרי מרי** של הקאמרי. פה זה היה יכול להוסיף משהו. **רות סגל**, כאשת הרוזן המחליטה ללמדו לקח, עושה מאמצים רציניים להשתלב באווירה הקלילה. תפקידו של **עזריאל אשרוב** הוא כפוי־טובה: מגוחך ומצער לראותו בלבוש אשה.

ורה יערי לא שיכנעה כסוכנת־בית המו־כנה לתבוע את פיגרו למשפט, כדי שיקיים את הבטחתו לשאתה לאשה, ועוד יותר כאחת שאינה אלא אמו. מבחינה זו היא אף צעירה מדי.

דוקטור ברטולו של **נתן מייזלר** היה רציני וכבד מדי. **נסים זוהר** כשופט מגמגם, גימגם. וגם זאת בהפרזה גדולה מדי. **אילן דר** העמיד פנים של גנן שיכור, ו**אסתר אשר** כבתו, קדה קידות חסופות מדי. כמעט גונב לכולם את ההצגה השחקן הצעיר **יוסף פולק** (אחד הזקנים מדודה ליזה) כבזיליו, מורה למוסיקה המנסה אף הוא להנות מן הספק ולתפוס לו שמלה. אך אם יחזור פחות על ה„**אינני צודק**" שלו, יצא נשכר, ישעשע באותה מידה, ודמותו של התככן הדבילי לא תיפגם.

התפאורה של **אריה נבון** והתלבושות של **ערה לב** צבעוניות ומצועצעות. תריסי המחצלת של נבון לא תמיד תכליתיים, והדבר בלט למשל בסצינה בה מסתירה הרוזנת את שלישו של בעלה במקום הא־מור לסמל מלתחה, או ארון, החלפת התפ־אורה והכנסת אביזרים לבמה על ידי פוע־לים לבושים בסגנון ההצגה, הייתה בתחילה אינטגראלית־אורגאנית, אך לאחר כמה דקות הפעלם מכד מילוא, ללא כל הגיון.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • בית־דפוס משה שהם בע"מ, תל־אביב, רח' פין 6 • גלופות: צינקוגרפיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא־לאור: העולם הזה בע"מ.

תדריך

את הלהקה לממש על הבמה את חייהם האומללים. זוהי קומידראמה שחיבר בשנת 1921 האיטלקי, זוכה פרס־נובל **לואיג׳י פירנדלו,** שאולי בגלל הבחילה שהתיאטרון עורר בו התלבט, כיוצר, אם לתת חיים לשש הנפשות שסיפורן העיק עליו.

את השקפתו הפילוסופית הטראגית של פירנדלו, המשתקפת בכלל מחזותיו וב**שש נפשות** בפרט מסוגל מרצה בינוני יעיל באוניברסיטה־עממית להרביץ בזמן קצר למדי. **יוסי יזרעאלי,** שעיבד וביים את

אשרוב ופרידלנד ב„שש נפשות"

המחזה, הבחין בכך מיד. זאת ניתן להסיק מהצגתו. היצירה זכתה לטיפול חיצוני מסנוור ושטוח. במקום להתרכז בדמויות הבמאי, שחקניו הראשיים ומספר עוזרים, הציף יזרעאלי את הבמה בערב־רב של שחקנים.

כשמופיעות לפתע שש הנפשות, כמעט ולא ניתן לעמוד על משמעותן, והרי מדובר בשחקנים המגלמים נפשות שסופר סירב לכתוב את הטרגדיה שלהן.

זהו סיפור למשרתות, אודות משפחה סובלת: גבר העוזב את אשתו ונפגש, כלקוח, עם בתו החורגת, בבית־בושת, שם הפכה לפרוצה, באמתלה של מכירת מעילים ושמלות. הילדה הקטנה טובעת במיזרקה, והילד מאבד את עצמו לדעת בירייה.

לואיג׳י פירנדלו לא כתב את המחזה הזה בשביל **יהודה אפרוני** (המגלם את הבמאי) **טובה פרדו, ארי קוטאי** או אחרים המגלמים שחקנים. מדוע, אם כן, לקרוא להם בשמם האמיתי על הבמה?. אף פעם לא יצליחו לשכנע אותנו באשליה כי אכן לחזרה המתקיימת כביכול בהבימה, פולשות לפתע נפשות איטלקיות דווקא בעלות שמות איטלקיים המדברות עברית... אם קוטאי משחק את קוטאי השחקן, למה הדביקו לו שפם, שאין לו במציאות, לעומת **גבי עמרני** (כמנהל הבמה) הלבוש ומסונדל כמעט כמו בחיים?

יהודה אפרוני איננו מצליח לגלם דמות של במאי אינטלקואל־חדשן. הוא ניראה לכל היותר כבמאי המביים חאלטורה עם להקת חובבים באיזה מושב. כשמולו ניצב **מישה אשרוב,** המגלם את האב, לא נוצר ביניהם כל עימות: לאשרוב קול גדול חסר ניואנסים. הופעתו חסונה ובריאה, ממש ההיפך ממה שדרוש כדי לגלם אב איטלקי כמעט־זקן — אך בסוח מסכן.

דליה פרידלנד יפה ובולטת. אך חסרת עממיות וארציות של נערה שהפכה לפרוצה, בעל־כורחה.

הסרגדיה של האם כפי שמגלמת אותה **שושנה דואר** התבטאה בזעקה שהיא משמיעה כשהיא מגלה כי האב־הלקוח מבקש לשכב עם בתה (בתו החורגת) הפרוצה.

הטרגדיה של הבן הגדול, בביצועו של **דודו ירדני** היתה (בריש) גרונית וחיוורת על אף בגדיו והרקע הכהים. **חנה הנדלר** כמאדם פצ׳ה, מנהלת בית הבושת, משעשעת.

לשפת הים עם נקה 7

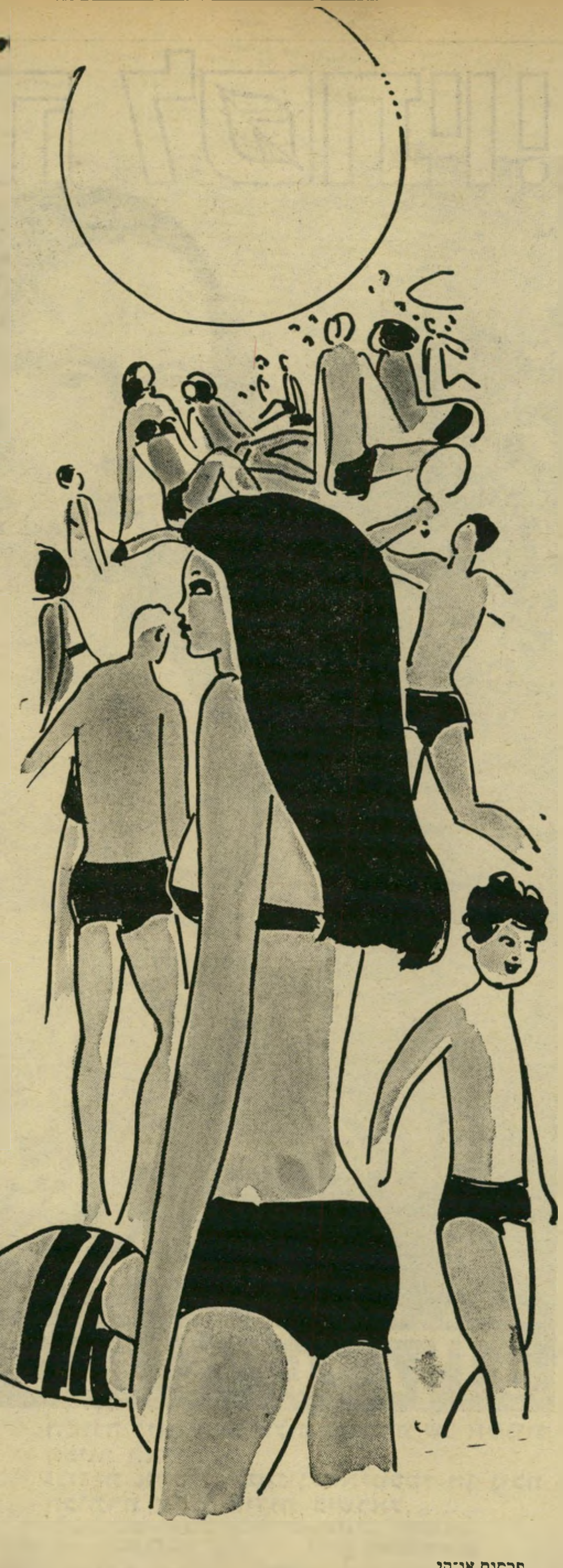

כי אל-סבון „נקה 7"
מקציף אפילו במים מלוחים.
הקצף הנעים של „נקה 7"
מסיר מהעור את כל שיירי
המלח ומותיר אותו רך וחלק
כקטיפה.

לבחירתך „נקה 7"
ורוד — עם בושם צרפתי מירבל
ירוק — עם ריח לבנדר מרענן
כחול — עם בושם Fleur Bleue
ולתינוק — בצבע שנהב.

תוצרת ביח״ר נקה בע״מ
המפיצים: חב׳ נורית בע״מ

פרסום אור־קי

גימנסיה ריאלית

הרשמה לשנת הלימודים תש"ל לכתות בוקר ט׳, י׳, י"א, י"ב

לבורנטים כימיים גרפיקה-שרטוט ציור אופנה פקידות	תיכון מקצועי במגמות רדיו־אלקטרוניקה טלויזיה - תעופה	תיכון עיוני במגמות הומניסטית ריאלית

כולל הכנה לבחינות הבגרות הנערכות על-ידי משרד החינוך
הוראה על-ידי מורים אקדמאיים בעלי נסיון ✱ סטיפנדיות

פרטים, הרשמה, 8־5, 1־9	תל־אביב	חיפה	רמת־גן	בת־ים	חולון	פתח־תקוה	כ"ב
	ברנר 17 מפנת אלנבי 55	שמריהו לוין 30	ביאליק 42	רוטשילד 33 ע״י המצבה	סוקולוב 56	בר־כוכבא 1	חברון 22 מפנת מודיעין 77 ר״ג

בעולם

צפון־ויאטנאם

מותו של הענק

בישראל, הניזונה בעיקר ממקורות־האינ־פורמציה של המערב, ובמיוחד אלו של ארצות־הברית, לא הוכרה העובדה כהלכה. אולם הו־צ׳י־מין, נשיא צפון־ויאטנאם, ש־נפטר בשבוע שעבר בגיל 79, היה אחד מ־ענקי המאה שלנו.

הישיש המצומק, בעל הזקן המדובלל ה־מצחיק, שנראה כאחיו התאום של הטבח הסיני הקלאסי בסרטי הפעולה האמריקאיים, עמד בהצלחה בראש המאבק שסיכל את עוצמתה הצבאית של האדירה במדינות תבל. היתה זו גולת הכותרת של הקריירה של לוחם־השיחרור מספר אחד של המאה — לפחות מבחינת אורכן של המלחמות שניהל, השתרעותן הגיאוגרפית, גיוון סוגי הטקטיקות שלו, והמשימות חסרות־הסיכויים שעליהן גבר.

מסית ותיק. הוא היה כבר מסית מו־כר בדרום־מזרח אסיה כאשר מאו־צה־טונג היה עדיין ספרן אלמוני בפקינג. הוא חי על פניהם של סטאלין, גאנדי ונהרו, המ־שיך במאבקו לאחד את ויאטנאם והשתלט עליה זמן רב לאחר שאו־נו, סיקארנו, בן־גוריון ומנהיגים לאומנים אחרים ירדו מן הזירה.

תוצאות המאבק הממושך: הוא שיחרר את צפון־ויאטנאם משילטון הצרפתים, הש־ליט במקומם שילטון קומוניסטי בראשותו. יורשיו יצליחו, ככל הנראה לעין, לסלק את האמריקאים מדרום־ויאטנאם. אם יש־ליטו גם שם את הקומוניזם, מוקדם עדיין להתנבא.

החכם שבהם. סמלית אולי יותר מ־כל, לגבי אופייה של מלחמת ויאטנאם, היא

תמונת השבוע

זוהי התמונה שהסעירה את אמ־ריקה השמרנית: תמונת הצופה בהריון, בלוויית סיסמת הצופים „היה נכון" — או, ליתר דיוק, בהקשר זה: „היי נכונה". המו־דעה נועדה אומנם להיות הומו־ריסטית, אולם אחד מאירגוני הנשים הגדולים ביותר בארצות־הברית לא הצליח לראות את הח־עוקץ שבבדיחה, הגיש נגד המ־פרסמים תביעת פיצויים בסך של מיליון דולר — על הטלת דופי בתמימות של האמריקאים.

המונה ליזה היא גולת הכותרת של אמנות הציור האיטלקי.
גלידות ארטיק בסגנון האיטלקי הן גולת הכותרת של הגלידות בישראל.
לבחירתכם בטעמים שונים ומגוונים ובאריזות פלסטיות נאות ושימושיות.

טרטופו
פאג׳וגו
מקסיקופה
סואגו

ארטיק

פרסום אדמון בע״מ

סווייפ SWIPE!
מוצר הפלא המנקה הכל: בדים, בגדים, טפטים, ריפוד, רצפות, קירות, כיורים, כיריים, כתמי שומן, זיעה וסתם לכלוך, ואפילו את מנוע המכונית!

הכנס את האושר לביתך

תמורת 10 ל״י בסך־הכל, במיכל שיספיק לחצי שנה לפחות!
להשיג: טלפון 624983, או ת.ד. 29232, תל־אביב.

„פונדק הכרם"
בהנהלת
ברניצקי אליהו
מבחר מאכלים מזרחיים ואירופאיים
ת״א רח׳ רבי מאיר 12
טל. 54203

העובדה כי מותו של הו לא ישנה מאו־מה, לפחות עד סיומה — יהיה יורשו אשר יהיה. סיבה אחת לכך היא שלמעשה פרש הו מניהול פעיל של המדינה מזה זמן רב, השאיר את המלאכה בידי הצעי־ר״ם. היה זה צעד נבון: בניגוד למאו־צה־טונג, דה־גול ובן־גוריון, הצליח הו על־ידי כך שלא לאבד את יוקרתו העצומה, נותר אגדה חיה. דבר זה תרם לגיבוש רגש ה־אחדות בעמו, איפשר להם לעמוד בהצלחה בלחץ ההפצצות הנוראות של האמריקאים, מבלי להישבר.

מנגנונו המאורגן היטב של הו, הפורש את רישתו גם על מדינות אחרות בהצי־האי של הודו סין — כמו דרום־ויאטנאם, קמבודיה

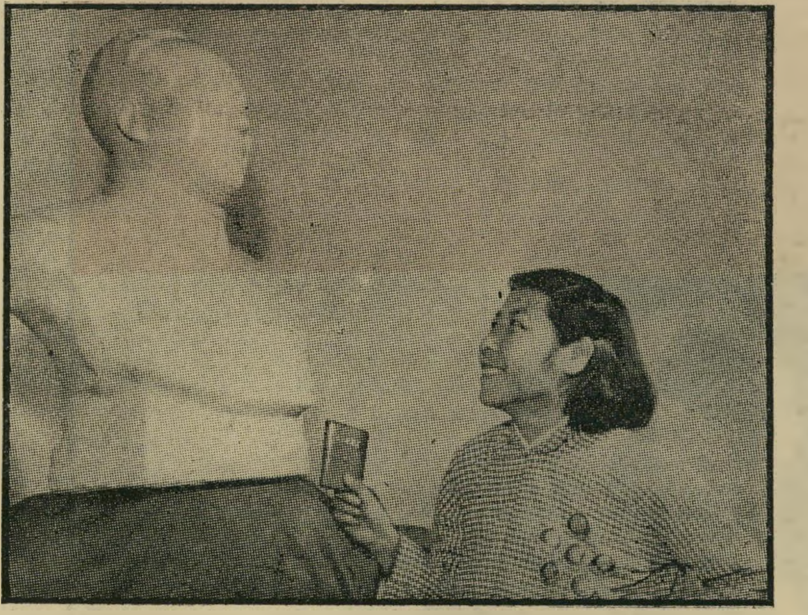

צ׳אנג מודה לפסל החבר מאו
דברי אלוהים חיים

ולאוס — הוכיח עליונות מכרעת בגיבוש המונים לקראת עיתות מצוקה חריפה.

מסיבה זו סביר להניח שכל עוד תימשך המלחמה, תאחד לאומנותם הקנאית את יורשיו של הדוד הו. במערב ידוע כי ישנם ביניהם יונים וניצים בתחום יחסי־חוץ, וכן חילוקי־דיעות חמורים בשאלות־פנים. אולם תהיינה נסיותיהם כאשר תהיי־נה, בראש ובראשונה הם כולם כאחד, לפ־ני הכל, ויאטנאמים נאמנים. וגורם זה יש־אירם מאוחדים — כל עוד הם מאמינים שלארצם נשקפת סכנה.

אשר לעתיד, מנבאים המומחים כי בגלל הסתלקות דמותו המאחדת והמגבשת של הו, יתפוצצו חילוקי דיעות אלו החוצה. לדעתם, תעמוד אז ההיראכיה השלטת ב־האנוי בפני אותם הלחצים הפנימיים המט־רידים כל מישטר קומוניסטי אחר ברחבי העולם.

סין העממית

מאו עוז צור ישועתי

לפני כשנה חשה החברה צ׳אנג קיו צ״ין שמשהו אצלה לא בסדר: ביטנה החלה תו־פחת — למרות שהרופאים קבעו ברורות שהיא לא בהריון. ולא סתם תופחת: ה־בטן הפכה לכדור ענק, ומישקלה של צ׳אנג הוכפל — מ־45 ל־90 ק״ג.

כאשר לא הצליחו הרופאים האזרחיים ל־ברר את התעלומה, נשלחה צ׳אנג לבי״ח־החולים הצבאי באיזור. הרופאים הצבאיים, שפעלו לפי הכתוב בסיפרון האדום המפור־סם (עלינו להחדיר את הפעולות הבריאו־תיות לכפרים), הצליחו לגלות את מקור התעלומה: צ׳אנג סבלה מגידול נדיר, ש־דרש סילוק מיידי, על אף שהיה בלתי־ממאיר.

דיונים דיאלקטיים בחדר־הניתוח. אלא שבבית־החולים לא היו האמצעים ה־דרושים לניתוח מסובך מעין זה. הרופאים לא נואשו גם הפעם: הם חזרו לדפדף ב־מישנתו של מאו הגדול, גילו מיד את ה־תשובה הנכונה: היו אמיצים ואל תהססו מנכונות להקרבה — כדי שלכם יהיה ה־ניצחון.

הרופאים לא היססו. החברה צ׳אנג הוש־כבה על מיטת הניתוחים, והמנתחים התפצ־לו לשני צוותות: האחד החל בניתוח, ה־שני פתח בדיון דיאלקטי.

כאשר בותרה ביטנה של החולה, הוברר למנתחים שהגידול הענק עטוף קרום מוזר. עתה עמדו בפני התעלומה: האם שייך קרום זה לגידול ויש לעוקרו, אם לאו. פתר את הבעייה המנתח הצעיר והמוכשר קאו צ׳י צ׳יין, שגילה את הפיסקה האו־מרת: תפקידנו להיות נאמנים לאחריותנו כלפי העם. כל אשר נאמר וכל אשר נעשה חייב להיות מותאם לאינטרס של העם. על שפתי צוות המנתחים עלה חיוך של הבנה: עתה ידעו כי הקרום אינו אלא חלק של הגידול, ויש לסלקו.

תודה למושיע. הקרום והגידו׳ סול־קו, והניתוח הושלם בהצלחה. החברה צ׳אנג התעוררה מתרדמתה עשר שעות ל־אחר מכן, והדבר הראשון שעשתה, לדברי ביטאון המפלגה הקומוניסטית הסינית, ש־דיווח על הפרשה — היא פרצה בקריאה נרגשת: חיים ארוכים לחבר מאו.

ומה היה הדבר הראשון שעשתה כעבור שבועיים, כאשר יצאה מבית־החולים? מובן מאליו: היא סרה אל פיסלו של החבר מאו, בחצר בית־החולים, והודתה בפניו, כשה־ספר האדום בידה, על הנס הגדול.

צרפת

אהבת המורה והתלמיד

פרשת אהבה בין מורה צרפתיה יפהפייה, תושבת מרסיי בת ה־32, לבין תלמיד גימ־נסיה בן 17, הגיעה השבוע לקיצה הטרא־גי, כאשר המורה, גבריאלה רוסייה, נמ־צאה מתה בדירתה. לדברי המשטרה, הת־אבדה גבריאלה על־ידי פתיחת ברזי־הגז במיטבח. היה זה חודשיים לאחר שבית־המשפט מצא אותה אשמה, בעיקבות הפר־שה, פסק לה שנה על תנאי. בנוסף לכך גם איבדה גבריאלה את מישרתה כמורה והוחרמה על־ידי הקהילה.

לינץ׳ באוהבת. אהבתם של השניים נולדה בעת מהומות הסטודנטים במאי של השנה שעברה. התלמיד המזוקן וגבה ה־קומה, כריסטיאן, והמורה היפה, שהיא גרושה ואם לשניים, מצאו עצמם לוחמים כתף אל כתף על הבריקאדות. כך נולד הרומן.

הוא התפוצץ כאשר הוריו של כריסטיאן גילו את הדבר, שילחו את הבן ממרסיי. המורה יצאה בעקבותיו. כאשר ראו ה־הורים שלא יצליחו להיפטר ממנה, הגישו נגדה תביעה משפטית. במהלך המשפט ה־סנסאציוני, שבו הואשמה המורה בהשחתת קטין, צבאו נשות מרסיי הכבודות על פתח האולם, ניסו לעשות בה שפטים. במהלך המשפט כלאה אותה המשטרה בחברת כיי־סות ופרוצות, התעללה בה, כפי שטענה המורה בבית־המשפט.

„ברור לי בדיוק למה התאבדה גברי־אלה,״ הגיבה ידידתה כאשר נודע על מו־תה. „לכריסטיאן ימלאו בעוד חודשיים 18, והיא היתה יכולה להינשא לו ולחיות איתו באושר כל ימיה. לא בגלל זה היא הת־אבדה. היא פשוט לא יכלה לסבול את יחסם השפל של האנשים.״

תיאטרון דגן מציג
להקת ביקור לזינגר
במוי: דני ליטאי מוסיקה: יאיר רוזנבלום
מערבונים: דן אלמגור

תל־אביב „בית החייל״	יום ה׳ 11.9 ב־8.30
רמלה „המגדל״	יום ד׳ 10.9 ב9.15
באר־שבע „גילת״	יום א׳ 14.9 ב־9.00
פרדס־חנה „דקל״	יום ב׳ 15.9 ב־8.30
הרצליה „דוד״	יום ג׳ 16.9 ב־8.30
לוד „אורלי״	יום ד׳ 17.9 ב־8.30

פרסום בלקין

יחידי!
בפעם הראשונה בישראל
לוח כיס תקופתי־אינטימי של האשה
ההפתעה הנעימה ביותר לראש השנה
מעוניינים אתם לדעת את מאורעות חייכם לפרטיהם לעתיד לבוא, מחולקים לפי ימים?
שלחו את הסכום הסמלי של 3.50 ל״י בצ׳ק בנקאי או בצ׳ק דאר לת.ד. 3364 תל־אביב, ותקבלו בדאר רשום את לוח הכיס לפי הכתובת המבוקשת.

מספר 1671 שנה 33 כ"ז אלול תשכ"ט, 10.9.1969

הזה

גליון מוגדל לראש השנה 1.50 ל"י

מלכת המים 69